

ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครู
ตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

ปริญญาโท
ของ
สุวดี แยมเกษร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ตุลาคม 2547

THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHO – SOCIAL FACTER AND
TEACHER 'S BEHAVIOR OF NATIONAL
EDUCATION REFORM

A THESIS
BY
MISS SUVADEE YAMKASORN

Presented in partial fulfillment of the requirement for the
Master of Science degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University
October 2004

ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครู
ตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

บทคัดย่อ
ของ
สุวดี แยมเกษร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ตุลาคม 2547

สุวดี แยมเกษร. (2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครู ตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ*. ปรินธิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี ,รองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎิ โยเหลา.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม ลักษณะทางจิตร่วมกันมีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 2) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคม กับลักษณะทางจิตที่มีต่อพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพมหานครจำนวน 14 โรงเรียนประกอบด้วยครูในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กองมัธยมศึกษา 7 โรงเรียนและครูในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 7 โรงเรียนที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น รวมเป็นครูทั้งสิ้น 310 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนาม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบวัดซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม แบบวัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู แบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ แบบวัดการยอมรับนวัตกรรม แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน แบบวัดเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา แบบวัดอิทธิบาท 4 แบบวัดความสุขใจ และแบบวัดพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้น (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบสองทาง (Two Way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ 11 ข้อ การวิเคราะห์ทั้งหมดนี้กระทำในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยที่แบ่งตามปัจจัยภูมิหลังของครูเพื่อให้ได้ผลที่ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญมีดังนี้ คือ

1. การค้นหาตัวทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ พบว่า ความสุขใจ การยอมรับนวัตกรรม อิทธิบาท 4สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในกลุ่มรวมทำนายได้ 51% นอกจากนี้เมื่อทำการวิเคราะห์ผลในกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม พบว่า ความสุขใจเข้าทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ทุกกลุ่ม การยอมรับนวัตกรรมเข้าทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ทุกกลุ่มย่อย อิทธิบาท 4 เข้าทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ทุกกลุ่มยกเว้นกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน ความเชื่ออำนาจในตนเข้าทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ในกลุ่มครูอายุมาก

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและความสุขใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย โดยพบว่าในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยถ้าได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมาก มีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มครูที่มีความสุขใจน้อย

3. การยอมรับนวัตกรรมพบว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมน้อยพบผลในกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อยทุกกลุ่ม

4. ความเชื่ออำนาจในตน พบว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย พบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม

5. เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาพบว่า ครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีเจตคติต่อการปฏิรูปการศึกษาน้อย พบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทุกกลุ่ม

6. อิทธิบาท 4 พบว่า ครูที่มีอิทธิบาท 4 มาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 น้อยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทุกกลุ่ม

7. ความสุขใจ พบว่าครูที่มีความสุขใจมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความสุขใจน้อย พบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทุกกลุ่ม

8. การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการพบว่า ครูสังกัดโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูสังกัดโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อย

9. ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู พบว่า ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารน้อยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม

THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHO – SOCIAL FACTER AND
TEACHER 'S BEHAVIOR OF NATIONAL
EDUCATION REFORM

ABSTRACT

BY

MISS SUVADEE YAMKASORN

Presented in partial fulfillment of the requirement for the
Master of Science degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

October 2004

Suvadee Yamkasorn. (2004). *The Relationship Between Psycho-Social Factors and Teacher's Behavior of National Education Reform*. Master thesis, M.S. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr. Aomduen Sodmanee , Assoc. Prof. Dr. Dusadee Yailaou

This research had two objectives : 1) to study the social and psychological characteristics 2) to study the interaction between the social and psychological characteristics which effect to the teachers teaching behavior according to the National educational Reform Way.

The target group of this research is the teachers who teach in Mathayomsuksa ,the first education of area , Bangkok . This area composes of fourteen schools which consist of the teachers in seven schools of the fundamental educational committee and the teachers in seven schools of private educational promotion committee. The selective schools come from stratify method and there are 310 teachers being the target group

For research methodology , it is the field study with questionnaires , There are nine series for all of the questionnaires these are the informal socialization questionnaires and the transformational leadership the informal socialization , the implementation of innovation , the self-belief , the teaching attitude on the National educational reform , the subjective well – being and the teaching behavior measurement questionnaires.

This research use Multiple Regression Analysis and Two Way Analysis of Variance. In order to test eleven hypothesizes. The Analysis divided in two groups (collective group and sub – group) from the teachers' backgrounds.

The results of the research follows :

1) The subjective well – being , the implementation of innovation , Ittibaht 4 can predict the teachers ' teaching behavior according to the National educational Reform Way by collective group. The results of prediction is 51%. Furthermore , the subjective well – being , the implementation of innovation can predict to every sub – group. Ittibaht 4 and self – belief can predict : five groups and one group accordingly.

2) There is the interaction between the informal socialization transfer and the subjective well – being : This effects a little to the teaching behavior according to education reform. The teachers who highly get the informal Socialization will have the

subjective well – being more than the teaching behavior according to education who have a little subjective well – being

3) The teachers who have high implementation of innovation will have the teaching behavior according to the education Reform higher than the Teaching behavior according to education who have low implementation of innovation . This is found in six collective groups and Sub – groups al together.

4) The teachers who have high Internal locus of control will have the teaching behavior according to the National education Reform higher than the teachers who have low Internal locus of control. This is found in five collective groups and sub – groups al together.

5) The teachers who have good teaching attitude will have the teaching behavior according to the National education Reform higher than the teachers who have low teaching attitude to the education Reform. This is found in six collective groups and sub – groups al together.

6) The teachers who have high Ittibaht 4i will have the teaching behavior according to the National education Reform higher than the teachers who have low Ittibaht 4. This is found in six collective groups and sub – groups al together.

7) The teachers who have much subjective well – being will have the teaching behavior according to the National education Reform higher than the teachers who have less subjective well – being. This is found in all of collective groups and sub – groups.

8) The teachers who are in the private schools and get much informal social transfer will have teaching behavior according to the National education Reform higher than the teachers who are in the private schools and get less informal Social transfer.

9) The teachers who have much transformational leadership will have the teaching behavior according to the National education Reform higher than the teachers who have less transformational leadership. This is found in Four collective groups and sub – groups al together.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

ของ
นางสาวสุวดี แย้มเกษร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิต

วิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ .....เดือน ..... พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อ้อมเดือน สดมณี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี โยเหลา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชุชม)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบงกช)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทได้รับ ความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท 2 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อ้อมเดือน สดมณี ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท และ รองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลา ที่กรุณาให้ความรู้ แนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาการวิจัย และการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา ภาคบงกช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.งามตา วรินทร์านนท์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาในระยะต้นของการทำ วิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ประทีป จินี่ เลขานุการคณะกรรมการสอบเค้าโครงปริญญาโท ที่ช่วยซักถาม แนะนำให้ผู้วิจัยชัดเจนในปัญหาและตัวแปรในการวิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์ เสาวภา เบ็ญจพันธ์ทวี อาจารย์ ผ่องใส อาจารย์ พิราม ภูมิวิจิต อาจารย์ นาดยา ภัทราดุลย์ อาจารย์ สุธิกาญจน์ สุวรรณยุหะ ที่กรุณาช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบคุณคณะอาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่กรุณาร่วมมือในการให้ข้อมูลอย่างดียิ่ง

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ ผู้มีพระคุณของลูก และขอขอบคุณพี่ และน้องของผู้วิจัย ที่เป็นกำลังใจสำคัญแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษา

สุวดี แยมเกษร

ตุลาคม 2547

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	5
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า	7
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ	12
ความหมายของพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	12
ความสำคัญของการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	13
แนวคิดทฤษฎีและหลักการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	14
การวัดพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	21
ลักษณะทางสังคมกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	23
ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู	24
การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ	30
ลักษณะทางจิตกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	33
การยอมรับนวัตกรรม	34
ความเชื่ออำนาจในตน	37
เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	39
อิทธิบาท 4	43
ความสุขใจ	47
ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังกับพฤติกรรมการสอน	52
อายุกับพฤติกรรมการสอน	52
ประสบการณ์กับพฤติกรรมการสอน	53
สังกัดกับพฤติกรรมการสอน	54
นิยามปฏิบัติการ	54

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า 60
	ประชากร 60
	กลุ่มตัวอย่าง 60
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า 62
	การหาคุณภาพของเครื่องมือ 67
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 68
	การวิเคราะห์ข้อมูล 68
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 69
	ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง 70
	การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ 71
	การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง 73
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 87
	สังเขปความมุ่งหมาย สมมุติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า 87
	สรุปผล และอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า 88
	ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ 101
	ข้อจำกัดในการทำวิจัย 102
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 102
	บรรณานุกรม 104
	ภาคผนวก..... 115
	ภาคผนวก ก..... 115
	ภาคผนวก ข 127
	ประวัติย่อผู้วิจัย 134

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	28
2	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามสังกัด	61
3	แสดงจำนวนร้อยละของครูจำแนกตามลักษณะชีวสังคม	70
4	แสดงค่าเฉลี่ยพื้นฐานจำแนกตามลักษณะชีวสังคมและลักษณะทางจิตสังคม.....	70
5	แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตาม แนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ	72
6	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนเมื่อ พิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและความสุขใจ	74
7	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการ สอนน้อยเมื่อพิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและ ความสุขใจ	75
8	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูเมื่อ พิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและการยอมรับ นวัตกรรม	75
9	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูเมื่อ พิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและความเชื่ออำนาจ ในตน	77
10	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูเมื่อ พิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและเจตคติต่อการ สอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	78
11	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูเมื่อ พิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและอิทธิบาท 4	79
12	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูเมื่อ พิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและเจตคติต่อการสอน ตามแนวปฏิรูปการศึกษา	80
13	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเมื่อพิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบ เปลี่ยนแปลงและการยอมรับนวัตกรรม	81

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูเมื่อพิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและความเชื่ออำนาจในตน	82
15	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูเมื่อพิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและอิทธิบาท 4	83
16	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูเมื่อพิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและความสุขใจ	84
17	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู	127
18	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ	128
19	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดการยอมรับนวัตกรรม	129
20	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน	130
21	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ของแบบวัดอิทธิบาท 4	130
22	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ของแบบวัดความสุขใจ	131
23	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	132
24	แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา	133

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 ส่งผลทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษา มีสาระสำคัญทั้งสิ้น 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 4 ซึ่งเกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการศึกษา เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ทุกหมวดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ในด้านการจัดการศึกษา ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นจุดปรับเปลี่ยน (คณอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้.2543 : 7-8) จากการเรียนรู้วิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง หรือที่เรียกว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งไม่ได้หมายความว่าครูลดบทบาทหรือลดความสำคัญลง ตรงกันข้ามครูกลับมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น (ประเวศ วะสี. 2543 : คำนำ)

ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอน เป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทั้งมวลสู่นักเรียน ครูจึงต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ดี สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของนักเรียน จะทำให้นักเรียนเกิดความพอใจรักใคร่และศรัทธาในตัวครู อันจะเป็นผลให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ.2540:5) จากผลการวิจัยประสิทธิภาพของการมัธยมพบว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่ง พยุงศักดิ์ สนเทศ (2531 : 9) ได้กล่าวว่า นอกจากพฤติกรรมการสอนของครูจะมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว พฤติกรรมการสอนของครูยังเป็นสิ่งชี้้นำคุณภาพการศึกษา อาจกล่าวได้ว่าครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปการเรียนการสอนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของการปฏิรูปการศึกษา

จากการศึกษาสาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากตัวครูผู้สอนโดยครูขาดความกระตือรือร้นในหน้าที่รับผิดชอบและใช้วิธีสอนแบบเดิมโดยไม่คำนึงถึงหลักการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ (สุธี บุญถื่อ. 2541:18) ครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ขาดทักษะในการใช้สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัยซึ่งสาเหตุมาจากความเคยชินไม่แสวงหาความรู้ ขาดการฝึกฝนตนเอง (อำนวยการ คงสมมาศ. 2542 :17 ;จุฬา ชินวงศ์ 2541:56) พบได้จากการศึกษาวิเคราะห์สภาพการเรียนการสอนในห้องเรียนพบว่า ครูใช้เวลาพูดหรือบรรยายมากประมาณร้อยละ 70 ถึง 80 ของกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน (รุ่งแก้วแดง. 2541:35) แสดงว่าครูยังเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนแสดงบทบาทของตนในฐานะผู้ป้อน

วิชาความรู้ นักเรียนมีบทบาทเป็นเพียงผู้คอยรับเท่านั้น โดยที่ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ขาดความกระตือรือร้นไม่ใส่ใจในการแสวงหาความรู้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ทันสมัย การจัดการเรียนการสอนเน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะพื้นฐานของนักเรียนยังอยู่ในระดับที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ (สุวรรณ ปิ่นแก้ว.2543 :7)

ดังนั้นหากจะพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูให้มีคุณภาพ จะต้องให้ครูปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ในการเรียนรู้ มีความคิดและจริงใจมุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพผู้เรียน มีความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เข้าใจแนวการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สร้างผลงานในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนโดยคำนึงถึงศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้การประเมินผลแนวใหม่ที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และที่สำคัญที่สุดต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

แต่ข้อมูลการวิจัยที่จะนำไปพัฒนาและแก้ไขพฤติกรรมการสอนของครูในอดีตให้มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติยังมีน้อยมาก จากการทบทวนเอกสารงานวิจัย ยังไม่พบบางงานวิจัยที่ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทำให้ครูไม่สามารถมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้อย่างชัดเจนโดยครอบคลุมปัจจัยเชิงสาเหตุต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติทั้งทางด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปพัฒนาให้ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ การศึกษาหาสาเหตุพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interaction Model) เป็นหลักในการกำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ โดยมีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูและการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการเป็นลักษณะทางสังคมส่วนลักษณะทางจิตได้แก่ การยอมรับนวัตกรรม เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ความเชื่ออำนาจในตน อิทธิบาท 4 และความสุขใจ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าลักษณะทางสังคม ลักษณะทางจิต ดังกล่าวสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ โดยแยกพิจารณาพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติเป็น 3 ด้านคือ ด้านการเตรียมการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล ส่วนตัวแปรคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล เช่น อายุ ประสบการณ์ในการสอน และสังกัด ซึ่งเป็นตัวแปรภายนอก ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่ตัวแปรที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการสอนของครู แต่ได้นำมาใช้ในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติครั้งนี้ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากมีงานวิจัยที่ยืนยันว่าคุณลักษณะส่วนตัวเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม ลักษณะทางจิตร่วมกันมีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับลักษณะทางจิตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ทราบถึงลักษณะทางสังคม ลักษณะทางจิตที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพการสอนของครูให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2546 ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียน เป็นครูจำนวนทั้งสิ้น 1278 คน ประกอบด้วยครูในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กทมมัธยมศึกษา จำนวน 860 คน และครูในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจำนวน 418 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2546 ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียนประกอบด้วยครูในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กทมมัธยมศึกษา จำนวน 208 คน จาก 7 โรงเรียน และครูในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 102 คน จาก 7 โรงเรียน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 310 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีเขตที่ตั้งของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีครูเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ

1. ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู และการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ
2. ลักษณะทางจิต ได้แก่ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตนเอง เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ความสุขใจ และอิทธิบาท 4
3. ลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ อายุ สังกัด ประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ครู หมายถึง ข้าราชการครูหรือครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกองมัธยมศึกษา และ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร ที่เปิดทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา
3. พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยครูมีพฤติกรรมที่สำคัญ 3 ด้าน ดังนี้
  - 3.1 ด้านการเตรียมการ ประกอบด้วย การเตรียมตนเอง โดยการศึกษา ค้นคว้าต่าง ๆ การเตรียมแหล่งข้อมูล การเตรียมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ การเตรียมการวัดและประเมินผลโดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และวัดให้ครอบคลุมโดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง
  - 3.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมการสอนของครูขณะที่ดำเนินกิจกรรมการสอนซึ่งประกอบด้วย การเป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษา การเป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง การเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม การเป็นผู้ติดตามตรวจสอบ การเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตร
  - 3.3 ด้านการประเมินผล เป็นบทบาทที่ดำเนินการตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
4. อายุ หมายถึง อายุปฏิทินของครูแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ
  - 4.1 ครูที่มีอายุน้อย คือ ครูที่มีอายุปฏิทินน้อยกว่าอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ครูที่มีอายุมาก คือ ครูที่มีอายุปฏิบัติมากกว่าหรือเท่ากับอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

5. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง การที่ครูได้เคยสอนนักเรียนหลังจากสำเร็จการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาสั้นเพียงใดก็ตามก่อนหน้าที่จะให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประสบการณ์ในการสอนแบ่งเป็น 2 ระดับดังนี้

5.1 ประสบการณ์ในการสอนน้อย คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการสอนของกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ประสบการณ์ในการสอนมาก คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ยของประสบการณ์ในการสอนของกลุ่มตัวอย่าง

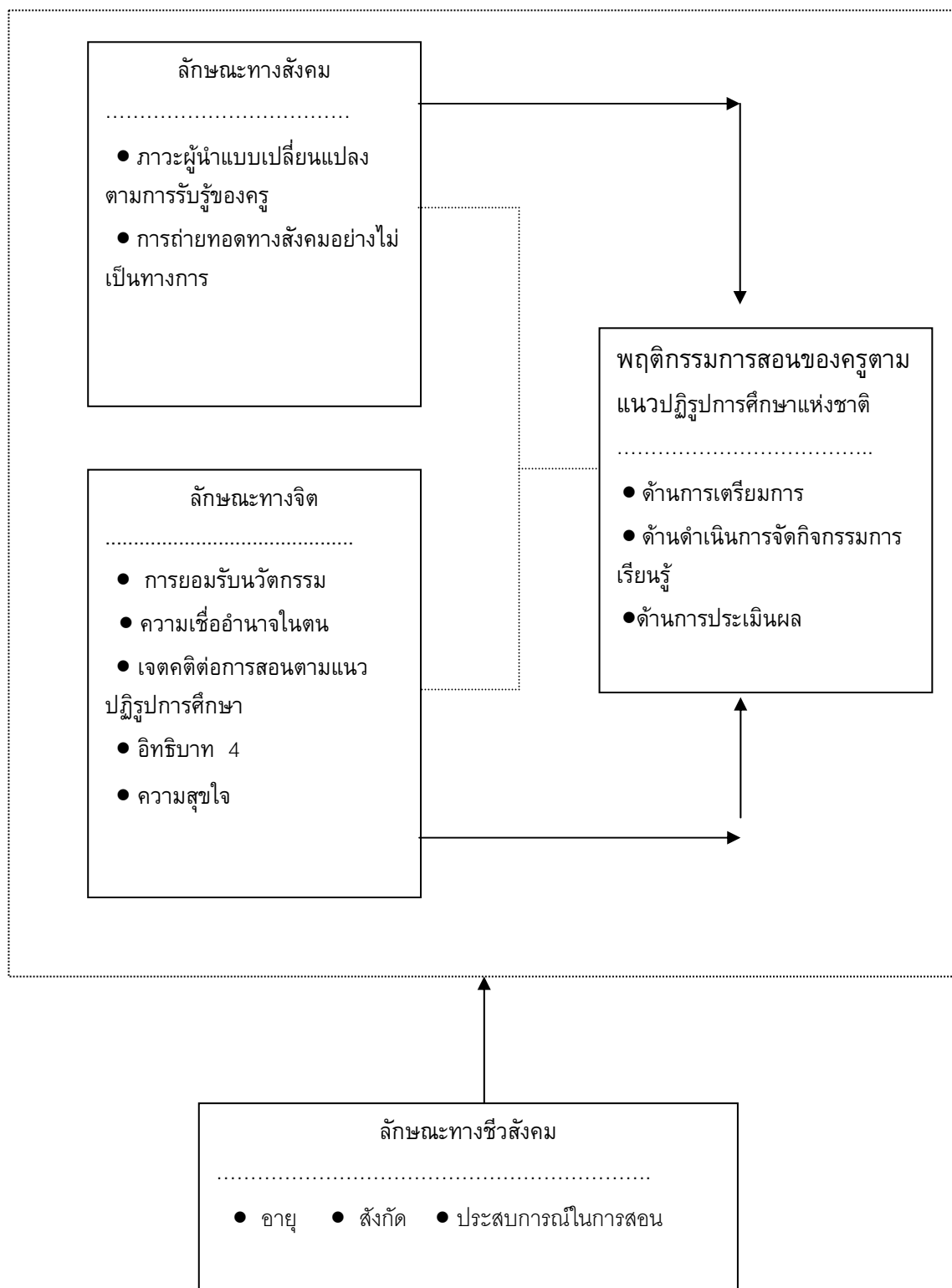
6. ลักษณะทางจิต หมายถึง จิตลักษณะตามทฤษฎีตันไม้จริยธรรม 2 ประการคือ ลักษณะการเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการทำงาน และจิตตามสถานการณ์ 3 ประการคือ การยอมรับนวัตกรรม อิทธิบาท 4 และความพอใจ

7. ลักษณะทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของครูที่เกี่ยวข้องกับสภาวะแวดล้อมที่ครูพบอันจะทำให้ครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้ตรงตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู และการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมในการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรเพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาโดยมีตัวแปรคือ (1) ลักษณะทางสังคมซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวแปรได้แก่ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูและการถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนอย่างไม่เป็นทางการ (2) ลักษณะทางจิตซึ่งประกอบด้วย 5 ตัวแปรได้แก่ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการทำงานตามแนวปฏิรูปการศึกษา อิทธิบาท 4 และความพอใจ (3) ลักษณะทางชีวสังคมมี 3 ตัวแปรได้แก่ อายุ สังกัด ประสบการณ์ในการสอน (4) ตัวแปรพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล โดยจะเสนอบรรณกรอบแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

จากทฤษฎีและผลงานวิจัยดังที่กล่าวมาแล้ว สามารถใช้เป็นรากฐานในการสร้างสมมุติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางจิต ได้แก่ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา อิทธิบาท 4 ความสุขใจ และ ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้
2. ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมาก และมีความสุขใจมาก มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ สูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อย และมีความสุขใจน้อย
3. ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีการยอมรับนวัตกรรมมาก มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ สูงกว่า ครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อย และมีการยอมรับนวัตกรรมน้อย
4. ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีความเชื่ออำนาจในตนสูง มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ สูงกว่า ครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อย และมีความเชื่ออำนาจในตนน้อย
5. ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามาก มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ สูงกว่า ครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อย และมีเจตคติต่อการปฏิรูปการศึกษาน้อย
6. ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมาก และมีอิทธิบาท 4 สูง มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ สูงกว่า ครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะ ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อย และมีอิทธิบาท 4 น้อย
7. ครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามาก มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อย และมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย

8. ครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีการยอมรับนวัตกรรมมาก มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อย และมีการยอมรับนวัตกรรมน้อย

9. ครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีความเชื่ออำนาจในตนมาก มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อย และมีความเชื่ออำนาจในตนน้อยน้อย

10. ครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีอิทธิบาท 4 มาก มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อย และมีอิทธิบาท 4 น้อย

11. ครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีความสุขใจมาก มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อย และมีความสุขใจน้อย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์โดยทั่วไป สามารถศึกษาได้จากสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ สาเหตุภายนอกตัวมนุษย์ เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม สภาพภูมิประเทศ เป็นต้น และสาเหตุภายในตัวมนุษย์ เช่น ลักษณะทางจิตใจของมนุษย์ โดยแนวการวิเคราะห์ส่วนมากจะใช้รูปแบบดังต่อไปนี้คือ 1) รูปแบบที่เน้นจิตลักษณะ (Trait model) คือเน้นลักษณะภายในตัวบุคคลที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรม ได้แก่ ศึกษาบุคลิกภาพของบุคคลซึ่งประกอบด้วย ลักษณะจิตย่อยๆ หลายลักษณะที่คงสภาพอยู่ภายในตัวบุคคล 2) รูปแบบการวิเคราะห์พลวัตทางจิต (Psychodynamic Model) มุ่งศึกษาโครงสร้างทางจิตที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมประกอบด้วย อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูปเปอร์อีโก้ (Superego) โครงสร้างทั้งสามด้านนี้ จะมีความขัดแย้งกันอยู่ตลอดเวลา และแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม 3) รูปแบบสถานการณ์นิยม (Situational Model) รูปแบบนี้เน้นสถานการณ์ภายนอกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกนี้อาจแก้ไขปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยสถานการณ์แวดล้อมภายนอก เงื่อนไขทางสังคม และสิ่งเร้าต่างๆ ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่างๆกัน และ 4) รูปแบบปฏิสัมพันธ์ (Interaction Model) มุ่งเน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางจิตใจของบุคคล (สาเหตุภายใน) กับสถานการณ์ที่บุคคลกำลังประสบอยู่ (สาเหตุภายนอก) ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องซึ่งกันและกัน (งามตา วนิหนานนท์.2536:9) ซึ่งจัดเป็นรูปแบบที่พยายามจะอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์ที่เน้นความสัมพันธ์หลายทิศทางระหว่างบุคคลกับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องซึ่งกันและกัน ปัจจัยด้านบุคคลหรือปัจจัยด้านสถานการณ์เพียงด้านใดด้านหนึ่งไม่สามารถเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมของปัจเจกบุคคลได้ โดยที่ปัจเจกบุคคลเป็นอินทรีย์ที่มีความตั้งใจและมีความกระฉับกระฉง (An Active Agent) ซึ่งมีตัวบ่งชี้ที่สำคัญของพฤติกรรมคือปัจจัยด้านพุทธิปัญญาและปัจจัยด้านแรงจูงใจ ส่วนปัจจัยด้านสถานการณ์มีตัวบ่งชี้ที่สำคัญของพฤติกรรมคือทำให้ความหมายต่อสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมของบุคคล พฤติกรรมที่แท้จริงของปัจเจกบุคคลเป็นผลจากการกระทำของกระบวนการต่อเนื่องของปฏิสัมพันธ์หลายทิศทาง หรือเป็นผลสะท้อนกลับระหว่างบุคคลกับสถานการณ์ที่บุคคลเผชิญอยู่ (ดวงเดือน พันธุนาวิน.2527:80)

กระบวนการปฏิสัมพันธ์ตามรูปแบบ ปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionistic Model) จึงเป็นกระบวนการร่วมกันระหว่างตัวแปรแทรกซ้อนของบุคคล ตัวแปรปฏิกริยาของบุคคลและสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมบุคคลที่อยู่ในโครงสร้างนั้น เพื่ออธิบายพัฒนาการของพฤติกรรมของบุคคลตลอดจนการคงไว้ซึ่งพฤติกรรมนั้นด้วย การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์แบบ

ปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionistic Model) มีการศึกษาใน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่งศึกษาจิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ปัจจุบัน หรือเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์กลไก (Mechanical Interaction) เป็นการวิเคราะห์ทางสถิติร่วมกันระหว่างลักษณะของสถานการณ์ และจิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ ซึ่งส่งผลต่อความแปรเปลี่ยนของคะแนนพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในบุคคล ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติแบบ Two-way ANOVA, three-way ANOVA และรูปแบบที่สอง ศึกษาจิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือเรียกว่าปฏิสัมพันธ์แบบอินทรีย์ (Organismic Interaction) เป็นกระบวนการ ปฏิสัมพันธ์ที่เป็นพลวัตและมีความต่อเนื่อง ศึกษาลักษณะทางจิตใจของบุคคลประเภทที่อยู่ใต้อิทธิพลของสถานการณ์ กล่าวคือ เป็นสภาพจิตใจที่มีความไวต่อการแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่บุคคลเผชิญอยู่ (กนิษฐา ตันตพันธ์.2541:7-8)

ในการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูโดยหลักวิชาทางพฤติกรรมศาสตร์นั้นจะใช้ความรู้จากเนื้อหาวิชาหลายด้านร่วมกันเพื่อการอธิบายและทำนายรวมทั้งการเข้าใจพฤติกรรม การสอนของครูอย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเนื้อหาของศาสตร์ทางพฤติกรรมศาสตร์ประกอบด้วย 3 สาขาวิชาในสังคมศาสตร์ได้แก่สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา และบางส่วนของเนื้อหาวิชาอื่นๆ ที่ให้ความสนใจศึกษาทางด้านพฤติกรรมเช่น รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย เป็นต้น ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจ และปัญหาทางพฤติกรรมที่ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษา พฤติกรรมศาสตร์จึงเป็นการศึกษาในแนวสหวิทยาการ คือเป็นการรวบรวมเอาเนื้อหาหลักการของศาสตร์ต่างๆในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งของมนุษย์มาผสมผสานกันอย่างมีหลักเกณฑ์ เพราะการอธิบายสาเหตุและผลของพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลโดยเฉพาะพฤติกรรมการสอนของครูซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาวะที่หลากหลายซับซ้อนทั้งสภาวะภายนอกและภายในตัวครูดังกล่าวนั้นไม่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้อย่างครอบคลุมครบถ้วนโดยหลักการของสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น ความรู้จากสาขาวิชาต่างๆที่เลือกมาใช้อย่างเหมาะสมจะสามารถทำความเข้าใจในปัญหาและพฤติกรรมของมนุษย์ที่ต้องการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาและพฤติกรรมนั้นๆ ด้วยว่า จะต้องใช้เนื้อหาของสาขาวิชาใดเป็นหลักและเนื้อหาวิชาในสาขาใดเป็นส่วนเสริมให้เกิดความหนักแน่นเพื่อการอธิบายผลของการวิจัยให้เข้าใจพฤติกรรมนั้นๆ ได้อย่างชัดเจน (งามตา วณิชานนท์. 2536 : 7)

การศึกษาระดับวิจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (interactional model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่เน้นความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสถานการณ์โดยรูปแบบนี้มีข้อตกลงเบื้องต้นว่าการปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางจิตของบุคคลกับสถานการณ์ที่เขาประสบอยู่เป็นแหล่งริเริ่ม และกำหนดพฤติกรรมของบุคคลหลักสำคัญของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมคือ มีการกำหนดตัวแปรที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมไว้ 3 ประการคือ จิตลักษณะหรือลักษณะทางจิตของผู้กระทำ ลักษณะของสถานการณ์ที่มี

ความหมายก่อให้เกิดการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด และสาเหตุร่วมระหว่างจิตลักษณะหรือลักษณะทางจิตกับลักษณะของสถานการณ์

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุเพื่ออธิบายและทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาโดยพิจารณาว่าการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนจากบุคคลและสถานการณ์ในขั้นของการเริ่มเข้าเป็นครูไปจนตลอดอายุการเป็นครูถึงปัจจุบันเป็นตัวแปรที่ประกอบด้วย การรับรู้การถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนในด้านการเตรียมการด้านดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการประเมินผลโดยแบ่งการวัดตามแนวคิดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนอย่างไม่เป็นทางการโดยการพูดคุยปรึกษา การชี้แนะ และทำตามแบบอย่างกับผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย กลุ่มงานหรือทีมงานและเพื่อนร่วมงาน (บึงอร โสภส. 2537 : 99-114) ซึ่งเป็นตัวแปรด้านสถานการณ์เพื่อทำความเข้าใจว่าพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนอย่างไม่เป็นทางการจากบุคคลและหน่วยงานดังกล่าวในปริมาณและคุณภาพเท่าใด นอกจากนี้ยังศึกษาตัวแปรที่พบเพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคือการรับรู้ของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแปรด้านสถานการณ์เช่นกัน และตัวแปรลักษณะของบุคคลคือจิตลักษณะหรือลักษณะทางจิตใจได้แก่ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตนเองเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา อิทธิบาท4 และความสุขซึ่งคาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรพฤติกรรมการสอนของครูทั้งด้านรวมและด้านย่อย 3 ด้านคือ ด้านการเตรียมการ ด้านดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ
  - 1.1 ความหมายความเป็นมาและความสำคัญของพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ
  - 1.2 แนวคิดทฤษฎีและหลักการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ
  - 1.3 การวัดพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ
  - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ
2. ลักษณะทางสังคมกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ
  - 2.1 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู
  - 2.2 การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ
3. ลักษณะทางจิตกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ
  - 3.1 การยอมรับนวัตกรรม
  - 3.2 ความเชื่ออำนาจในตนเอง
  - 3.3 เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

3.4 อธิปไตย 4

3.5 ความสุขใจ

4. ลักษณะชีวิตสังคมกับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

ความหมายของพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในด้านการบริหาร การจัดการครู มาตรฐานการศึกษา การเรียนรู้โดยเฉพาะในด้านการเรียนรู้มีข้อกำหนดว่า การเรียนการสอนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมุ่งเน้นให้นักเรียนท่องจำไม่ส่งเสริมให้คิดไม่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ จากการศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนเป็นผู้มีความสำคัญที่สุดและนักเรียนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ทำให้มีการปฏิรูปการเรียนการสอนโดยมุ่งให้นักเรียนเป็นสำคัญ สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ดำรง บัณฑิต (2543:17-18) ได้ให้ความหมายของการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ใด ๆ ที่ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและเคารพในศักดิ์ศรีสิทธิหน้าที่ของนักเรียน มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบและที่สำคัญที่สุดคือต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของนักเรียนเป็นสำคัญ โดยในด้านกระบวนการเรียนรู้นั้นจะต้องเปลี่ยนจากการที่เน้นการลอกเลียนแบบ การท่องจำ การบอกความรู้ มาเป็นการค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำและการสร้างสรรค์ซึ่งจะทำให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข คิดเป็นทำเป็นมีพัฒนาการในทุกด้านเป็นการเรียนรู้ที่ครูต้องลดเวลาอธิบายเพื่อขยายเวลาการเรียนรู้ของนักเรียน สำนักทดสอบทางการศึกษากรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2539 :1) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาว่า หมายถึง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับ การดำรงชีวิต เหมาะกับความสามารถ และ ความสนใจ ของนักเรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง บังอร อนุเมธางกูร (2541 : 34) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึงการสอนที่นักเรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ให้โอกาสนักเรียนได้คิดมีส่วนร่วมในการแสดงออกการปฏิบัติในกิจกรรมกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมภาคปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งจะมีครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการคิดอยากรู้คำตอบ เพื่อจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนศึกษาทดลองหาคำตอบด้วยตนเอง ดิวอี้. (ทศนา แคมมณี. 2542 : 4 ; อ้างอิงจาก Dewey.1963:66) ซึ่งเป็นต้นคิดการเรียนด้วยการกระทำ "Learning by Doing " ได้ให้ความหมายว่า เป็นการเรียนที่นักเรียนเปลี่ยนจาก " ผู้รับ " มาเป็น " ผู้เรียน " และเปลี่ยนบทบาท ครูจากผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดมาเป็น " ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน " ชนาธิป พรกุล (2544 : 50) ได้ให้ความหมายว่า เป็น

การเรียนรู้ที่เกิดจากการคิด การค้นคว้า การทดลอง และการสรุปเป็นความรู้โดยตัวนักเรียนเอง ครูจะเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากการถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้วางแผน จัดการ ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน

จากความหมายของการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสรุปได้ว่าการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด โดยให้นักเรียน เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล โดยโรงเรียนจะต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนนักเรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้ ซึ่งครูจะต้องจัดเตรียมการสอน วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้น ท้าทาย ให้กำลังใจและช่วยแก้ปัญหาหรือชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียน

ความสำคัญของการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาดำเนินนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งจะมุ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 4 ประการคือ (1) การเปลี่ยนแปลงเริ่มจากการทำโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันมีสภาพแวดล้อมที่จะใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ (2) การเปลี่ยนแปลงในด้านวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ (3) การเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหาร และ(4) การเปลี่ยนแปลงในด้านการเรียนการสอน การเรียนการสอนต้องเน้นให้นักเรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผู้สร้างความรู้เอง เป็นผู้ฝึกกระบวนการคิด การลงมือทำและการแก้ปัญหาโดยใช้การอธิบายความรู้ของครูฝ่ายเดียวตั้งแต่ก่อนหรือเป็นเพียงการใช้ข้อสอบที่ถามความรู้แล้วเก็บคะแนนมาตัดสินนักเรียน ต้องเปลี่ยนการตรวจผลงานที่เป็นรายงานและผลการปฏิบัติงานเก็บผลงานและบันทึกผลงานนั้น ๆ เพื่อดูความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนเพื่อพัฒนาทั้งความสามารถและคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนให้สูงขึ้น ดังนั้นครูเป็นบุคลากรที่สำคัญยิ่งของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การปฏิรูปการเรียนรู้จึงต้องเริ่มที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมครูเป็นอันดับแรก (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ. 2543 : 13) กิจกรรมที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาคือการสอนของครู เนื่องจากพฤติกรรมการสอนเป็นการปฏิบัติการสอนของครูโดยส่วนรวมและเป็นการกระทำของครูที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนในระหว่างการเรียนการสอนพฤติกรรมการสอนเป็นสิ่งที่มีความหมายโดยตรงต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนทั้งนี้เพราะพฤติกรรมการสอนและพฤติกรรมการเรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังนั้นพฤติกรรมการเรียนที่ดีหรือไม่ดีจึงมักขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครูเป็นอย่างมาก คาร์ทไรท์ (Cartwright.1984 :138) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีส่วนสำคัญยิ่งในการชี้แนะพฤติกรรมการเรียนที่เกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นในชั้นเรียนพฤติกรรมการสอนของครูยังมีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเพราะถ้าครูมีพฤติกรรมการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการความสนใจของ

นักเรียนจะทำให้นักเรียนเกิดความพอใจรักใคร่และศรัทธาในตัวครูอันจะเป็นผลทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดทฤษฎีและหลักการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

1. แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ของแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้ (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข. 2541 :3)

1.1 ปรัชญาพัฒนานิยม (Progressivism) มองว่าการศึกษาจะต้องพัฒนานักเรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญา สิ่งที่เรียนควรเป็นประโยชน์สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และสังคมของนักเรียนให้มากที่สุด รวมทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ทั้งในและนอกห้องเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักตนเองและสังคม เพื่อนักเรียนจะได้ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีความสุข โดยครูทำหน้าที่เตรียม แนะนำ และให้คำปรึกษาเป็นหลักสำคัญ

1.2 ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาในแนวทางนี้คือ การศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อการปรับปรุง พัฒนา และสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดีและเหมาะสมกว่าเดิม โดยครูจะต้องเป็นนักบุกเบิก เป็นนักแก้ปัญหา สนใจและใฝ่รู้ในเรื่องของสังคมและปัญหาสังคมอย่างกว้างขวางและเอาจริงเอาจัง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องสนใจในวิชาการควบคู่กันไป ครูจะต้องมีทักษะในการรวบรวม สรุป และวิเคราะห์ปัญหา ให้นักเรียนเห็นได้ ในขณะที่เดียวกันก็แนะนำให้นักเรียนทำความเข้าใจในเรื่องของสังคมรอบตัวได้ ลักษณะสำคัญของครูในปรัชญานี้ก็อีกประการหนึ่ง ก็คือ มีความเป็นประชาธิปไตย

1.3 ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) ปรัชญาการศึกษานี้เห็นว่าในภาวะของโลกปัจจุบัน มีสรรพสิ่งหรือทางเลือกมากมายเกินความสามารถที่มนุษย์เราจะเรียนรู้ มนุษย์ควรจะมีสิทธิหรือโอกาสที่จะเลือกเรียนหรือศึกษาด้วยตัวของตัวเองมากกว่าที่จะให้ใครมาป้อนจากแนวคิดดังกล่าวจึงมีความเชื่อว่า เป้าหมายของการศึกษา คือ การมุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้คนมีอิสรภาพและมีความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีสิทธิเสรีภาพที่จะเป็นผู้เลือกเอง ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ หลักสูตรจะเป็นเนื้อหาสาระที่ประกอบด้วยทุกสาขาวิชา เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง กระบวนการเรียนการสอนยึดหลักให้นักเรียนได้มีโอกาสรู้จักตนเอง โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นโดยใช้คำถามนำไปสู่เป้าหมายที่นักเรียนแต่ละคนต้องการ

1.4 ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education) เป็นปรัชญาที่อาศัยหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในการอธิบายเรื่องของชีวิตโลกและปรา กฏการณ์ต่าง ๆ โดยเชื่อว่า ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีปัญหา ไม่มีตัวตนและไม่มีอะไรที่ยั่งยืนโดยไม่เปลี่ยนแปลง จะมุ่งให้นักเรียนเป็นผู้กระทำเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการประยุกต์หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

จากแนวคิดของปรัชญาการศึกษาทั้ง 4 สาขานี้ สรุปได้ว่า ทุกปรัชญาต่างเน้นความสำคัญของนักเรียน การให้อิสระที่จะเลือกเรียน การพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และทักษะกระบวนการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนจะยึดความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียน ตามวิถีทางประชาธิปไตยโดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจะทำหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาและเฝ้าอำนวยความสะดวกต่อนักเรียนให้การเรียนมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ที่สำคัญต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามีแนวคิดที่สอดคล้องดังนี้ (วัฒนาพร ระบุว่าทุกข. 2541:7)

2.1 แนวคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism or S.R. Associationism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่า สิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง การแสดงพฤติกรรมจะมีความถี่มากขึ้น นักจิตวิทยาที่สำคัญ คือ Burphus Frdcric Skinner เป็นผู้มีบทบาทต่อการจัดการศึกษา โดยเป็นผู้คิดสร้างเครื่องช่วยสอน โดย Skinner เห็นว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบันไม่ค่อยมีประสิทธิภาพครุมักสนใจแต่ผลการเรียน โดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่จะช่วยให้การเรียนประสบผล ดังนั้นบทเรียนสำเร็จรูป จึงน่าจะเป็นแนวทางที่ดีในการเรียนการสอน เพราะสามารถให้การเสริมแรงได้ทันทั่วถึง ทั้งนักเรียนสามารถทำงานได้ตามลำพัง รู้สึกเป็นอิสระ

2.2 แนวคิดของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) นักจิตวิทยากลุ่มนี้สนใจเกี่ยวกับการคิดและการรับรู้ของคน พวกเขาเห็นว่า คนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่ใจใคร่รู้ ใคร่เรียน เพื่อให้เกิดสภาพที่สมดุล ดังนั้น การที่นักเรียนได้มีโอกาสเรียนตามความต้องการ และความสนใจของตนจะเป็นสิ่งที่มีความหมายมากกว่าการที่ครูเป็นผู้บอก นักจิตวิทยาที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ Jerome S. Bruner ซึ่งให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Discovery โดย นำลักษณะธรรมชาติของคนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเน้นการใช้โครงสร้างเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถหาคำตอบที่ต้องการได้ ในการจัดการเรียนการสอนถ้าครูช่วยให้นักเรียนมองเห็นโครงสร้าง ของสิ่งที่เรียนจะช่วยให้ง่ายที่จะเรียนได้ดี สามารถทำความเข้าใจหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้ได้อีกมากมาย ครูควรหยิบยกปัญหาให้นักเรียนค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งอาจจะเป็นการค้นคว้าตามลำพังหรืออภิปรายกลุ่ม

2.3 แนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักจิตวิทยากลุ่มนี้จะคำนึงถึงความเป็นคนของคน และมองธรรมชาติของมนุษย์ว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความดีที่ติดตัวมาแต่กำเนิดมีอิสระสามารถที่จะนำตนเองและพึ่งตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ให้สังคม ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มนี้เสนอแนะว่า ควรให้นักเรียนได้มีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านไปพร้อม ๆ กัน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านความรู้สึก (Affcctive) และ ด้านทักษะ (Psychomotor) ซึ่งหมายความว่า ครูควรฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อ

การเรียนรู้ และนักเรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง นักจิตวิทยาที่สำคัญที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาในกลุ่มนี้ คือ Carl R. Rogers เขาได้เสนอการจัดการเรียนการสอนที่นักเรียนเป็นสำคัญ และได้กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของครูในการจัดการเรียนการสอนว่า “ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อ มีความศรัทธาในความเป็นคนของคน การที่เชื่อและไว้วางใจในความสามารถของบุคคลจะช่วยให้บุคคลนั้น ๆ พัฒนาศักยภาพของตนเอง ดังนั้น จึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกวิธีการที่จะเรียนเอง นอกจากนั้น ครูจะต้องมีลักษณะจริงใจ ให้ความรักต่อนักเรียนอย่างแท้จริง “

จากแนวคิดของกลุ่มนักจิตวิทยาการเรียนรู้มุ่งเสนอแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านทักษะรวมทั้งการพัฒนานักเรียนตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจเปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง อันเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ได้มีนักการศึกษาวิจัยจนเป็นที่ยอมรับในการปฏิรูปการศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข

กิติยวดี บุญซื่อ และคณะ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 35) ได้กล่าวถึงแนวคิด หลักการและกระบวนการของการเรียนรู้ที่มีความสุขว่าเป็นความต้องการให้นักเรียนแสวงหาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างมีความสุข โดยมีองค์ประกอบของการเรียนอย่างมีความสุข 6 ด้าน คือ (1) นักเรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอง (2) ครูให้ความจริงใจและอ่อนโยนต่อนักเรียนทุกคนโดยทั่วถึง (3) นักเรียน เกิดความรัก และภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่และทุกเวลา (4) นักเรียนแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของตนเอง (5) บทเรียนสนุกแปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเร้าใจให้อยากค้นหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง (6) สิ่งที่นักเรียนเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุขดังนี้ บทเรียนเริ่มจากง่ายไปยากและมีความต่อเนื่อง วิธีการเรียนสนุกจูงใจและไม่กดดัน พัฒนาและส่งเสริมการคิด สัมพันธ์กับธรรมชาติ กิจกรรมหลากหลายสำหรับทุกคน สื่อเร้าใจและตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน และ ประเมินพัฒนาการของนักเรียนโดยรวมไม่เน้นแต่ด้านวิชาการ

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สุมนทนา พรหมบุญ และคณะ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 29-31) ได้นำเสนอวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยให้ความหมายว่า เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ครูอยากจะให้รู้ไม่โดยตรงก็ทางอ้อมพร้อมทั้ง

นำเสนอยุทธวิธีวิธีการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่การเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ด้วยยุทธวิธี 4 ดาว ซึ่งประกอบด้วย

ดาวดวงที่ 1 การใช้วิธีสอนแบบห้าแฉก ได้แก่การเรียนเป็นกลุ่ม การใช้คำถาม เป็นสื่อให้คิด การให้เด็กทำกิจกรรมและสร้างผลงาน การช่วยให้นักเรียนเกิดจินตนาการโดยการเสริมด้วยสื่อสายตาต่าง ๆ การเชื่อมโยงถึงชีวิตจริง การที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมได้นั้นครูจะต้องเป็นผู้เริ่มโดยการตั้งคำถามนำ และจากประเด็นคำถามจะทำให้นักเรียนทำกิจกรรมร่วมกันโดยการสร้างสภาพแวดล้อมมีสื่อช่วยให้นักเรียนได้ใช้จินตนาการและมีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มไปพร้อมกัน

ดาวดวงที่ 2 การสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ คือการจัดสภาพโรงเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนโดยมีห้องประกอบการด้านต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะการเรียนที่เรียนอยู่แต่เฉพาะในห้องเรียนเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ดังนั้นสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียนย่อมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ดาวดวงที่ 3 การแนะแนวและจิตวิทยา มีบทบาท แลความสำคัญมากเนื่องจากนักเรียนที่เข้ามาอยู่ในระบบโรงเรียนนั้นมาจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันเมื่อมาอยู่ร่วมกันก็ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงควรจะมีจิตวิทยาในตนเองเพื่อช่วยในการแนะนำนักเรียน

ดาวดวงที่ 4 การประเมินผล โดยจะทำการวัดผลและประเมินพัฒนาการของนักเรียนตามขั้นตอนกระบวนการเรียน ความสามารถพิเศษ พัฒนาการทางด้านลักษณะนิสัย แฟ้มสะสมผลงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นทฤษฎีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งให้โอกาสแก่นักเรียนที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด

ทิสนา แชมมณี และคณะ (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541 : 47-72) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดว่าไม่ใช่การเติมสมองที่ว่างเปล่าของนักเรียนให้เต็มหรือการได้มาซึ่งความคิดใหม่ ๆ หากแต่เป็นการพัฒนาความคิดที่นักเรียนมีอยู่แล้วในลักษณะเป็นการสร้างความคิดจากพื้นความคิดเดิม โดยการสอนให้นักเรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ใหม่โดยใช้กระบวนการคิด ซึ่งการใช้ความคิดสามารถจัดได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ทักษะการคิด เป็นคำที่แสดงออกถึงการกระทำหรือพฤติกรรมซึ่งต้องใช้ความคิด เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การจำแนกแยกแยะ การขยายความ การแปลความ การตีความ คำต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ไม่มีคำว่า “ คิด” อยู่แต่ก็มีความหมายของการคิดอยู่ในตัว

กลุ่มที่ 2 ลักษณะการคิด เป็นคำที่แสดงลักษณะของการคิด ซึ่งใช้ในลักษณะเป็นคำวิเศษณ์ เช่น คิดกว้าง คิดถูก คิดคล่อง คิดรอบคอบ ซึ่งคำไม่แสดงออกถึงพฤติกรรมหรือการกระทำโดยตรง แต่สามารถตีความหมายไปถึงพฤติกรรม เช่น คิดคล่องมีความหมายถึงพฤติกรรม การบอกความคิดได้จำนวนมากและในเวลาอย่างรวดเร็ว

กลุ่มที่ 3 กระบวนการคิด เป็นคำที่แสดงลักษณะการคิดเช่นเดียวกับกลุ่มที่ 2 แต่เป็นคำที่ครอบคลุมพฤติกรรมที่สัมพันธ์กันเป็นลำดับขั้นตอน คือเป็นคำที่มีความหมายถึงกระบวนการในระดับที่สูงกว่าหรือมากกว่า เช่น การคิดรอบคอบอาจจะหมายถึง การคิดให้กว้าง คิดให้ลึกซึ่งถึงแก่นของสิ่งที่คิด

จะพบว่า การพัฒนาระบบความคิดก็คือการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงให้เกิดขึ้น โดยอาศัยทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน และขั้นกลาง นั่นก็หมายความว่าถ้านักเรียนยังไม่มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและขั้นกลางอย่างเพียงพอแล้วย่อมจะมีปัญหาในการพัฒนาการคิดขั้นสูงให้เกิดขึ้นได้ และจากการศึกษาค้นคว้า จึงจัดมิติของการคิดไว้ 6 ด้าน เพื่อให้เป็นกรอบในการพัฒนาความสามารถทางการคิดของนักเรียนดังนี้คือ

1. มิติด้านข้อมูลหรือเนื้อหาที่ใช้ในการคิด ข้อมูลที่ใช้ในการคิดจัดเป็น 3 ด้านคือข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ข้อมูลวิชาการ ซึ่งในการพิจารณาหาทางแก้ปัญหา นักเรียนจะต้องพิจารณาข้อมูลทั้ง 3 ส่วนนี้ควบคู่กันไปอย่างผสมกลมกลืน จนกระทั่งพบทางเลือกในการแก้ปัญหา

2. มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้อต่อการคิดในการคิดพิจารณาเรื่องใด ๆ โดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ คุณสมบัติส่วนตัวบางประการมีผลต่อการคิดและคุณภาพของการคิด คุณสมบัติที่เอื้อต่อการคิดได้แก่ ความเป็นผู้มีใจกว้าง เป็นธรรมชาติ ใฝ่รู้ กระตือรือร้น ขยันกล้าเสี่ยง อดทน มีความมั่นใจในตนเองและมีมนุษยสัมพันธ์ดี

3. มิติด้านทักษะการคิด ทักษะการคิดเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการคิด นักเรียนจะคิดได้ดีจำเป็นต้องมีทักษะการคิดที่จำเป็นมาบ้างแล้ว

4. มิติด้านลักษณะการคิด เป็นประเภทของการคิดที่แสดงลักษณะเฉพาะที่ชัดเจน ลักษณะการคิดแต่ละลักษณะจะอาศัยทักษะพื้นฐานบางประการและมีกระบวนการในการคิดไม่มาก ซึ่งลักษณะในการคิดที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนมี 9 ประการคือ การคิดคล่อง การคิดหลากหลาย การคิดละเอียด การคิดชัดเจน การคิดถูกต้องทาง การคิดกว้าง การคิดไกล การคิดลึกซึ้ง และการคิดอย่างมีเหตุผล

5. มิติด้านกระบวนการคิด เป็นการคิดที่ประกอบไปด้วยลำดับขั้นตอนในการคิดซึ่งมีมากบ้างน้อยบ้าง และในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการคิดจำเป็นต้องอาศัยทักษะการคิดทั้งขั้นพื้นฐานและขั้นสูงตามความเหมาะสม กระบวนการคิดที่จำเป็น เช่น กระบวนการคิดแก้ปัญหา กระบวนการคิดตัดสินใจ กระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระบวนการวิจัย เป็นต้น

6. มิติด้านการควบคุมและประเมินการคิดของตนเอง หมายถึง การรู้ตัวถึงความคิดของตนเองในการกระทำอะไร อย่างไรอย่างหนึ่ง หรือการประเมินการคิดของตนเองและใช้ความรู้ นั้นในการควบคุมการกระทำของตน

ในการคิดใด ๆ ก็ตามมิติทั้ง 6 นี้ จะปรากฏเกิดขึ้นในกระบวนการคิดซึ่งหากเกิดขึ้นอย่างครบถ้วน และอย่างมีคุณภาพ ก็จะส่งผลให้การคิดนั้นเกิดคุณภาพไปด้วย

3.4 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : ศิลปะ ดนตรี กีฬา

สุกรี เจริญสุข และคณะ (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541: 75-79) ได้กล่าวถึงแนวคิด หลักการ และกระบวนการคือ เป็นการรวบรวมทฤษฎี แนวคิดของการเรียนวิชาศิลปะ ดนตรี กีฬา ซึ่งเป็นวิชาที่จะต้องใช้ทักษะในการเรียนรู้ และเป็นวิชาที่ช่วยให้เกิดสุนทรียภาพ สามารถสร้างความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ให้เข้ากับสังคมได้อย่างมีจริยธรรม โดยมี 3 ทฤษฎีหลักคือ ทฤษฎีความเหมือนคือครูเป็นแบบอย่างให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแบบที่ดีโดยคาดหวังว่าจะมีครูศิลปะ ครูดนตรี ครูกีฬาที่มีความสามารถสอนได้สอนเป็นเพื่อให้นักเรียนประทับใจอยากเรียนรู้และทำได้ ทฤษฎีความแตกต่างเป็นการมองว่า ศิลปะ ดนตรี กีฬา เป็นเรื่องของความคิดสร้างสรรค์เพราะว่าการทำซ้ำทำให้เกิดความน่าเบื่อ การให้ครูนักเรียนได้เป็นตัวของเขาเองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทฤษฎีความเป็นฉันเป็นสุดยอดของความเป็นศิลปะ ดนตรี กีฬา

3.5 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย: การฝึกฝน ภาย วาจา ใจ

อำไพ สุจริตกุล และคณะ (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541 : 83-88) ได้กล่าวถึงแนวคิด หลักการและกระบวนการ โดยแยกเป็น

3.5.1 การฝึกกาย ให้ฝึกโดยยึดคุณธรรมของมนุษย์ ประกอบด้วยฝึกสติปัญญา 4 ฝึกความมีสติ ประกอบด้วย ฝึกอิริยาบถใหญ่ อิริยาบทย่อย ฝึกสติภาวนา เจริญสติ เพื่อพัฒนาปัญญา และฝึกวิปัสสนากรรมฐานเพื่อให้รู้จักกำหนดอิริยาบถของมนุษย์ คือ ยืน เดิน นั่ง นอน ขึ้นมาถึงขั้นบุคลิกภาพที่ดีของมนุษย์

3.5.2 การฝึกวาจา เน้นการฝึกให้เป็นผู้มีสัจจวาจา เป็นผู้ที่ใช้วาจาสุภาพ ประกอบด้วยการฝึกอิริยาบถต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ฝึกสมาธิภาวนา

3.5.3 การฝึกใจ เพื่อพัฒนาจิตตามพุทธศาสนา ประกอบด้วย การฝึกจิตใจให้มีคุณภาพที่ดีงาม คือ มีใจงาม มีเมตตา กรุณา กตัญญู กตเวทิต์ ฝึกจิตใจให้มีความสามารถ คือใจสามารถ มีสติ สมาธิ อุดหนุน ขยันและฝึกจิตใจให้มีสุขภาพดี คือ ใจดี ไร่เรียง เบิกบาน ชื่นชม ปลอดภัย

4. หลักในการจัดการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

ครูผู้สอน คือ บุคคล สำคัญที่สุดในการที่จะ นำการ ปฏิรูปการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ได้โดยครูจะต้องนำยุทธศาสตร์ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต้องใช้เวลา

ในการเตรียม ใช้เทคนิค วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ โดยครูจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเอง จากการสอนโดยยึดตัวครูเป็นสำคัญมาเป็น การสอนที่นักเรียนเป็นสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 22-27) กล่าวถึง หลักการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนควรดำเนินการ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ มาตรา 24 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ

4.1 การเตรียมการ ครูต้องเตรียมศึกษาหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา และกลุ่มสาระในมาตรฐานการเรียนรู้ของช่วงชั้น และศึกษาผลการเรียนรู้ให้เข้าใจว่าหลักสูตร ต้องการ อะไร แคไหน มีผลการเรียนรู้อย่างไร เพื่อวางแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีความ ต่อเนื่อง เชื่อมโยงและบูรณาการสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน เพื่อ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชีวิตจริง และให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากที่สุด โดย ครู ต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมตามความสนใจและความ ถนัดอย่างเหมาะสม ครูต้องเตรียมแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นสื่อการเรียน ใบงาน ใบความรู้ อุปกรณ์ ต่าง ๆ และจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์กีฬา ศูนย์วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

4.2 การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

4.2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูควรใช้ประเด็นคำถาม สถานการณ์หรือกิจกรรมที่ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย ใคร่รู้ ครูควรเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน ให้นักเรียนรู้สึก ว่าครู คือ ผู้ที่ช่วยเหลือเขาได้ทุกเรื่อง ให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย ไม่เครียดจะทำให้นักเรียน อยากรเรียนและมีความสุขต่อการเรียน

4.2.2 ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ โดยส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มุ่งจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศที่ สอดคล้องกับการดำรงชีวิต ใช้สื่อที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของ นักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรคำนึงถึงการใช้สมองทุกส่วน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม เสนอกิจกรรมและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอน สรุปความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้นักเรียนมี ปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกทั้งในกลุ่มและนอกกลุ่ม เพื่อนักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้

4.2.3 ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผลงาน และสร้างองค์ความรู้ที่สรุปได้จากกิจกรรมการ เรียนรู้ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ โดยเน้นให้นักเรียนได้เกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้สังเกตเพื่อให้ ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจนเป็นการเสริมแรงและกระตุ้นให้นักเรียน สนใจและสามารถค้นหาความรู้ต่อไป

4.3 การประเมินผล การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ต้องชัดเจนและประเมินให้ ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนที่เป็นกระบวนการ ผลงานด้านความรู้ ความคิดและทักษะการ แสดงออก และประเมินตามสภาพจริง ซึ่งในการประเมินผลสามารถประเมินระหว่างการเรียนรู้

และประเมินสรุปรวม โดยจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน พิจารณาของเขตวิธีการและเกณฑ์ของสิ่งที่ประเมิน กำหนดองค์ประกอบและผู้ประเมินว่าใครจะเป็นผู้ประเมิน เช่น นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อน ครู ผู้ปกครอง หรือชุมชนเป็นผู้ประเมิน เป็นต้น ในการประเมินควรจะเลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือที่หลากหลายให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเกณฑ์ในการประเมิน เช่น ใช้การทดสอบ ใช้การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น แฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น ในการประเมินจะต้องกำหนดเวลาและสถานที่ เช่น ประเมินระหว่างนักเรียนทำกิจกรรมระหว่างทำงานกลุ่ม หรือโครงการ เมื่อประเมินเสร็จแล้วควรที่จะนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องซึ่งจะนำไปปรับปรุงการสอนของคุณต่อไป

สรุป หลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้นั้น เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาคือพฤติกรรมการสอนของคุณที่เน้นความสำคัญของนักเรียนให้มีการเรียนรู้อย่างมีความสุขและสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

การวัด พฤติกรรมการสอนของคุณตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

ในการวัดพฤติกรรมการสอน ของครูสามารถ กระทำได้หลายแบบ เช่น โดยให้ครูเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมการสอนของตนเอง ครูใหญ่ ผู้บริหาร หรือหัวหน้างานเป็นผู้ประเมิน พฤติกรรมการสอนของคุณ หรืออาจจะให้เพื่อนร่วมงานเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมการสอนของคุณ

ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จะวัดพฤติกรรมการสอนของคุณตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติโดยวัดได้จากพฤติกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และในการวัดพฤติกรรมการสอนครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ครูเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมการสอนของตนเอง เพราะครูจะเป็นผู้ที่รู้ถึง พื้นฐาน ศักยภาพ ของความรู้ของตนเองในการปฏิบัติการสอนได้ชัดเจนกว่าผู้อื่น สำหรับแบบวัดพฤติกรรมการสอนของคุณตามแนวปฏิรูปการศึกษาผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามบทบาทภาระหน้าที่ที่กำหนดให้ครูมีพฤติกรรมการสอน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ลักษณะของแบบวัดเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราประเมินค่า 6 อันดับ ตั้งแต่ปฏิบัติมากที่สุด ถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของคุณตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติผู้วิจัยจะเน้นงานวิจัยที่ศึกษาการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งมีผู้ศึกษาดังนี้ ถมรัตน์ บุญญาธิบดี (2541:45) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็น

ศูนย์กลางด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดสร้างสรรค์ ด้านการสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่องมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์มีการปฏิบัติกิจกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการร้อยละ 98.5 ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ร้อยละ 92.8 ด้านการสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่องร้อยละ 87.1 สำหรับครูผู้สอนคณิตศาสตร์มีการปฏิบัติ กิจกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการสอนร้อยละ 98.4 ด้านการจัดกิจกรรม และสถานการณ์และให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ร้อยละ 89.0 ด้านการสังเกต และประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่องร้อยละ 91.9 สุรพงษ์ เศรษฐภักดี (2543 :60) ศึกษาการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างคือครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอหนอง จังหวัดขอนแก่นจำนวน 157 คน พบว่า ครูมีการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก และในปีเดียวกัน สุวรรณ ปิ่นแก้ว (2543 : 38) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างคือครูมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสังเกตพฤติกรรม การสอนภาษาอังกฤษและแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเตรียมการสอนครูจัดลำดับของเนื้อหาและขั้นตอนการสอนได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด ส่วนการเลือกเนื้อหาที่สอนมีลักษณะเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันมีการปฏิบัติน้อยที่สุด ด้านกระบวนการเรียนการสอนพบว่า ครูมีการลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง อภิญา เหมระ (2544:45-68) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างคือครูสอนรายวิชาอาชีพธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 จำนวน 207 คน พบว่า ครูธุรกิจมีการจัดการเรียนการสอนด้านการเตรียมการอยู่ในระดับมากโดยจัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วน ส่วนด้านการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย ตามสภาพเป็นจริงมีการเตรียมการน้อย ด้านการดำเนินการพบว่า ครูธุรกิจมีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมากคือ สนับสนุนและจูงใจให้นักเรียนเห็นคุณค่าต่องานอาชีพธุรกิจ ในระดับน้อยคือให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกต คิดอย่างรอบคอบ ปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้แก่ตนเอง ด้านการประเมินผลพบว่า ครูธุรกิจมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางอยู่ในระดับมาก คือเน้นคุณภาพของผลงานที่นักเรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง ในระดับน้อยคือเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึกรับของต่อผลงานวิชาอาชีพธุรกิจ และในปีเดียวกัน นิตยา อุณห่าว (2544:75) ศึกษาการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้อันเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีจำนวน

286 คน พบว่า ครูมีการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้อื่นๆที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญด้านการจัดการเรียนการสอนทางอ้อม การศึกษาด้วยตนเอง การจัดการเรียนแบบร่วมมือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ในปีถัดมา สุบิน ฅ อัมพร (2545:38) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก จำนวน 56 คน พบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านเตรียมการสอน ด้านการสอน ด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านเตรียมการสอนโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.08$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่ครูมีการปฏิบัติมากกว่าข้ออื่นๆ คือ การเตรียมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ ($\bar{X} = 2.42$) และข้อที่ครูมีการปฏิบัติน้อยกว่าข้ออื่นๆ คือ การจัดห้องเรียนหรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 1.57$) ด้านการสอนพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆตามแผนที่ได้เตรียมไว้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง ($\bar{X} = 2.51$) ด้านการประเมินผล พบว่า การเน้นให้นักเรียนแสดงผลการเรียนรู้อื่นๆที่ปรากฏเป็นผลงาน ($\bar{X} = 2.55$) ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาด้านการเตรียมการ พบว่า การจัดห้องเรียนหรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.42$) มีอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการสอน พบว่า ปัญหาการสร้างบรรยากาศ การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 1.50$) มีปัญหามากที่สุด ด้านการประเมินผล พบว่า การเน้นนักเรียนแสดงผลการเรียนที่ปรากฏเป็นผลรวม ($\bar{X} = 1.44$) มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

โดยสรุป จากการศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา พบว่าครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญในด้านการเตรียมการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆและด้านการประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติและจะได้กล่าวถึงโดยละเอียดในส่วนของนิยามปฏิบัติการของตัวแปรการวิจัยต่อไป

ลักษณะทางสังคมกับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

ลักษณะทางสังคมเป็นสภาพแวดล้อมที่บุคคลต้องประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน ลักษณะต่างๆของสังคมย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของบุคคล ลักษณะทางสังคมของหน่วยงานจึงเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครู สำหรับในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาลักษณะทางสังคมเป็นตัวแปรทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่อาจส่งเสริมให้พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น หรือ

ขัดขวางให้พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติด้อยประสิทธิภาพ ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ คือ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูและการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ โดยจะกล่าวตามลำดับดังนี้

ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู

การปฏิรูปการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัย และหนึ่งในนั้นคือภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เพราะ ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำ มีอิทธิพลต่อผู้ตามในการที่จะให้ผู้ตามมีความเต็มใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้บรรลุผลดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2539 ข : 5-6) ได้กำหนดบัญญัติ 10 ประการไว้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศ ให้เป็นโรงเรียนในอุดมคติโดยมีบัญญัติว่าผู้บริหารสถานศึกษามีจิตสำนึกในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคมดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นทั้งผู้บริหารและผู้นำโดยอาศัยภาวะผู้นำ (Leadership) การศึกษาภาวะผู้นำในปัจจุบัน นักวิจัยทางการบริหารมีความสนใจในการศึกษาภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงกันเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง เป็นสังคมที่มีการแข่งขัน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสามารถช่วยองค์การเผชิญกับสภาพสังคมดังกล่าวได้ (อภิวรรณ แก้วเล็ก. 2542 : 6) ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงให้ครูได้รับรู้เพื่อครูจะได้มีความเต็มใจและมีความกระตือรือร้น ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

ความหมายของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการศึกษา ภาวะผู้นำที่มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง แนวคิด ทฤษฎีใหม่ที่มีชื่อเสียงและ เป็นที่ยอมรับกันมากในปัจจุบันคือแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership theory) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายดังนี้ เบอร์น (ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม. 2538 : 50-51 ; อ้างอิงจาก Burns. 1978:125) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ผู้นำที่ตระหนักถึงความต้องการของผู้ตาม และจะกระตุ้นผู้ตามให้เกิดความสำนึกและยกระดับความต้องการของผู้ตามให้สูงขึ้นตามลำดับขั้น ความต้องการของมาสโลว์ และทำให้ผู้ตามเกิดจิตสำนึกของอุดมการณ์ และยึดค่านิยมเชิงจริยธรรม เช่น นิสัยภาพ ความยุติธรรม ความเสมอภาค สันติภาพ และสิทธิมนุษยชน กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 32) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ผู้นำที่มีลักษณะเป็นผู้นำที่มองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงสามารถโน้มน้าวจิตใจลูกน้องได้ดีกว่า กล่าวคือ ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงเป็นการเปลี่ยนสภาพของทั้งบุคคลและของระบบที่ดีขึ้น บัณฑิต แท่นพิทักษ์ (2540 : 69) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ผู้ที่สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์การ ด้วยการเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย ความเชื่อ ความต้องการความคาดหวัง

ของผู้ตามเพื่อความสำเร็จขององค์การในระดับสูงสุดโดยผู้นำต้องเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงที่ทัศนคติความเชื่อคุณค่าอารมณ์ความต้องการ ความคาดหวัง และความมั่นใจของผู้ตามจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงจากระดับต่ำไปสู่ระดับที่สูงกว่าโดยใช้กระบวนการภาวะผู้นำทั้ง 4 คุณลักษณะ คือความสนใจ การดูแล การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล และการกระตุ้นการใช้ปัญญา อภิวัตินา แก้วเล็ก (2542 : 45) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ผู้นำที่มีความสามารถ ใช้คุณลักษณะที่สำคัญของตนเองในการบริหารงานซึ่งหมายถึงการใช้ความสนใจ การดูแล การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญาของผู้ร่วมงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นเป็นผลดีต่อการพัฒนาองค์การ วินัย ฉิมวงษ์ (2542 : 38) ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาค้นหาแรงจูงใจของผู้ตาม กระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความสำนึกของความต้องการและพยายามให้ได้การตอบสนองความต้องการที่สูงกว่าพัฒนาผู้ตามซึ่งเป็นผลทำให้ผู้บริหารและผู้ตามมีความสัมพันธ์กันในการยกระดับความต้องการซึ่งกันและกันจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่ายโดยองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงได้แก่ บุคลิกภาพที่น่านับถือ การยอมรับความแตกต่างของบุคคลและการกระตุ้นให้ผู้ตามใช้สติปัญญา รัตติภรณ์ จงวิศาล (2543 : 5) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำ แสดงให้เห็นในการจัดการที่เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพล ต่อผู้ร่วมงานโดยการเปลี่ยนสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงความพยายาม ของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถ ของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และมีศักยภาพมากขึ้นทำให้เกิด การตระหนักรู้ในภารกิจ และวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ร่วมงานมองไกลเกินกว่าความสนใจของตน ถาวร งานยางหวาน (2544 : 17) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงเป็นผู้นำโดยการสร้าง โดยความผูกพัน สร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรด้วยการเปลี่ยนแปลงเป้าหมาย ความเชื่อ ความต้องการ สถานการณ์ ภารกิจระบบโครงสร้างและบริหารจัดการในองค์การ เพื่อ ความสำเร็จขององค์การในระดับสูงสุด เป็นภาวะผู้นำที่ทำให้ผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีคุณภาพในที่สุด ก็จะสามารถพัฒนาครู นักเรียนเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติต่อไป

จากความหมายภาวะผู้นำ แบบเปลี่ยนแปลง พอสรุปได้ว่าผู้บริหารจะเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูได้นั้นจะต้องเป็นผู้นำ ที่มีความรู้ความสามารถ กล้าในการตัดสินใจ ที่จะเปลี่ยนแปลงโดยถือว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นการพัฒนาองค์การ และใช้วิธีการต่าง ๆ ในการยกระดับความต้องการ ความตระหนักและความสำนึกของครูให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้เหมาะสมกับการปฏิรูปการศึกษาอันจะทำให้ครูก้าวทันจากความสนใจในตนเอง มาเป็นการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของโรงเรียน ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา

ความสำคัญของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของคุณ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเป้าหมายของการปรับระบบการศึกษาทั้งในระดับปรัชญา หลักการ เป้าหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล โดยการเปลี่ยนแปลงจะต้องดำเนินการในสิ่งดังกล่าว เพื่อให้เกิดคุณค่าของการศึกษาซึ่งจะส่งผลให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำ เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำที่รับผิดชอบงานของโรงเรียนทั้งหมด การเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน จึงมีความสำคัญยิ่งในอันที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนมีประสิทธิภาพ จากผลงานวิจัยของ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536:90-103) พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ พฤติกรรมการแก้ปัญหา ความขัดแย้งและพฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ประสิทธิภาพการเป็นผู้นำนั้นปกติแล้วจะประกอบได้ด้วย การนำและการบริหารภารกิจด้วยการนำ เป็นความรับผิดชอบในการสนองความต้องการของบุคคลและการเปลี่ยนแปลง ส่วนภาระกิจด้านการบริหารเป็นการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน

สรุปภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของคุณมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการสอนของคุณเนื่องจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้การจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพเพราะคุณรับรู้ว่าคุณบริหารมีกระบวนการที่ทำให้คุณมีความรู้สึกไว้วางใจ ยินดีจงรักภักดี และนับถือในตัวผู้บริหารแล้วยอมทำให้คุณมีความร่วมมือในการพัฒนาพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องตามแนวปฏิรูปการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง

แนวคิดเรื่องภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นแนวคิดทางการศึกษาของผู้นำแนวใหม่ที่มุ่งยกระดับความต้องการ ความเชื่อทัศนคติ คุณธรรมของผู้ตามให้สูงขึ้น เพื่อให้มีผลต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงกลุ่มองค์กรให้มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวคิดที่ว่าภาวะผู้นำในระยะที่ผ่านมายังไม่สามารถอธิบายภาวะผู้นำอย่างชัดเจน และยังไม่รู้ว่าอะไรเป็นแก่นแท้ของภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับชีวิตในยุคปัจจุบัน (อภิวรรณ แก้วเล็ก. 2542 :45 ; อ้างอิงจาก Burns ,1987 : 20)

ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของเบอร์น (Burns) ได้พัฒนามาจากการวิจัยเชิงบรรยายผู้นำทางการเมือง (รัตติกรณ์ จงวิศาล . 2543 : 18 ; อ้างอิงจาก Yukl & Fleet.1992 : 175-176 ; citing Burns. 1978. Leadership.) โดยเบอร์น อธิบายภาวะผู้นำเชิงกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตาม และในทางกลับกันผู้ตามก็ส่งอิทธิพลต่อการแก้ไขพฤติกรรมของผู้นำเช่นเดียวกัน ภาวะผู้นำมองได้ทั้งในระดับแคบ ที่เป็นกระบวนการที่ส่งอิทธิพลต่อปัจเจกบุคคล และในระดับกว้างที่เป็นกระบวนการในการใช้อำนาจเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมและปฏิรูปสถาบัน ในทฤษฎีของเบอร์น ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงพยายามยกระดับของการตระหนักรู้ของผู้ตาม โดย

การยกระดับแนวความคิดและค่านิยมทางศีลธรรมให้สูงขึ้น โดยไม่ยึดตามอารมณ์ ผู้นำจะทำให้ผู้ตามก้าวขึ้นจาก “ ตัวตนในทุก ๆ วัน “ ไปสู่ “ ตัวตนที่ดีกว่า “ เบอร์น มีแนวคิดที่ว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงอาจจะมีการแสดงออกโดยผู้ใดก็ได้ในองค์กรในทุก ๆ ตำแหน่งซึ่งอาจจะเป็นผู้นำหรือผู้ตาม และอาจจะเกี่ยวกับคนที่มียุทธวิธีเท่าเทียมกัน สูงกว่าหรือต่ำกว่าก็ได้

สรุปภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ของเบอร์นได้ว่าผู้นำจะตระหนักถึง ความต้องการและแรงจูงใจของผู้ตาม ผู้นำและผู้ตามมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะยกระดับความต้องการซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสองฝ่าย คือเปลี่ยนผู้ตามไปเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง และเปลี่ยนผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงไปเป็นผู้นำแบบจริยธรรม กล่าวคือ ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงจะตระหนักถึงความต้องการของผู้ตามและจะกระตุ้นผู้ตามให้เกิดความสำนึก และยกระดับความต้องการของผู้ตามให้สูงขึ้นตามลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ และทำให้ผู้ตามเกิดจิตสำนึกของอุดมการณ์และยึดถือค่านิยมเชิงจริยธรรม

ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ของเบส (Bass) ได้พัฒนามาจากทฤษฎีภาวะผู้นำของเบอร์น (รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2543 : 19 ; อ้างอิงจาก Bass. 1985) ที่มีรายละเอียดมากขึ้น เพื่ออธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และได้ชี้ให้เห็นภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงแบบบารมี (Charismatic) และแบบแลกเปลี่ยน (Transactional) เบส นิยามภาวะผู้นำในแง่ของผลกระทบของผู้นำที่มีต่อตัวผู้ตาม ผู้นำเปลี่ยนแปลงผู้ตามโดยการทำให้พวกเขาตระหนักในความสำเร็จและคุณค่าในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น หรือโดยการยกระดับความต้องการของผู้ตามหรือโดยชักจูงให้พวกเขาเห็นแก่องค์กรมากกว่าการสนใจของตนเอง ผลจากอิทธิพลเหล่านี้ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นและเคารพในตัวผู้นำ และได้รับการจูงใจให้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากกว่าที่คาดหวังในตอนแรก เบส เห็นว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง เป็นมากกว่าคำเพียงคำเดียวที่เรียกว่า บารมี (Charisma) บารมีได้รับการนิยามว่าเป็นกระบวนการซึ่งผู้นำส่งอิทธิพล ต่อผู้ตาม โดยการปลุกเร้าอารมณ์ที่เข้มแข็งและความเป็นเอกลักษณ์ของผู้นำ เบสเห็นว่าความมีบารมีมีความจำเป็น แต่ไม่เพียงพอสำหรับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ยังมีส่วนประกอบที่สำคัญอีกสามส่วนของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงที่นอกเหนือจากความมีบารมี คือ การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) และการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) ทั้งสามองค์ประกอบรวมกับการสร้างบารมี เป็นองค์ประกอบที่มีปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่ ผู้ตามผลที่ผสมผสานนี้ทำให้ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงแตกต่างกับผู้นำแบบมีบารมี นอกจากนี้ ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงพยายามที่จะเพิ่มพลัง (Empower) และยกระดับผู้ตามในขณะที่ผู้นำแบบมีบารมีหลายคนพยายามที่จะทำให้ผู้ตามอ่อนแอและต้องการพึ่งพาผู้นำ และสร้างความ จงรักภักดีมากกว่าความผูกพันในด้านแนวคิด เบสให้นิยามภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงในทางที่กว้างกว่าเบอร์น โดยไม่ใช่เพียงแค่การใช้สิ่งจูงใจ เพื่อให้มีความพยายามมากขึ้นแต่จะรวมการทำในสิ่งที่ต้องการมีความชัดเจนขึ้นเพื่อการให้รางวัลตอบ

แทน และแบบยังมองภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมีความแตกต่างจากภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน แต่ไม่ใช่กระบวนการที่เกิดขึ้นแยกจากกัน แบบยอมรับว่าในผู้นำคนเดียวกันอาจใช้ภาวะผู้นำทั้งสองแบบแต่ในสถานการณ์หรือเวลาที่แตกต่างกัน

สรุป จากทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของเบอร์น และแบส พบลักษณะเด่นและข้อที่แตกต่างกันดังนี้ ลักษณะเด่นของทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของเบอร์น คือ การเป็นผู้นำแบบแลกเปลี่ยนโดยการ “ให้” อะไรบางอย่างเพื่อที่จะ “รับ” อะไรบางอย่างเป็นการตอบแทน ส่วนลักษณะเด่นตามทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของแบส คือ การนำแบบเสริมสร้างเป็นการปลุกเร้า ศักยภาพของความเป็นมนุษย์ที่จะทำงานเพื่อสถาบันโดยส่วนรวมมิใช่เพื่อพวกพ้องตนเอง และการเป็นผู้นำแบบสร้างความผูกพัน ยกย่องคุณธรรม จริยธรรม และความประพฤติของผู้ตามเป็นการเปลี่ยนสภาพทั้งผู้นำและผู้ตาม ในด้านความแตกต่างของสองทฤษฎี สรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 ความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน	ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง
1. รู้ว่าผู้ใต้บังคับบัญชา จะต้องทำอะไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย แล้วชี้แจงบทบาทที่จะต้องปฏิบัติให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ได้ทราบเพื่อที่จะทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน	1. ยกย่องความคิดเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของเป้าหมายและวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจให้เกิดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
2. บอกได้ว่าผู้ใต้บังคับบัญชามีความต้องการ และมีความปรารถนาอะไรเพื่อที่จะสามารถตอบสนองความต้องการและความปรารถนา เหล่านี้ผู้ใต้บังคับบัญชาจะได้พยายามทำงานเพื่อให้งานเสร็จ	2. ยกย่องความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา จากความต้องการทางกายและความปลอดภัย ไปสู่ระดับความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือและความสำเร็จสมหวังในชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้มีแรงจูงใจ เพื่อที่จะได้พยายามทำงานให้มากขึ้น
3. ให้มีการฝึกอบรมผู้นำและให้แรงจูงใจทางบวกอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการทำงาน เช่น การยกย่อง การเลื่อนตำแหน่งหรือให้ทำงานที่มีความหมาย	3. จรรโลงให้แต่ละคนลดการทำงานเพื่อตนเอง ให้ทำงานเพื่อหมู่คณะเพื่อองค์กร ทั้งนี้เพื่อจะนำไปสู่การมีความคาดหวังที่สูงขึ้นและการทำงานที่ดีขึ้น
	4. พัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความเป็นผู้นำ และให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและของผู้อื่น

ที่มา : เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2539) ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา. หน้า 68.

การวัดภาวะผู้นำ

การวัดภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นการวัดพฤติกรรมการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ ของผู้บริหารในองค์กรซึ่งมีผู้แปลมาจากแบบวัดภาวะผู้นำพหุองค์ประกอบ ฉบับ 5 X สำหรับผู้ประเมิน (MultiFactor Leadership Questionnaire Form 5X - Rater : MLQ) ของแบสและ อโวลีโอ มี ดังนี้ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536) ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม (2538) ธนิตา ฉิมวงษ์ (2539) และ วินัย ฉิมวงษ์ (2542) ได้สร้างแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารการศึกษา ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยของ ธนิตา ฉิมวงษ์ (2539) ที่สร้างขึ้นโดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำของแบส ประกอบด้วย ข้อคำถาม 41 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรง (reliability) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98 โดยเนื้อหาจะครอบคลุมบุคลิกภาพที่นำนับถือ 17 ข้อ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 12 ข้อ การกระตุ้นให้ผู้อื่นตามใช้สติปัญญา 12 ข้อ การตอบแบบสอบถามมีตัวเลือกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายของคะแนนแต่ละข้อดังนี้ 0 = ไม่เคยเลย 1 = นาน ๆ ครั้ง 2 = เป็นบางครั้ง 3 = บ่อย ๆ และ 4 = บ่อยครั้งมาก รัตติกรณ์ จงวิศาล (2543) ได้พัฒนาแบบวัดของประเสริฐ สมพงษ์ธรรม ซึ่งแปลมาจากแบบวัด MLQ ของแบส และอโวลีโอเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับโดยวัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจำนวน 47 ข้อ ประกอบด้วยการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์จำนวน 18 ข้อ การสร้างแรงบันดาลใจ 10 ข้อ การกระตุ้นทางปัญญา จำนวน 10 ข้อ และการคำนึงถึงความ เป็นปัจเจกบุคคล จำนวน 9 ข้อ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดภาวะผู้นำที่ สร้างโดยประเสริฐ สมพงษ์ธรรม จำนวน 47 ข้อ ให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ

กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536:บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือครูใหญ่จำนวน 230 คน และครู 981 คน ใช้แบบสอบถามภาวะผู้นำใน 2 มิติ คือ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนโดยพัฒนาเครื่องมือมาจากเครื่องมือวัด MLQ ของแบสและอโวลีโอ ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของแบสสามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนใน โรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นครูใหญ่และผู้รับใบอนุญาตได้ กาญจนา ตระกูลบางคล้า (2538:66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากรทางด้าน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียน 66 คน ครูผู้สอนจำนวน 326 คน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากร

ด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ถ้าเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูที่ปฏิบัติการสอนเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บัณฑิต แทนพิทักษ์ (2540:85) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ อำนาจ ความศรัทธาและความพึงพอใจในงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 776 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมากกว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน วินัย จิ มวงษ์ (2542:79) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจัดการและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครู กลุ่มตัวอย่างคือครูมัธยมศึกษาที่ทำการสอนอยู่ในจังหวัดระยองจำนวน 520 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.28$; S.D. = 0.67) และในปีเดียวกัน อภิวรรณ แก้วเล็ก (2542:59) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารโรงเรียน 26 คน ครูจำนวน 381 คน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน 4 มิติ คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน

สรุป จากแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงแสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับ ความผูกพันขององค์กร และสามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมาใช้เป็นตัวแปรในการที่จะอธิบายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยคาดว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากกว่าครูที่รับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารต่ำ

การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

การถ่ายทอดทางสังคมหรือภาษาไทยจะมีคำเรียกอื่น ๆ อีก เช่น การขัดเกลาทางสังคม สังคมประกิต อันมาจากภาษาอังกฤษเพียงคำเดียว คือ Socialization การถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการทางสังคมกับกระบวนการทางจิตวิทยา ซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมบุคคล ทำให้บุคคลมีวัฒนธรรม มีสภาพแตกต่างไปจากสัตว์ร่วมโลกชนิดอื่น ๆ มีผู้ให้ความหมายของการถ่ายทอดทางสังคมไว้ดังนี้ พัทยา สายหู (2524 : 1) กล่าวว่า การถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มสังคมโดยตรงหรือโดยอ้อม ให้ผู้ที่เป็สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบวิธีกฎเกณฑ์ ความประพฤติและคุณค่าต่าง ๆ ที่กลุ่มนั้นได้กระทำไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมนั้น

วันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2536 : 71) กล่าวว่า การถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการเชื่อมโยงบุคคลเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมของเขา บุคคลจะเรียนรู้และซึมซับเอาความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมและปทัสถานของสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่เข้าไปเพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวความคิดและพฤติกรรม การถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการที่มีโครงสร้างและส่งผลต่อบุคคลในลักษณะที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเกิด ณ ที่แห่งใด แต่อาจมีเนื้อหาสาระที่แตกต่างกันไปจึงเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลที่สงวนไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะตน และค่านิยมของวัฒนธรรมย่อย นอกจากนี้การถ่ายทอดทางสังคมยังเป็นกระบวนการแบบสลับกลับสองทิศทางผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน งามพิศ สัตย์สงวน (2538 : 70) กล่าวว่า การถ่ายทอดทางสังคมเป็นผลของการกระทำที่ซับซ้อนระหว่างศักยภาพที่จะเรียนรู้ของมนุษย์ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น ๆ และปรับตัวเข้ากับกฎข้อบังคับของระบบ วัฒนธรรมที่เฉพาะ สุพัตรา สุภาพ (2540 : 48) ได้ให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการที่มนุษย์เรียนรู้ ยอมรับค่านิยม กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อจะได้มีสถานภาพและปฏิบัติตามบทบาทต่าง ๆ ที่สังคมต้องการ ญัฐสุดา สุจินันท์กุล (2541 : 4-15) กล่าวว่า การถ่ายทอดทางสังคมหมายถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตลอดชีวิต เป็นวิถีทางที่บุคคลเรียนรู้ทักษะ ความรู้ ค่านิยม แรงจูงใจ และบทบาทที่เหมาะสมกับตำแหน่งในกลุ่มหรือในสังคม โดยผ่านตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคม กนิษฐา ตัณฑพันธ์ (2541 : 21) ได้ให้ความหมายว่า การถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการที่บุคคลยอมรับความรู้ บรรทัดฐาน ค่านิยม จนเกิดเป็นความผูกพันต่อกลุ่ม หรือสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่และ แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้อง หรือเหมาะสมตามความคาดหวังต่อพฤติกรรมในกลุ่มหรือในสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ วิริติ ปานศิลา (2542 : 37) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกลไกควบคุมทางสังคมที่ส่งผลถึงการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไป การถ่ายทอดทางสังคมจึงเป็นกระบวนการซับซ้อนเกี่ยวข้องกับบุคคลตลอด ช่วงชีวิตอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กับขั้นตอนแต่ละขั้นของชีวิต

จากความหมายของการถ่ายทอดทางสังคม สรุปได้ว่า การถ่ายทอดทางสังคมเป็นกระบวนการการเรียนรู้กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ความเชื่อของสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะมีการถ่ายทอดทางสังคมทั้งอย่างเป็นทางการและอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งในงานวิจัยนี้ศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

ความสำคัญของการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

ในการที่ครูได้บรรจุเข้าเป็นครูการถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนคือ การพัฒนาทักษะและความสามารถในการทำการสอนโดยผ่านทางคัดเลือก การฝึกงานและการประเมินผลงานในการเสริมสร้างทักษะ ความสามารถ บทบาท การปรับตัวและค่านิยมที่

เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็ปรับเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมเพื่อมิให้เกิดการทำงาน ผิดพลาด การแข่งขันหรือเกิดทักษะที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้โดยเห็นการพัฒนาที่ต่อเนื่องกันและมี สื่อกลางหรือตัวแทนต่าง ๆ เช่น องค์กร การ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่ม เพื่อนร่วมงานทำหน้าที่ใน การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างไม่เป็นทางการเป็นการช่วยเสริมสร้างและพัฒนาให้ ครูมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมการสอนและให้มีค่านิยม เจตคติการปฏิบัติการสอนและการ ทำงานร่วมกันที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนโดยมีชั้นการเรียนรู้ เป็นการ ถ่ายทอดทางสังคมขององค์กร ที่ไม่เป็นทางการจากหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงานและจาก ผู้บังคับบัญชาโดยทำหน้าที่ทั้ง ผู้สอน แนะนำ ให้คำปรึกษา ทั้งในเรื่องงาน และเรื่องอื่น ๆ ที่อาจจะสร้างปัญหาได้ สิ่งที่ต้องระมัดระวังในการอบรมการถ่ายทอดทางสังคมในชั้นนี้คือ การมีตัวแบบ หรือผู้นำที่ไม่เหมาะสม รวมไปถึงงานใหม่ที่ไม่มี ผู้นำเลย อาจจะทำให้เกิด ความไม่รู้ หรือรู้ในทางที่ผิดอันจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้

สรุปการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการเป็นการช่วยเสริมสร้างและพัฒนาให้ครู มีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมการสอนและให้มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการกับพฤติกรรมการสอนของครู

ลักษณะการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานและการถ่ายทอดทางสังคมขององค์กร เป็นกระบวนการที่สำคัญและมีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียน ซึ่งในโรงเรียน ย่อม มีกระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นและดำเนินสืบเนื่องอยู่ตลอดเวลา และเป็นผลให้เกิดพฤติกรรม หลากหลายในกลุ่มครูโดยทั่วไป ในงานวิจัยครั้งนี้จึงได้แนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาสร้างเป็น ตัวแปรเพื่ออธิบายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาเกี่ยวกับการได้รับการ ถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างไม่เป็นทางการโดยพิจารณาว่า ครูได้รับการถ่ายทอด การสอนจากโรงเรียนและสังคมรอบข้างต่าง ๆ อย่างไม่เป็นทางการตามขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ ชั้นการเรียนรู้ ชั้นตระหนักในความรับผิดชอบ และชั้นการยอมรับในบทบาทหน้าที่การสอนใน ปริมาณและคุณภาพเท่าใด ซึ่งตัวแปรที่กำหนดขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว คือ การ ถ่ายทอดอย่างไม่เป็นทางการตามชั้นต่าง ๆ จากการปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหาร จากหัวหน้าฝ่าย กลุ่มงานหรือทีมงาน และเพื่อนร่วมงานโดยกำหนดเนื้อหาของพฤติกรรมการสอนที่ได้รับการ ถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ 3 ด้านคือด้านการเตรียมการ ด้านการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ และด้านการวัดผลประเมินผล

การวัดการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน

การวัดการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานวิธีดี ปานศิลา (2542) ได้สร้างแบบวัด การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน ลักษณะแบบวัดประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า มากที่สุดถึงไม่เคยเลย 6 หน่วย จำนวน 79 ข้อ มีค่า

ความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 โดยแบ่งเป็นสองฉบับ โดยฉบับแรก เป็นแบบวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างเป็นทางการ จำนวน 36 ข้อ มีลักษณะข้อความที่แสดงว่าผู้ตอบได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างเป็นทางการจากองค์กรในปริมาณที่มากและปริมาณที่น้อย ในจำนวนใกล้เคียงกัน ฉบับที่สองเป็นแบบวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างไม่เป็นทางการ จำนวน 43 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะข้อความที่แสดงว่าผู้ตอบได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างไม่เป็นทางการในปริมาณที่มากและปริมาณที่น้อย ในจำนวนใกล้เคียงกัน ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานทั้งอย่างไม่เป็นทางการ ของวิริตี ปานศิลา มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ข้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมกับพฤติกรรมการสอนของครู บังอร โสฬส (2538 : 78 ; อ้างอิงจาก Louis Posner & Powell . 1983) พบว่าการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน และ ครูอาวุโส แบบไม่เป็นทางการมีประโยชน์มากกว่า การเข้ารับการฝึกอบรมและปฐมนิเทศที่เป็นทางการ วิริตี ปานศิลา (2542:133) ศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะ และการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขตำบล พบว่า การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างไม่เป็นทางการ เป็นตัวทำนายพฤติกรรมการทำงานด้านการปฏิบัติงานสนับสนุนสาธารณสุขชั้น มูลฐานและพัฒนาชนบทโดยทำนายได้ในกลุ่มรวมร้อยละ 4 ส่วนตัวแปรการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างเป็นทางการ เป็นตัวทำนายพฤติกรรมการทำงานด้านบริหาร

สรุปได้ว่า การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานเป็นตัวแปรทางสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดว่า ครูที่มีการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างไม่เป็นทางการสูง จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา มากกว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างเป็นทางการต่ำ

จากที่กล่าวมาทำให้สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการซึ่งเป็นลักษณะทางสังคม ทำให้คาดได้ว่าปัจจัยทั้งสองชนิดดังกล่าวอาจเป็นตัวแปรที่สำคัญ และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครู แต่อย่างไรก็ตามนอกจากลักษณะทางสังคมของบุคคลดังกล่าวข้างต้น ที่พบว่าน่าจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ แล้ว ตัวแปรทางจิตซึ่งผู้วิจัยคาดว่าน่าจะเป็นความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา อิทธิบาท 4 และความสุจริตใจ ดังจะกล่าวตามรายละเอียดดังนี้

ลักษณะทางจิตกับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

จิตลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ นำมาจากทฤษฎีตันไม้จริยธรรมของศาสตราจารย์ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526:15 ;2531 :12-23) ซึ่งได้เสนอทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นทฤษฎีแรกของประเทศไทยโดยการประมวลความรู้และสรุปผลการวิจัยต่าง ๆ ของเยาวชนและคนไทยอายุ 6 – 60 ปีในช่วงกว่า 30 ปีที่ผ่านมา ทฤษฎีตันไม้จริยธรรมกล่าวว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานจะต้องมีคุณสมบัติของคนเก่งและคนดีประกอบกันดังนั้นครูยุคปฏิรูปการศึกษาจึงควรมีลักษณะของคนดีและคนเก่งอยู่ด้วยกันจึงจะเป็นครูที่สามารถปฏิบัติงานสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ทฤษฎีตันไม้จริยธรรมนี้แสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่าง จิตลักษณะ บางประการกับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าปรารถนาของคนดีและคนเก่งด้วยการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง จิตลักษณะที่นำมาเป็นตัวแปรสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษามีลักษณะของความสัมพันธ์ที่สามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

การยอมรับนวัตกรรม

นวัตกรรมเป็นศัพท์บัญญัติ ของคณะกรรมการพิจารณาศัพท์ทางวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแต่เดิมใช้คำว่า “ นวัตกรรม “ เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษว่า “ Innovation “ อาจจะแปลว่า การทำสิ่งใหม่ ๆ หรือ สิ่งใหม่ที่ทำขึ้นมีผู้ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรมไว้ดังนี้ โรเจอร์ (วิชัย เอียดบัว. 2534 : 5) ให้ความหมายว่า นวัตกรรมหมายถึง ความคิด วิธีการ การกระทำหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่นำมาให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในสังคม หรือนำมาเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม แม้ว่าความคิดวิธีการ การกระทำหรือสิ่งใหม่ ๆ นั้นจะเคยใช้ในสังคมอื่นได้ผลดีมาแล้วก็ตาม แต่ถ้านำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมอีกแห่งหนึ่งก็จัดว่าเป็นนวัตกรรม ดังนั้นนวัตกรรมจะถูกจำกัดเวลาและสถานที่ และมีจุดเริ่มต้นที่ความพยายามในการแก้ปัญหา หรือความพยายามที่จะเสาะแสวงหา ความรู้ความจริงที่ยังไม่ปรากฏชัดแจ้งมาก่อน บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 :13) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การนำวิธีการใหม่ ๆ มาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ แล้ว โดยเริ่มมาตั้งแต่การค้นคิด การพัฒนา ซึ่งอาจจะเป็นไปในรูปของโครงการทดลองปฏิบัติก่อน แล้วจึงนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างไปจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติมา นิตยา อุ่นท้าว (2544 : 26) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การนำเทคนิค แนวคิด รูปแบบและวิธีการใหม่ ๆ หรือเทคนิควิธีการเก่า ที่เคยใช้มา แต่ในสถานการณ์ใหม่หรือในปัจจุบันยังเหมาะสมที่นำมาใช้เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมสิ่งที่เป็นอยู่เดิมให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความหมายของนวัตกรรมสรุปได้ว่า นวัตกรรมหมายถึงสิ่งที่นำเข้ามาใช้ในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยนวัตกรรมที่นำมาใช้อาจจะมีผู้คิดขึ้นก่อนแล้วหรือคิดค้นขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การดำเนินงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงาน

นวัตกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นความพยายามของมนุษย์ที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ดังนั้นการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลซึ่งเป็นกระบวนการทางจิตอย่างหนึ่ง ซึ่งมีขั้นตอนของกระบวนการยอมรับนวัตกรรม 3 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นความรู้หรือขั้นการตระหนัก ส่วนที่เป็นการยอมรับและส่วนของการนำไปใช้ (วิชัย เอียดบัว 2534 : 6-8) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นที่บุคคลรับรู้และสนใจเกี่ยวกับนวัตกรรมว่า นวัตกรรมใดเกิดขึ้นบ้างมีวิธีการใช้อย่างไรมีหลักเกณฑ์ทฤษฎีข้อเท็จจริงอย่างไรและที่สำคัญคือ นวัตกรรมนั้นๆ มีโทษและให้ประโยชน์อย่างไร ซึ่งมีผลให้บุคคลได้เกิดความตระหนักต่อนวัตกรรมที่มีขั้นนั้นมากขึ้น

ขั้นการยอมรับ (Adoption) เป็นขั้นที่บุคคลรับเอาความรู้ความคิดและวิธีการใหม่ ๆ มาเป็นสิ่งที่ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาตนเองและการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การศึกษาต่อเพิ่มเติม ฝึกอบรมสัมมนา หรือการไปดูงานต่าง ๆ การยอมรับนวัตกรรมในขั้นนี้ เป็นขั้นที่บุคคลมุ่งมั่นที่จะเสาะแสวงหาความรู้ความคิดวิธีการใหม่ ๆ เท่านั้น ยังไม่ถึงขั้นที่จะนำไปใช้ปฏิบัติ หรือนำไปปรับปรุงการทำงานของตนให้ดีขึ้น

ขั้นการนำไปใช้ (Usage) เป็นขั้นที่บุคคลได้เอาความรู้ความคิด วิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ปรับปรุงการประกอบอาชีพ การงานของตนให้ได้รับผลอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขั้นการนำไปใช้เป็นขั้นการยอมรับนวัตกรรมตอนปลาย ซึ่งขั้นการยอมรับและขั้นการนำไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากและจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า การยอมรับนวัตกรรมมีกระบวนการยอมรับที่สำคัญสามขั้นตอน คือ ขั้นความรู้คือรู้ว่า มี นวัตกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญเกิดขึ้นในวงการศึกษา รู้ว่ามีวิธีการสอนอย่างไรที่จะทำให้ นักเรียนเป็นสำคัญ รู้หลักของวิธีการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และรู้ว่าวิธีการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมีประโยชน์และโทษอย่างไร ขั้นยอมรับนวัตกรรมโดยการเสาะแสวงหาความรู้และขั้นสุดท้ายคือขั้นนำ นวัตกรรมไปใช้ปฏิบัติจริง

นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

นวัตกรรมการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นมากมายไม่ว่า รูปแบบ เทคนิค และวิธีการสอน วิชาดา สินประจักษ์ผล (2542 : 52) กล่าวว่า ไม่มีเทคนิคและวิธีการสอนใดที่ดีที่สุดสมบูรณ์

แบบที่สุด ครูผู้สอนจะต้องศึกษาเทคนิค และ วิธีการสอน ที่หลากหลาย และใช้การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในการเลือกนวัตกรรมต่างๆ ที่มี ประสิทธิภาพ ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับเนื้อหาในสาขาเฉพาะของตนในโอกาสต่างๆ กัน วัฒนาพร ระวังบุกษ์ (2542 : 15-52) กล่าวว่า นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีเทคนิค วิธีการจัดการเรียนการสอนอยู่มากมาย ที่ส่งเสริมความสำคัญของนักเรียนในการเรียนรู้ เช่น การจัดการเรียนการสอนทางอ้อม (Indirect Instruction) การศึกษาด้วยตนเอง (Individual Study) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี (Technology - Related Instruction) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการปฏิสัมพันธ์ (Interactive Instruction) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Instruction) และการเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ธีระพงษ์ ลาภบุญเรือง (2534) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษา พบว่า ครูใช้นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก คือ การสอนแบบบูรณาการและ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ กรมวิชาการ (2535:41) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ พบว่า สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และขั้นประเมินผล พนาลัย อยู่สำราญ (2535:89) ศึกษาตัวแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนของครูผู้สอนสังคมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ครูมีการยอมรับนวัตกรรมด้านความตั้งใจที่จะกระทำการสอนด้วยวิธีเน้นนักเรียนเป็นสำคัญในการเรียนสูงกว่าครูกลุ่มอื่น ๆ และยังพบว่าปริมาณความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ นิตยา อุ่นท้าว (2544:72) ศึกษาการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า ครูมีการใช้ นวัตกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง

สรุป นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นนวัตกรรมทางวิชาการที่ครูจำเป็นต้องนำมาใช้ ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดครุที่มีการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญสูง จะมีพฤติกรรมการสอน ตามแนวปฏิรูปการศึกษามากกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญต่ำ

การวัดการยอมรับนวัตกรรม

การวัดการยอมรับนวัตกรรมมีลักษณะและวิธีการวัดอยู่หลายแบบ ได้แก่ 1) มาตรการส่วนความไวในการยอมรับนวัตกรรม 2) ศักยภาพในการยอมรับนวัตกรรม 3) อัตราการยอมรับนวัตกรรม 4) มาตรการส่วนการยอมรับนวัตกรรม ในแต่ละแบบของการวัดมีทั้งผลดีและ

ผลเสียแตกต่างกันไป ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้แบบสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการสอนที่เห็นนักเรียนเป็นสำคัญจำนวน 30 ข้อแต่ละข้อประกอบด้วยประโยคและมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย โดยนำแบบวัดที่ วิชัย เอียดบัว (2534) ใช้วัดพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสำหรับการใช้แบบวัดพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการในงานของวิชัย เอียดบัว (2534) เป็นแบบวัดพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ (1) การตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของความรู้ (2) การแสวงหาความรู้ (3) การนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติซึ่งมีรายละเอียดของแบบวัดดังนี้

1. แบบวัดความตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของความรู้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคและมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย มีทั้งหมด 15 ข้อ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการได้รับความรู้ใหม่ การรับรู้ว่าคุณค่าความรู้ใหม่มีประโยชน์ต่อตนเองและงาน การรับรู้ว่าการขาดความรู้ใหม่ จะทำให้งานการสอนของคุณต้องประสิทธิภาพและรับรู้ว่าคุณค่าประโยชน์ที่ได้รับจากความรู้ใหม่มีความสำคัญมากหรือน้อย กับทั้งรับรู้ว่าการขาดความรู้ใหม่มีโทษมากหรือน้อยด้วย ซึ่งแบบวัดนี้มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 2.09 - 5.65 มีค่าแอลฟา เท่ากับ .75

2. แบบวัดด้านการแสวงหาความรู้ใหม่ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยประโยคและมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุด จนถึงไม่จริงเลย มีทั้งหมด 15 ข้อ มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ของครู เช่น โดยการอ่าน การเข้ารับการอบรมสัมมนา การพบปะกับนักวิชาการ ซึ่งแบบวัดนี้มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 3.52 - 14.25 มีค่าแอลฟา เท่ากับ .79

3. แบบวัดการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคและมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย มีทั้งหมด 15 ข้อ มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับนำความรู้ไปเป็นเนื้อหาในการสอน การนำความรู้มาเขียนบทความ เอกสารประกอบการสอน การนำความรู้มาเผยแพร่กับเพื่อนครูด้วยกัน การสนับสนุนให้นักเรียนไปแสวงหาค้นคว้าเอามาเผยแพร่กันในชั้นเรียน การเขียนรายงานส่ง และการที่ครูได้นำความรู้จากการค้นคว้าของนักเรียนมาใช้ประกอบการสอน ซึ่งแบบวัดนี้มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 6.61 - 9.37 มีค่าแอลฟา เท่ากับ .78

ความเชื่ออำนาจในตน

ความเชื่ออำนาจในตน เป็นลักษณะทางจิต ที่สำคัญตัวหนึ่งในการกำหนดพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของบุคคล เกิดจากการรับรู้ ต่อผลตอบแทนการกระทำของบุคคล ว่า

เป็นผลมาจากตนเองหรือเป็นผลมาจากผู้อื่น โชคเคราะห์หรือสิ่งอื่นที่ไม่สามารถอธิบายได้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความเชื่ออำนาจภายในตน และความเชื่ออำนาจภายนอกตน

ความเชื่ออำนาจในตนเป็นความคาดหวังทั่วไปของบุคคลว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ตนได้รับนั้น เกิดจากการกระทำของตนไม่ว่าจะเป็นสิ่งดีหรือไม่ดีก็ตาม เป็นต้นว่าถ้าทำชั่วก็จะได้ผลร้ายตอบแทนและถ้าทำดีก็จะได้ผลดีตอบแทนส่วนความเชื่ออำนาจนอกตน หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่ามีผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นกับตนนั้นมีสาเหตุมาจากโชคชะตา เคราะห์กรรม ความบังเอิญ อิทธิพลของผู้อื่นบันดาลให้เป็นไปหรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไร้คาดฝันด้วยอำนาจใด ๆ ที่อยู่รอบตัวเขา รอยเตอร์ (Rotter.1966:98 ; Strickland.1977:88) ได้อธิบายลักษณะของความเชื่ออำนาจในตน - นอกตน โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ที่ว่าเมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลตอบแทน ต่อมาบุคคลนั้นก็คาดหวังที่จะได้รับผลตอบแทนในลักษณะเดียวกันนั้นถ้าเขากระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก หรือกระทำพฤติกรรมใหม่ที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกันกับพฤติกรรมเดิมนั้นแต่ถ้าพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกไปแล้วไม่ได้ผลตอบแทนหรือได้รับผลตอบแทนโดยที่ไม่ได้ทำอะไรเลย ก็จะทำให้บุคคลเรียนรู้ว่าตนอยู่ภายใต้การควบคุมจากภายนอกทำให้เกิดความรู้สึกหมดกำลังใจที่จะพยายามทำสิ่ง ใด ๆ กลายเป็นคนเฉื่อยชา ท้อแท้สิ้นหวังไปในที่สุด ลักษณะของความเชื่ออำนาจภายในตน - ภายนอกตน ส่วนใหญ่เกิดจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา นอกจากนี้ยังเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่ส่งผลให้การกระทำ และผลที่เกิดขึ้นไม่สัมพันธ์กัน และมีปริมาณไม่สมดุลย์กัน

การวัดความเชื่ออำนาจภายในตน

เริ่มมีการสร้างแบบวัดขึ้นในเมืองไทยเมื่อปี 2529 ผู้สร้างคือ จิตนา บิลมาศ ได้สร้างแบบสอบถามความเชื่ออำนาจภายในตน - ภายนอกตน และตั้งชื่อแบบสอบถามนี้ว่าแบบสอบถามเหตุการณ์ในชีวิตการทำงานของข้าพเจ้า โดยพัฒนาจากแบบวัดที่สร้างโดยรอยเตอร์ (Rotter .1966) และ ลีเวนสัน (Levenson and Miller . 1976) ได้นำมาพัฒนา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่าแบบลิเคิร์ต แต่ละข้อมีมาตรวัด 6 ค่า คือตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลยจำนวน 20 ข้อ และในปี 2531 ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี ได้สร้างเครื่องมือวัดความเชื่ออำนาจในตนของครูประถมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งปรับปรุง มาจากแบบสอบถามเหตุการณ์ในชีวิตการทำงานของข้าพเจ้าของจิตนา บิลมาศ โดยใช้มาตราประเมินค่าแบบลิเคิร์ต มีมาตรวัด 6 อันดับ จำนวน 15 ข้อมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 4.17 - 7.31 ค่าความเชื่อมั่น .90 ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของศักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2531) โดยปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตน

จากผลการศึกษาวิจัยของนักวิจัยหลาย ๆ ท่านที่เกี่ยวกับความเชื่ออำนาจในตน ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมการสอนของครู เช่น แอทกินสัน และ เฟทเทอร์ (งามตา วณิชานนท์. 2534 ; อ้างอิงจาก Atkinson and Feather 1966) ศึกษาพบว่า ความเชื่ออำนาจภายในตน - ภายนอกตน เป็นลักษณะทางจิตที่เป็นพื้นฐานสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพราะความรู้สึกว่าตนสามารถควบคุมสถานการณ์การกระทำได้ดีเพียงใด เป็นปัจจัยที่กำหนดความพยายามในการทำงานของบุคคล ดังนั้น บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนสูง มักจะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงานและมีแรงจูงใจในการทำงาน ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) ศึกษาความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครู พบว่า ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงมีพฤติกรรมการทำงานสูง วิชัย เอียดบัว (2534:89) ศึกษาลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของครู พบว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนเป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการ และยังพบว่าความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์สูงอย่างชัดเจนกับสภาพทางสังคม พนาลัย อยู่สำราญ (2535:76) ศึกษาตัวแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนของครู พบว่าครูที่มีการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมสูงเป็นครูที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนสูง รุ่งทิพย์ สมารักษ์ (2536:76) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวสังคมและจิตวิทยากับความพึงพอใจในการทำงานของครู พบว่า ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงจะมีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และในปีเดียวกัน อ้อมเดือน สดมณี (2536:103) ศึกษาผลการฝึกอบรมทางพุทธพฤติกรรมศาสตร์ต่อจิตลักษณะและประสิทธิผลของครู พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนจะเพิ่มขึ้นในกลุ่มครูที่ได้รับการฝึกอบรมทางพุทธ นุชนารถ ธาตุทอง (2539:88) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในบทบาท ความคลุมเครือในบทบาท ลักษณะทางจิตบางประการกับพฤติกรรม การทำงานของนักวิชาการ พบว่า นักวิชาการศึกษาอายุมาก ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงมีพฤติกรรม การทำงานตามการรายงานของตนเองสูงกว่านักวิชาการในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะนักวิชาการศึกษาอายุน้อยที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ และนักวิชาการอายุน้อยที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง ในปีต่อมา ณิชสุตา สุจินันท์กุล (2541:96) ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว การทำงาน และลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ พบว่า พยาบาลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนสูง มีพฤติกรรมพยาบาลอย่างเหมาะสมมากกว่าพยาบาลที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ วิรติ ปานศิลา (2542:132) ศึกษาการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะและการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบล พบว่า บุคลากรสาธารณสุข ระดับตำบลมีการศึกษาระดับปริญญาตรี ขึ้นไปมีความเชื่ออำนาจภายในตนมากจะมีพฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสมมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจในตนสรุปได้ว่า ความเชื่ออำนาจในตน เป็นลักษณะที่พึงปรารถนาและนำไปสู่พฤติกรรมการทำงาน มีความสัมพันธ์ โดยเป็นสาเหตุของการมีพฤติกรรม การสอน แต่ในบางกรณีหรือในบุคคลบางประเภท ความเชื่ออำนาจภายในตน แต่เพียงอย่างเดียวก็ไม่อาจมีอิทธิพล ให้บุคคลแสดง พฤติกรรมการสอนหรือการทำงานได้ ดังนั้นผู้วิจัย จึงคาดว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน สูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา มากกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน ต่ำ

เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

เจตคติของบุคคลเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกที่เป็น พฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นหากครูมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิรูปการศึกษา แล้ว ก็จะทำให้ครูมี พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่ดี

ความหมายของเจตคติ

เจตคติ คือ ลักษณะทางจิตประเภทหนึ่ง ของบุคคลอันมีความโน้มเอียง หรือความรู้สึก ที่จะตอบสนองไปในทางชอบไม่ชอบต่อสิ่งหนึ่ง หรือเป็นความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบรวมทั้งความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (นุชนารถ ชาติทอง. 2539 : 20 ; อ้างอิงจาก Shaver. 1977 : 168) นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า เจตคติ (Attitude) ไว้มากมายแตกต่างกันไปตามทฤษฎี ความเชื่อ และทัศนะของแต่ละบุคคลดังต่อไปนี้

ฟิชบาย (Fishbien) กล่าวว่า เจตคติเป็นสภาพความพร้อมของการจัดรูปแบบของจิตใจ และ ประสาท ตลอดจนประสบการณ์ พฤติกรรมของบุคคลในการตอบสนองต่อวัตถุ และ สถานการณ์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ส่วน กิลฟอร์ด (Guilford) กล่าวว่า เจตคติ คือการที่บุคคลมีความโน้มเอียงในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยสนับสนุนหรือไม่สนับสนุน ต่อการกระทำในสังคมหรือสิ่งที่มีอยู่ในสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วน กูล (Good) กล่าวว่า เจตคติคือความรู้สึกของคนเราที่มีความคิดเห็นต่อสิ่ง ๆ ต่าง ๆ รอบตัวเรา ในด้านความรู้สึกที่ ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ต่อสิ่งนั้น ๆ (สุรินทร์ เชื้อแก้ว. 2545 : 10 ; อ้างอิง จาก Fishbien. 1961 : 8 ; Guilford . 1975 : 456-467 ; Good . 1973 : 59) ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 5-9) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึก ที่แสดงออก อย่างมั่นคงต่อ บุคคลหรือสถานการณ์ใดซึ่งมีลักษณะ สำคัญ 2 ประการคือ มีทิศทาง (Direction) บวกหรือลบ ดีหรือเลวและปริมาณ (Magnitude) เป็นความเข้มข้นหรือความรุนแรงซึ่งบุคคลอาจจะ มี เจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างรุนแรง และมีเจตคติต่ออีกสิ่งหนึ่งเบาบางขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่ง เหล่านั้นด้วย วิชัย เอียดบัว (2534 : 34) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลประเมินสิ่งหนึ่งสิ่งใดใน

ลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ เจตคติจะรวมเอาความรู้สึกนึกคิดหรือความเชื่อว่าเป็นสิ่งนั้นมีประโยชน์หรือมีโทษไว้ด้วย สมบูรณ์ ชิตพงษ์ (2541 : 93) ได้กล่าวว่า เจตคติเป็นความรู้สึกอย่างมั่นคงของบุคคลที่มีต่อวัตถุเรื่องราว หรือเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยความรู้สึกนั้นอาจเป็นได้ทั้งทางบวก ทางลบ เป็นกลางหรือเฉย

จากความหมายของเจตคติสรุปได้ว่า เจตคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจมีทิศทางได้ทั้งทางบวกและทางลบขึ้นอยู่กับความคิดและความรู้สึกของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เจตคติ อาจไม่เปลี่ยนแปลง เลยตลอดชีวิต หรืออาจเปลี่ยนแปลงใหม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ การได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงเจตคติจะเกิดขึ้นเร็วหรือช้า ขึ้นอยู่กับความคิด ความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันไป

องค์ประกอบของเจตคติ

เจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ (บุญรับ ศักดิ์มณี . 2532 : 38 ; อ้างอิงจาก McGuire. 1969 : 155 - 156 and Shaver .1977 : 168 - 170)

1. ความรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive Component) หมายถึงการที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆรวมทั้งความเชื่อของบุคคลต่อสิ่งเหล่านั้นว่า เลวหรือดีมีประโยชน์ หรือมีโทษ มากน้อยเพียงใด บุคคลส่วนใหญ่มักจะมีความรู้เชิงประเมินค่า สิ่งของต่าง ๆ เพียงเล็กน้อย และอาจจะเป็นความรู้ ที่ไม่ถูกต้องด้วย ทำให้เกิดอคติหรือมีเจตคติต่อสิ่งนั้น ๆ ไม่ตรงกับความเป็นจริงเป็นผลให้เกิดผลเสียต่อบุคคลหรือส่วนรวมได้และเนื่องจากความรู้เชิงประเมินค่านี้เป็นต้นกำเนิดของเจตคติของบุคคล ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงเจตคติที่สำคัญประการหนึ่งคือการปรับองค์ประกอบความรู้เชิงประเมินค่าโดยการให้ความรู้ที่ตรงกับความจริงแก่บุคคลนั้น ๆ

2. ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งนั้น การที่บุคคลรู้ว่าสิ่งใดดีมีประโยชน์ บุคคลจะรู้สึกชอบสิ่งนั้น และตรงกันข้ามถ้ารู้ว่าสิ่งใดมีโทษบุคคลจะไม่ชอบหรือเกลียดสิ่งนั้นส่วนใหญ่แล้วความรู้สึกพอใจของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะเกิดโดยอัตโนมัติและสอดคล้องกับ ความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ด้วย ตามปกติแล้วถ้าสิ่งใดมีประโยชน์โดยตรงต่อตนเองบุคคลย่อมรู้สึกพอใจมาก แต่ถ้าเป็นประโยชน์ต่อคนอื่นที่ตนไม่รู้จัก หรือเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองไม่มากนัก บุคคลจะรู้สึกพอใจต่อสิ่งนั้นเพียงเล็กน้อย

3. การมุ่งกระทำ (Behavioral Intention Component) หมายถึง ความโน้มเอียงหรือความพร้อมที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนเมื่อบุคคลชอบพอรักใคร่ในสิ่งใดย่อมมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมตอบสนองในทางบวกต่อสิ่งนั้นตรงกันข้ามหากบุคคล

ไม่ชอบเกลียดชังสิ่งใด ย่อมมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงหรือตอบสนองในทางลบกับสิ่งนั้นเช่นกัน

การวัดเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

การวัดเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ จะวัด 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านความรู้เชิงประเมินค่า องค์ประกอบด้านความรู้สึกและองค์ประกอบด้านการมุ่งกระทำ โดยผู้วิจัยนำแบบวัดเจตคติต่อสภาพการทำงานในโรงเรียนและแบบวัดมุ่งกระทำหน้าที่ครูกับข้าราชการครูของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) มาปรับปรุงใช้รวมเป็นฉบับเดียวกัน ซึ่งแต่ละฉบับมีจำนวน 10 ข้อ รวมเป็น 20 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคและมาตร 6 หน่วย คือ ตั้งแต่จริงที่สุด ถึงไม่จริงเลย โดยแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมการทำงานในโรงเรียนมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.83 - 6.11 และมีค่าแอลฟาเท่ากับ .56 ส่วนแบบวัดมุ่งกระทำหน้าที่ครู มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.73 - 5.29 และมีค่าแอลฟาเท่ากับ .58 โดยปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการปฏิรูปการศึกษายังไม่มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแต่มีผลการวิจัยระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ดังนี้ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531:99) ศึกษาความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครู พบว่า ครูที่มีเจตคติต่อสภาพการทำงานมาก มีพฤติกรรมการอบรมจริยธรรม และพฤติกรรมการสอนมาก และยังพบว่า เจตคติเป็นตัวทำนายพฤติกรรมการสอนที่สำคัญ โดยมีปริมาณการทำนายถึงร้อยละ 53 วิชัย เอียดบัว (2534:106) ศึกษาลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของครู พบว่า ครูที่มีเจตคติที่ดีมาก มุ่งอนาคตสูงและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีการนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติมากกว่าครูที่มีจิตลักษณะทั้ง 3 ด้านน้อย ผลเช่นนี้พบในกลุ่มครูอายุมากอุปบล ภัศระ (2535:78) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของครูมัธยมศึกษา พบว่า เจตคติต่องาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ พฤติกรรมการทำงาน และเป็นตัวพยากรณ์ที่สำคัญในการอธิบายความแปรปรวนของเจตคติต่องานในด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน รายได้ นโยบายและการบริหารได้ร้อยละ 43.11 ; 34.02 ; 8.04 และ 14.63 ตามลำดับ และ ยังพบว่า ครูชาย ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีเจตคติต่องานต่ำจะมีพฤติกรรมการทำงานต่ำกว่าครูกลุ่มอื่น ปริญญา ณ วันจันทร์ (2536:78) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครู พบว่า ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมากจะมีประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าครูที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูน้อย ดุษฎี โยเหลา อภิญา โพธิ์ศรีทอง และปริญญา ณ วันจันทร์ (2539:88) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง

ลักษณะทางพุทธศาสนาลักษณะทางจิตและผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครู และพยาบาล พบว่า เจตคติต่ออาชีพครูเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุ ที่มีอิทธิพลทางบวกต่อการปฏิบัติงานครูตามแนวพุทธ และลักษณะทางพุทธศาสนาส่งผลทางอ้อมต่อการปฏิบัติงานครูผ่านการปฏิบัติตามแนวพุทธและเจตคติต่ออาชีพครู และในปีเดียวกัน นุชนารถ ธาตุทอง (2539:79) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในบทบาท ความคลุมเครือในบทบาท ลักษณะทางจิตบางประการ กับพฤติกรรมการทำงานของนักวิชาการศึกษา พบว่า นักวิชาการศึกษาที่มีเจตคติที่ดีต่อสภาพการทำงาน มีพฤติกรรมการทำงานทั้งตามรายงานของตนเองและของผู้บังคับบัญชา สูงกว่านักวิชาการศึกษาที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อสภาพการทำงานซึ่งพบทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ประธาร วสวนนท์ (2541:79) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการวางแผนการสอนของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า เจตคติต่อการวางแผนการสอน การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมการวางแผนการสอนร่วมกันทำนายเจตนาที่จะวางแผนการสอนเฉพาะคาบแรกของสัปดาห์ได้ร้อยละ 33.47 และวางแผนตลอดสัปดาห์ร้อยละ 36.58 เจตคติต่อการวางแผนการสอนมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมและการประเมินผลกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.6113 ฌรัฐดา สุจินันท์กุล (2541) ศึกษาปัจจัยด้านครอบครัวการทำงานและลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพยาบาล พบว่า พยาบาลที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมพยาบาลมากมีพฤติกรรมพยาบาลอย่างเหมาะสมมากกว่าพยาบาลที่มีเจตคติต่อพฤติกรรมพยาบาลน้อย เวณิกา บวรสิน (2541:61) ศึกษาปัจจัยคัดสรรคที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนของครูระดับมัธยมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการสอนด้านแรงจูงใจ และ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน คือ เจตคติต่อวิชาชีพครูโดยทำนายได้ร้อยละ 24.15 และร้อยละ 24.45 นงนุช รวมธนอนุเคราะห์ (2542:42) ศึกษาเจตคติต่อคอมพิวเตอร์ของครูโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา พบว่า ครูมีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับดี คือด้านความรู้สึกส่วน ด้านความเข้าใจ และด้านพฤติกรรมครูมีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับปานกลาง และยังพบว่า ครูที่ใช้คอมพิวเตอร์มีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้านดีกว่าครูที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เจตคติต่อการสอน ตามแนวปฏิรูปการศึกษานั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงาน จึงนับว่า เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่แตกต่างกัน น่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูแตกต่างกัน โดยผู้วิจัยคาดว่าครูที่มี เจตคติต่อการสอน ตามแนวปฏิรูปการศึกษายิ่งสูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากกว่า ครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย

อิทธิบาท 4

ความหมายและความสำคัญของอิทธิบาท 4

อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่นำบุคคลไปสู่ความสำเร็จในทุก ๆ กิจกรรมไม่ว่าจะทางด้านการศึกษาหรือการทำงาน พระธรรมปิฎก (2538 : 842) ได้ให้ความหมายของอิทธิบาท 4 ว่า ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จซึ่งมีอยู่ 4 อย่าง คือ ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิดจดจ่อ) และ วิมังสา (ความสอบสวนไตร่ตรอง) กนิษฐา ตัณฑพันธ์ (2541:60) กล่าวว่าอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในทุก ๆ กิจกรรมไม่ว่าจะเป็นการศึกษาหรือการทำงานใด ๆ เป็นหลักธรรมที่เกื้อหนุนกันและมักมาด้วยกัน ดังนั้นการที่บุคคลจะประสบผลสำเร็จในการทำงานด้วยคุณภาพที่ดีของงานนั้นได้ จึงควรได้รับการปลูกฝังหรือพัฒนาอิทธิบาท 4 ให้เกิดเป็นองค์ธรรมเด่นขึ้นมาสักด้านหนึ่ง หรือหลายด้านที่ตรงตามลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล องค์ธรรมที่เด่นจะปลูกเร้าองค์ธรรมด้านอื่น ๆ ให้เกิดมีขึ้น หลักอิทธิบาท 4 จะโน้มนำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน ดังนั้นอิทธิบาท 4 จึงเป็นปัจจัยที่ควรปลูกฝังหรือพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวครู ครูที่ใช้หลักอิทธิบาท 4 จะมีความรู้สึกพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองต้องการกระทำ มีความรักความพอใจในจุดมุ่งหมายของการสอน อยากทำการสอนนั้นให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ เมื่อครูเกิดความรักความพอใจต่อการสอนครูจะเกิดความมานะบากบั่น ไม่ทอดยถ่ออุปสรรคใดๆ ในการสอนแต่กลับเห็นว่าอุปสรรคนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ และเมื่อครูมีใจจดจ่ออยู่กับการสอน มองเห็นความสำคัญของการสอน มีสมาธิแน่วแน่อยู่ในการสอน มีการใช้ปัญญาพิจารณาข้อบกพร่องจากการสอน คิดหาทางแก้ไขปรับปรุงการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ทำอยู่ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่เกื้อหนุนกันและมักมาด้วยกัน ดังนั้นในการสอนจึงควรพัฒนาหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อในอิทธิบาท 4 ให้เกิดขึ้นหรือเด่นขึ้น ตามลักษณะการสอนของครู เมื่อหลักธรรมข้อหนึ่ง ๆ ในอิทธิบาท 4 เกิดขึ้นหรือเด่นขึ้นในตัวครูแล้ว หลักธรรมนั้นจะเป็นสิ่งจูงใจหรือโน้มนำให้เกิดหลักธรรมด้านอื่น ๆ ในตัวครู ส่งผลให้การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูประสบความสำเร็จ ซึ่งหลักธรรมในอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย

1. ฉันทะ เป็นความพอใจและมีใจรักในสิ่งที่ทำ บุคคลจึงควรปลูกฝังความพอใจในการทำงานอาชีพ ในการประพฤติปฏิบัติความดีทั้งหลาย แม้ว่าจะไม่เคยมีความพอใจมาก่อน แต่ก็ใช้ปัญญาพินิจพิจารณาให้เห็นประโยชน์ของเรื่องเหล่านั้นแล้วปลูกฝังความพอใจให้เกิดขึ้น พระธรรมปิฎก (2538 : 496 - 499) กล่าวว่าบุคคลที่ทำการด้วยฉันทะจะเริ่มต้นการกระทำจากความคิดหรือเข้าใจเหตุผลและได้ประจักษ์ผลที่ตามมากับการกระทำที่เป็นสาเหตุจึงไม่เกิดทุกข์

2. วิริยะ เป็นความเพียรพยายามของบุคคลในงานหรือกิจกรรมใด ๆ โดยไม่มีการฝีกฝนจนชำนาญ และไม่หวาดหวั่นต่ออุปสรรค มีความเพียรพยายามจนเกิดความสำเร็จ ดังนั้นหากวิริยะเกิดขึ้นในตัวบุคคลแล้วแม้จะรู้ว่าจุดหมายนั้นบรรลุได้ยากต้องใช้เวลายาวนาน เขาจะไม่

ยนต์ย้อนกลับเห็นเป็นสิ่งที่ทำทลายที่จะเอาชนะให้ได้หรือปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุความสำเร็จ หากบุคคลใดเกิดหลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะแล้ว บุคคลนั้นจะมีความเพียรพยายาม มีความเข้มแข็งไม่หวั่นกลัวหรือท้อทอยต่ออุปสรรค และความยากลำบากแต่กลับเห็นว่าอุปสรรคหรือความยากลำบากเป็นสิ่งที่ทำทลายที่ต้องเอาชนะหรือปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จและผลสำเร็จของงานนั้นเกิดขึ้นด้วยความพยายามของตัวบุคคลเองมิใช่เป็นผลจากการดลบันดาลจากสิ่งใด ๆ

3. จิตตะ เป็นความจดจ่อ มีจิตผูกพัน มีความคิดที่ไม่ฟุ้งซ่าน (พระธรรมปิฎก.2535 : 34 - 35) หรือหมายถึงการเอาใจใส่ในสิ่ง นั้น ๆ มีจิตใจจดจ่อเอาใจใส่ต่องานนั้นตลอด เป็นการตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยจิตจดจ่อไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ดังนั้นบุคคลที่มีหลักธรรมด้านอิทธิบาท 4 ด้านจิตตะจะเป็นบุคคลที่มีจิตจดจ่ออยู่กับงานที่ทำแม้จะมีสิ่งเร้าก็ไม่ทำให้เปลี่ยนความสนใจต่องานนั้นได้ มองเห็นความสำคัญของงานเป็นการเอาใจใส่ตรวจตรางานที่ทำอยู่ หากมีความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือความผิดพลาดในการทำงานบุคคลสามารถแก้ไขได้ทันท่วงที่ไม่ปล่อยให้ผลของความเสียหายมีความรุนแรงได้

4. วิมังสา เป็นความสอบสวนไตร่ตรอง เป็นการใช้ปัญญาใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผลในงานที่ทำซึ่งมักประกอบอุปสรรคเสมอและการชนะอุปสรรคนั้น ๆ ได้จำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบฉะนั้นปัญญาจึงเป็นหลักสำคัญที่สุดของการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ บุคคลที่มีหลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านวิมังสาจะใคร่ครวญตรวจตราคิดหาเหตุผลและทดลองแก้ไขหรือปรับปรุงงานให้บรรลุผลสำเร็จหรือให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นโดยใช้ปัญญาเป็นหลักสำคัญในการกระทำ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า อิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจการงานใด ๆ ดังนั้นจึงควรปลูกฝังหรือพัฒนาให้บุคคลมีหลักธรรมด้านอิทธิบาท 4 ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านประกอบกัน ดังนั้นอิทธิบาท 4 จึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญยิ่งที่ควรพัฒนาหรือปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวครู การปฏิรูปการศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ เมื่อครูผู้สอนมีคุณภาพฉะนั้นตัวครูจะต้องมีความพอใจและมีใจรักต่อการสอน ตลอดจนมีความพอใจใฝ่รักเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา นั่นคือ ครูที่มี ฉันทะต่อการสอนจะเป็นครูที่มีพฤติกรรมการสอนที่สอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นผลของการสอนของครูเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของการปฏิรูปการศึกษา ส่งผลให้ครูที่มีฉันทะมีความพึงพอใจ มีความสุข มีพฤติกรรมการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา ไม่กระทำอย่างจำใจเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าทำได้หรือหลีกเลี่ยงหลบหลีกงานการสอนของครูเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพกายสุขภาพจิตของนักเรียน ครูจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ใช้ในการสอนแล้วครูยังต้องมีความมานะพยายาม ไม่ท้อถอย แม้ว่าจะต้องใช้เวลายาวนานสักเท่าใด การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นพฤติกรรมที่ครูจะกระทำใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล เป็นพฤติกรรมที่ครูสามารถแสดงศักยภาพในการสอนได้เต็มที่โดยใช้กลวิธีการสอน

ที่หลากหลาย ดังนั้นครูที่สอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาจึงต้องมีความมานะ อดทน บากบั่นไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค หรือความยากลำบากที่มีต่อการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา แม้จะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนที่หลากหลายก็ตาม ครูที่มีอิทธิบาท 4 ด้านวิริยะ ก็จะต้องแสดงพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีใจจดจ่อผูกพันต่อการสอนมีการเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา งานการสอน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล หลายฝ่ายจึงเป็นงานที่ประสบกับ การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ครูต้องใช้สติปัญญาพิจารณาพิจารณาไตร่ตรอง เพื่อทบทวนผลของการสอน หากผลของการสอนไม่บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ต้องการให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้แล้ว ครูต้องใช้สติปัญญาไตร่ตรองหาเหตุผลเพื่อแก้ไขหรือค้นคว้าทดลองหาแนวทางวิธีการสอนใหม่ ๆ เพื่อให้ผลของการสอนดียิ่งขึ้น และยังเป็นภาระงานที่อุปสรรคที่มีอยู่เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา

การวัดอิทธิบาท 4

ได้มีผู้สร้างเครื่องมือวัดอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้ พัทรี ศรีทองนาก (2518) ต่อมา วิเชียร พากเพียร (2531) ได้สร้างเครื่องมือวัดอิทธิบาท 4 ซึ่งวัดในเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 และนิสิตปริญญาเอกสาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งเรียนวิชาฝึกวิจัย 2 ประกอบด้วย จารุพร แสงเป่า ; ชมชื่น สมประเสริฐ และ สุรพงษ์ ชูเดช (2539) ได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะด้านอิทธิบาท 4 ของข้าราชการไทย แบบวัดแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา แต่ละด้านเป็นลักษณะการทำงานที่ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันโดยการรายงานตนเอง ข้อคำถามประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 5 หน่วยจาก จริงที่สุด ถึงไม่จริงเลย พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมรายข้อกับคะแนนรวมจากการตอบครั้งที่ 2 จำนวน 23 ข้อ มีค่า ตั้งแต่ .46 ถึง .82 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเมื่อพิจารณารายด้าน ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เท่ากับ .79 .77 .64 .75 ตามลำดับและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดรวมทั้งฉบับเท่ากับ .9117 ในปีต่อมา กนิษฐา ตันตพพันธ์ (2541) ได้นำแบบวัดของ จารุพร แสงเป่า และคณะไปใช้ ข้อคำถามจำนวน 23 ข้อ พิสัย อยู่ระหว่าง 23 - 115 คะแนน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับคะแนนรวมมีค่าอยู่ระหว่าง .7437 ถึง .9067 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9836 และพบผลที่สอดคล้องกับ จารุพร แสงเป่า และคณะกล่าวคือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบวัดมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั่นคือ ข้าราชการที่มีคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ด้านหนึ่งสูงก็จะมีคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ด้านอื่นๆ สูงด้วย หรือในทางตรงข้ามหากข้าราชการที่มีคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ด้านหนึ่งน้อย จะมีคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ด้านอื่นน้อยด้วย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดอิทธิ

บาท 4 ที่สร้างโดย จารุพร แสงเป่า ชมชื่น สมประเสริฐ และสุรพงษ์ ชูเดช (2539) จำนวนทั้งสิ้น 23 ข้อโดยนำมาปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิบาท 4

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิบาท 4 พัชรี ศรีทองนาก (2518:63) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 กับ ชั้นดี โสรจจะ เพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาบุคลิกภาพธรรมชาติไปโดย พบว่า เมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพอิทธิบาท 4 ในข้อใดข้อหนึ่งจะมีอิทธิบาท 4 ในข้ออื่น ๆ ด้วย และยังพบว่าเมื่อบุคคลใดมีองค์ประกอบในอิทธิบาท 4 ข้อใดข้อหนึ่งสูงก็จะสูงตามด้วย ปริญา ณ วันจันทร์ (2536:80) ศึกษาผลของหลักอิทธิบาท 4 ที่มีต่อประสิทธิภาพในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นครู พบว่า ความเชื่อทางพุทธ การปฏิบัติทางพุทธ อิทธิบาท 4 เจตคติต่อวิชาชีพครู ความเชื่ออำนาจภายในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการทำงานของครูที่มีการรับรู้สภาพแวดล้อมในการทำงานสูงโดยทำนายในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 15.2 กลุ่มครูหญิงได้ร้อยละ 27.8 และกลุ่มครูชายอายุราชการน้อยได้ร้อยละ 45.97 และในปีเดียวกัน อ้อมเดือน สดมณี (2536:65) ศึกษาผลของการฝึกอบรมทางพุทธพฤติกรรมศาสตร์ ต่อจิตลักษณะและประสิทธิผลของครู พบว่า ครูที่มีการปฏิบัติทางพุทธต่ำถ้าได้รับการฝึกจะมีพฤติกรรมการสอนสูงกว่าครูที่ไม่ได้รับการฝึก ดุษฎี โยเหลา และคณะ (2539:73) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างลักษณะทางพุทธศาสนา ลักษณะทางจิตและผลการปฏิบัติงาน ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู พบว่า การปฏิบัติทางพุทธศาสนาและวิถีชีวิตแบบพุทธเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานตามแนวพุทธ (ได้แก่ การทำงานโดยยึดหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ .12 และ .06 ตามลำดับ กนิษฐา ตันตพันธ์ (2541:105) ศึกษาลักษณะทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทำให้การพยาบาลตามบทบาทวิชาชีพ พบว่า เอกลักษณ์บทบาทเชิงวิชาชีพ ปฏิสังสรรค์ถ่ายทอดเชิงวิชาชีพ อิทธิบาท 4 สามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมทำให้การพยาบาลได้ร้อยละ 22.08 และยังพบว่าปฏิสังสรรค์ ระหว่างความคลุมเครือในบทบาทกับอิทธิบาท 4 ร่วมกันส่งผลต่อพฤติกรรมทำให้การพยาบาลตามบทบาทเชิงวิชาชีพด้านการป้องกันโรค ด้านการดูแลรักษา และด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ

จากแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิบาท 4 สรุปได้ว่าอิทธิบาท 4 เป็นจิตลักษณะที่พึงปรารถนา เมื่อบุคคลมีหลักอิทธิบาท 4 แล้วย่อมสามารถทำนายพฤติกรรมที่บุคคลนั้นกระทำได้ ผู้วิจัยจึงคาดว่า ครูที่มีหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากกว่าครูที่มีหลักธรรมอิทธิบาท 4 น้อย

ความสุขใจ

ความสุขใจมีการกล่าวถึงกันตั้งแต่สมัยเริ่มแรกของการเกิดมีมนุษย์ในโลก เพราะเมื่อมนุษย์เกิดมาโดยธรรมชาติก็สอนให้มนุษย์ต่อสู้กันและรบกับสภาพแวดล้อมเพื่อการอยู่รอดของตัวมนุษย์เองและในชีวิตของมนุษย์นั้นมนุษย์แต่ละบุคคลย่อมมีสภาพ บทบาทและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ฉะนั้นทุกชีวิตจึงคลุกเคล้าด้วยความสุข ความทุกข์ แม้ชีวิตมีหลายรสชาติแต่มนุษย์สามารถแสวงหาความสุขได้

แนวคิดและปรัชญาเกี่ยวกับความสุข

ปัจจุบันเราพบคำว่า “ความสุข” ที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้น ซึ่งคำนี้มาจากคำว่า “การมีชีวิตที่ดี” (Good - Life) และการอยู่ดีกินดี (Well - Being) เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกันในยุคแรก ๆ เรียกว่า “การมีชีวิตที่ดี” มีการกล่าวกันตั้งแต่สมัยกรีกว่าความสุขหรือชีวิตที่ดีขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์เองที่จะพัฒนาชีวิตของเขาให้เป็นไปตามธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการในความสุข ซึ่งมีระบบของสังคมเป็นเพียงส่วนช่วยสนับสนุนให้มนุษย์พัฒนาให้มีความสุขหรือชีวิตที่ดีตามได้กฎเกณฑ์ของสังคม

สำหรับประเทศไทยมีหลักฐานปรากฏการณ์กล่าวถึงความสุขหรือชีวิตที่ดีนั้นอยู่ในศาสนาต่าง ๆ ดังเช่น ศาสนาพุทธ กล่าวถึง ความสุขหรือชีวิตที่ดีคือ ความสุขของบุคคลต้องสอดคล้องกับสังคม ทำตัวเองให้ดี รักตัวเอง และรักผู้อื่นด้วย ทางด้านศาสนาคริสต์ กล่าวถึงความสุขหรือการดำเนินชีวิตที่ดี คือ ความสุขที่เกิดจากความรักอันเสียสละโดยเมื่อมนุษย์มีความรักต่อพระเจ้าและความรักต่อเพื่อนมนุษย์แล้วชีวิตจะมีความสุข ความสุขในศาสนาอิสลาม กล่าวว่า ความสุขที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับตัวมนุษย์ โดยภายในตัวของมนุษย์นั้น ต้องประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความศรัทธา ด้านความรู้และด้านการกระทำในสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องตามคำสอนของศาสนาอิสลาม แล้วมนุษย์จะมีความสุขหรือมีชีวิตที่ดี (สนั่น ราชทิพย์ 2542 : 46)

การศึกษาแนวความคิดปรัชญาความสุข มุ่งเน้นความสุขไปที่ตัวมนุษย์เพราะมีความเชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์ย่อมแสวงหาความสุขได้ด้วยตนเอง มนุษย์มีอิสระสามารถเลือกกระทำหรือไม่กระทำการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองแม้จะขัดกับสังคมก็ตาม การที่มนุษย์จะมีความสุขย่อมสามารถทำได้เสมอไม่ต้องรอให้เปลี่ยนแปลงสังคมเสียก่อน สังคมไม่เป็นเครื่องบังคับให้ชีวิตมีความสุข แต่สังคมก็ไม่เป็นอุปสรรคในการหาความสุขของมนุษย์ได้ มนุษย์มีความสุขได้ด้วยตนเองโดยการดำเนินชีวิตด้วยสติสัมปชัญญะ เมื่อแนวคิดปรัชญาของความสุข มุ่งเน้นที่ตัวมนุษย์เป็นสำคัญ คือ ความสุขจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์จะต้องรู้จักตนเอง ปรับตนเองและขัดเกลาตนเอง เมื่อตนมีความสุขแล้วก็จะช่วยเหลือผู้อื่นให้มีความสุขต่อไปได้

ปัจจุบันมีนักวิชาการสาขาต่าง ๆ พยายามให้คำจำกัดความคำว่าความสุข หรือความสุขใจ กันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากแนวคิดและปรัชญาเกี่ยวกับความสุขได้ให้ความสำคัญไว้ที่ การมีชีวิตที่ดีมีความสุขได้มาโดยการพัฒนาตนเองภายใต้สังคมมีผลทำให้

ความสุขใจ มีลักษณะเป็นนามธรรมสูงและขึ้นอยู่กับทำให้ความหมายของแต่ละปัจเจกบุคคล ซึ่งผันแปรไปตามเวลาและตัวแปรต่าง ๆ มากมาย อาทิ เช่น วิชาชีพ บริบทของสังคม วัฒนธรรม การรับรู้ ความคาดหวัง เป็นต้น ดังนั้นความสุขใจจึงเป็นความคิดรวบยอดที่ซับซ้อนยากที่จะให้ความหมายที่แน่นอนได้แต่ก็มีผู้พยายามที่จะอธิบายความหมายของความสุขใจซึ่งแตกต่างกันตามการรับรู้ของแต่ละบุคคลดังนี้

แบรดเบียร์ (Ryff et al. , 1995 : 719 citing Bradburn ,1969:652) ได้ให้ความหมายของความสุขว่า เป็นสภาวะสมดุลระหว่างความรู้สึกทางด้านบวกและความรู้สึกทางด้านลบของบุคคล

วิน ไฮเวน (Veenhoven , 1980 : 10) ได้ให้ความหมายของความสุขใจ (well - being) ว่าคือ ความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งหมายถึงระดับที่บุคคลตัดสินค่าโดยรวมของคุณภาพชีวิตในด้านความพึงพอใจ

ไดเนอร์ (Diener , 2000 : 34) กล่าวถึงความสุขใจ (Subjective Well - Being) หมายถึงชีวิตที่ดีงามและหรือความรู้สึกที่ดีต่อตนเองที่ใช้วัดคุณภาพชีวิตทั้งด้านการคิดและจิตใจ

นูการ์เทินและคนอื่น ๆ (Neugarten and others . 1961 :124 - 143) กล่าวถึงความสุขในมิติของความพึงพอใจในชีวิตว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อตนเองใน 5 มิติคือ (1) ความรู้สึกร่าเริงเบิกบานในการดำเนินชีวิตมีความพึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ (2) การมีความตั้งใจและอดทนต่อชีวิตโดยการยอมรับว่าชีวิตมีคุณค่า (3) ความสอดคล้องระหว่างความปรารถนาและการได้รับการตอบสนองตามเป้าหมาย (4) ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง (5) การมีอารมณ์แจ่มใสที่แสดงออกถึงความสุขใจ

รีฟ (Ryff et al . 1995 : 720) ได้มองความสุขใจเป็น 6 มิติคือ (1) การยอมรับตนเอง หมายถึง การประเมินตนเองในปัจจุบันและในอดีตทางด้านบวก (2) การพัฒนาตนเองในปัจจุบัน หมายถึง การเป็นบุคคลที่มีการเติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (3) การมีเป้าหมายในชีวิต หมายถึง การที่บุคคลมองเห็นว่าตนมีการดำเนินชีวิตอย่างมีจุดหมายและมีความหมาย (4) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น หมายถึง เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์อย่างมีคุณภาพกับบุคคลอื่น (5) การจัดการสภาพแวดล้อม หมายถึง การเป็นผู้มีความสามารถในการจัดการกับชีวิตและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (6) ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึงการเป็นผู้มีความสามารถในการกำหนดทิศทางการทำงานของตนเอง

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) กล่าวว่า ความสุขแตกต่างกันตามความเหลื่อมล้ำต่ำสูงของความรู้สึกที่อยู่ภายในใจของบุคคล

พระธรรมปิฎก (2537 : 7-10) กล่าวว่าความสุขแบ่งเป็น 3 ระดับคือ (1) ความสุขที่เป็นรูปธรรม เช่นมีสุขภาพดี มีทรัพย์สินเงินทอง มีการงานอาชีพเป็นหลักฐานมี

สถานะทางสังคม (2) ความสุขที่เป็นนามธรรม เป็นเรื่องของจิตใจ เช่น มีชีวิตที่มีคุณค่า การได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ (3) ความสุขด้านนามธรรมโลกุตระที่อยู่เหนือกระแสความไหลเวียนของโลกธรรมคือ ความเป็นผู้มีจิตใจเป็นอิสระด้วยความรู้เท่าทันต่อสิ่งทั้งหลายรู้โลก และรู้ชีวิตตามความเป็นจริง

ลีปนนท์ เกตุทัต (2528:24) ได้กล่าวถึงความสุขในรูปของคุณภาพของชีวิตว่า หมายถึง ชีวิตที่สามารถปรับตนเองให้เข้ากับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม และสามารถปรับธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ให้เข้ากับตนเอง โดยไม่เบียดเบียนกัน

กรมวิชาการ (2541:35) ให้ความหมายของความเข้าใจว่า หมายถึง การที่บุคคลรู้จักตนเองเป็นอย่างดี ยอมรับข้อบกพร่องที่ตนมี ภาคภูมิใจในข้อดีของตน มีอารมณ์แจ่มใสมีจิตใจที่มั่นคงไม่มีความวิตกกังวลและความตึงเครียด มองโลกในแง่ดี สามารถจะปรับตนให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถหาความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้ดี

จากความหมายสรุปได้ว่าความสุข (Happiness) เป็นเรื่องที่ถูกกล่าวถึงกันอย่างมากมาย เนื่องจากความสุขเป็นจุดหมายปลายทางในการดำรงชีวิตเพราะทุกคนต่างมุ่งหวังให้ชีวิตของตนมีความสุขที่สุดในแนวทางที่ตนปรารถนาด้วยกันทั้งสิ้น แต่ ความสุขใจ (Subjective Well - Being) เป็นองค์ประกอบของการรู้คิดซึ่งผลของการรู้คิดของบุคคลสามารถนำไปพัฒนาตนเองเพื่อไปสู่จุดมุ่งหวังที่ตนกำหนดไว้ ดังนั้นคนที่คิดเป็น ทำเป็น ประพฤติปฏิบัติเป็นจะสามารถนำตนเองไปสู่ความสุขใจได้อย่างรวดเร็ว

องค์ประกอบของความสุขใจ

จากปรัชญาและความหมายของคำว่า ความสุขใจ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น นักวิชาการบางท่านได้กล่าวถึงความหมายของความสุขใจ ว่า เป็นคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายเท่านั้น และบางท่านอาจหมายถึง ความพอใจที่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ แต่อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความสุขใจเป็นรูปแบบของการมีชีวิตที่เป็นสุขนั่นเอง การที่มนุษย์จะมีความสุขได้นั้นต้องมีความสุขทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจ ซึ่งเป็นระยะเวลากว่า 20 ปี ที่องค์ประกอบของความสุขทางจิตใจถูกนำด้วยความคิดรวบยอดจากวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยา ซึ่งแนวคิดทางจิตวิทยาที่เป็นรากฐานของการหน้าที่ด้านบวก โดยจะมองความสุข (happiness) ในรูปของความดีงาม สวัสดิการ และสุขภาพจิต ซึ่งอธิบายให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นด้วยทฤษฎีทางจิตวิทยา เช่น จากจิตวิทยาพัฒนาการ มีทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erison และทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของ Nengarten อธิบายวิถีทางของความเป็นสุขที่ต่อเนื่องควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตของมนุษย์ ส่วนนักจิตวิทยาคลินิกพรรณนากล่าวถึงความ เป็นสุขของบุคคลด้วยสังกัดด้านการบรรลุความเป็นจริงแห่งตนตามทฤษฎีของ Maslow การก่อกำเนิดของวุฒิภาวะ

ของมนุษย์โดย Allport ความเป็นปัจเจกชนของ Jung และแม้แต่แนวทางด้านสุขภาพจิต ซึ่งอธิบายหน้าที่ด้านลบของจิตวิทยา ซึ่งยังรวมทั้งสุขภาพด้านบวกไว้ด้วย ส่วนแนวคิดทางด้านสังคมวิทยา เน้นว่าความพึงพอใจในชีวิตเป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานของความสุขใจ (well-being) ดังนั้นองค์ประกอบทางด้านการรู้คิดเป็นประเด็นที่เพิ่มความสมบูรณ์ให้แก่ความหมายของคำว่า ความสุข (happiness) การศึกษาเกี่ยวกับความสุขด้านนี้ เป็นการศึกษาชีวิตโดยรวมประกอบด้วยด้านจิตใจและการ รู้คิด ระดับความรู้คิด หรือจิตใจ ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางจิตวิทยาเชิงบวก 6 องค์ประกอบดังนี้ (1) การยอมรับตนเอง (2) การพัฒนาตนเองในปัจจุบัน (3) การมีเป้าหมายในชีวิต (4) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น (5) การจัดการสภาพแวดล้อม (6) ความเป็นอิสระ (Ryff et.al., 1995)

ความสำคัญของความสุขใจในการสอนของครู

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่ประกอบไปด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และหน่วยงานอื่น พร้อมทั้งสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ถือได้ว่าเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ชัดเจน การดำเนินงานภายในโรงเรียนนั้น จะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของครูที่มีต่อโรงเรียน เมื่อครูมีความพึงพอใจต่อโรงเรียนจะทำให้ครูมีความสุขใจ ในการสอน เพราะความต้องการของครูได้รับการตอบสนองในระดับที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ครูเป็นบุคคลสำคัญในโรงเรียนที่มีหน้าที่ให้การศึกษาแก่นักเรียน การเสริมสร้างความสุขใจในการสอนให้กับครูก็จะส่งผลถึงการสร้างความสุขใจให้กับนักเรียน ตลอดถึงสังคมโดยรวมด้วย การส่งเสริมให้ครูมีอิสระในการตัดสินใจแก้ปัญหาการเรียนการสอน ให้โอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเอง ถึงแม้ว่าการเรียนการสอนจะเป็นงานที่ต้องทำเป็นประจำก็ตามต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนอยู่เสมอและที่สำคัญครูผู้สอนจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น

สรุปได้ว่าถ้าครูมีความสุขในการสอนแล้วก็จะทำให้ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิบัติการศึกษาอันจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขตามไปด้วย

การวัดความสุขใจ

การวัดความสุขใจของครู ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดความสุขใจโดยอาศัยแนวคิดของรีฟ ซึ่งประกอบด้วย 5 มิติ คือ ความพึงพอใจในชีวิต ความเป็นอิสระในตัวเอง การมีเป้าหมายในชีวิต การพัฒนาตนเอง และการจัดการสภาพแวดล้อม โดยให้ครูเป็นผู้ประเมินความสุขใจของตนเอง เพราะครูจะเป็นผู้รู้ถึงความสุขของตนเองได้ชัดเจนมากกว่าที่จะให้ผู้อื่นเป็นผู้ประเมิน ลักษณะของแบบวัดเป็นประโยคข้อความประกอบมาตราประมาณค่า 6 ระดับตั้งแต่จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขใจ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขใจในการสอนของครูยังไม่มีปรากฏ แต่มีผลงานวิจัยที่ใกล้เคียงคือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต และความพึงพอใจในงานซึ่งมีดังนี้ กิตติ แสงเทียนฉาย (2531:48) ศึกษาความเหนื่อยหน่ายในครูสายปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าระดับความเหนื่อยหน่ายของครูคือ ความอ่อนล้าทางอารมณ์ต่ำ ด้านความสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จในการทำงานและจากการวิเคราะห์สาเหตุของความเหนื่อยหน่ายคือการพิจารณาความดีความชอบไม่เป็นธรรม และสาเหตุจากโรงเรียนไม่สามารถจัดการกับปัญหาระเบียบวินัยของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พจนารถ แดงพลอย (2532:64) ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ พบว่า ครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพมีบุคลิกภาพสูงในด้านสติปัญญา มโนธรรม การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นและความอิสระเสรี รุ่งทิพย์ สมารักษ์ (2536:57) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวสังคมและจิตวิทยากับความพึงพอใจในงานของครู พบว่า ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงจะมีความพึงพอใจในงานสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ธนาภานต์ บุญนุช (2540:53) ศึกษาความขัดแย้งในครอบครัวกับความพึงพอใจในงานของพยาบาล พบว่า พยาบาลมีความพึงพอใจต่อการได้รับการยอมรับในการประกอบอาชีพ พอใจต่อความเป็นอิสระในงาน พอใจในความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สนั่น ราชทิพย์ (2541:66) ศึกษาแนวทางเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการสอนของครู พบว่า คุณภาพชีวิตของครูด้านความเป็นอิสระทางวิชาการผู้บริหารให้ครูตัดสินใจเอง ด้านโอกาสก้าวหน้าผู้บริหารส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพโดยให้ศึกษาดูงานร่วมกัน สุพจน์ พันธนียา (2542:72) ศึกษาอิทธิพลของความขัดแย้งในงานและครอบครัวที่มีต่อความพึงพอใจในชีวิตของครู พบว่า ความขัดแย้งในงานและครอบครัวมีอิทธิพลเป็นลบกับความพึงพอใจในชีวิต และในขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านกลวิธีเผชิญภาวะความขัดแย้ง อังคณา เทศทิศ (2543:58) ศึกษาความภาคภูมิใจในอาชีพ ครูแนะแนว พบว่า ครูแนะแนวมีความภาคภูมิใจในอาชีพอยู่ในระดับมาก ขวัญจิตร ยิงยวด (2544:59) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของครูในโรงเรียน

มัธยมศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่มีระดับความเหนื่อยหน่ายด้านความรู้สึกไม่ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 45.9 ด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์และด้านการสูญเสียความสัมพันธ์ส่วนบุคคลอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 69.2 และ 67.9 ตามลำดับ

ผลงานวิจัยในต่างประเทศ ฮูบเนอร์ (Huebner) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากร แรงสนับสนุนทางสังคม และความพึงพอใจในการทำงาน กับความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของครูจิตวิทยา พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความเหนื่อยหน่ายในการทำงานและความพึงพอใจในการทำงาน โดยเฉพาะแรงสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อน คู่สมรสและเพื่อนร่วมงานซึ่งมีอิทธิพลสนับสนุนให้ครูจิตวิทยามีความรู้สึกที่ดี

ต่อการปฏิบัติงานและการศึกษาค้นคว้าวิจัย ส่วน ไฮดจ์และคณะ (Hodge ,et.al.) ศึกษาเกี่ยวกับความเครียด ความทุกข์ และความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของครูดนตรีและครูคณิตศาสตร์ พบว่า ครูคณิตศาสตร์ให้ผลแตกต่างในตัวแปรยืนยันถึงความรู้สึกมีความทุกข์และความเหนื่อยหน่ายในการทำงานได้มากกว่าครูดนตรี ทั้งนี้และทั้งนี้ที่น่าจะพิจารณาในทิมการศึกษาว่า ในความรู้สึกที่ดีมีความสุขของครู ได้เกิดช่องว่างขึ้นในวิชาชีพครู (ขวัญจิตร ยิ่งยอด 2544 : 60-61 ; อ้างอิงจาก Huebner , 1992 ; Hodge ,et.al. , 1994)

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ความสุขใจเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่าครูที่มีความสุขใจในการสอนสูง จะแสดงพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากกว่าครูที่มีความสุขใจในการสอนต่ำ

ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังกับพฤติกรรมการสอน

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังกับพฤติกรรมการสอนพบว่า มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าตัวแปรด้านลักษณะชีวสังคมมีความสัมพันธ์กับลักษณะทางจิตและพฤติกรรมการสอนซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้ประมวลผลงานวิจัยต่าง ๆ สรุปได้ตัวแปรที่เป็นลักษณะ ชิวสังคมและภูมิหลังที่สัมพันธ์กับลักษณะทางจิตและพฤติกรรมการสอนของครูได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการสอน และสังกัดมีรายละเอียดดังนี้

อายุกับพฤติกรรมการสอนของครู

อายุของบุคคลสามารถนำมาใช้อธิบายและทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลได้ นักวิชาการจึงได้นำอายุมาใช้เป็นตัวแปรในการวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมต่าง ๆ ของ มนุษย์อยู่เสมอ ดังเช่นงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531:105) พบว่า ครูที่มีอายุน้อยเป็นกลุ่มครูที่มีพฤติกรรมการทำงานในระดับต่ำ พนาลัย อยู่สำราญ (2535:87) พบว่าครูหญิงอายุมากมีความตั้งใจที่จะทำการสอนด้วยวิธีเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ รุ่งทิพย์ สมารักษ์ (2536:56) พบว่า ครูที่มีอายุมากมีความพึงพอใจในการทำงานสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย และยังพบว่าครูที่มีอายุมากจะมีความรู้สึกต่องานตามสภาพความเป็นจริงสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย นุชนารถ ธาตุทอง (2539:73) พบว่านักวิชาการศึกษาอายุมากมีพฤติกรรมการทำงานสูงกว่านักวิชาการศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ ฉวีสุดา สุจินันท์กุล (2541:96) พบว่า พยาบาลอายุมากมีพฤติกรรมการทำงานอย่างเหมาะสม วาสนา รบกล้า (2541:81) พบว่า ครูอายุมากมีความต้องการด้านการปฏิรูปโรงเรียน และสถานศึกษาสูงกว่าครูอายุน้อย เดชานุกาพ จิวารักษ์ (2541:67) พบว่า ครูที่มีอายุมากมีการยอมรับการจัดระบบการเรียนการสอน และจัดระบบการเรียนการสอนได้ดีกว่าครูที่มีอายุน้อย สุวรรณ ปิ่นแก้ว (2543:73) พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้าน

การวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับมาก สุวิข แยม്മเื่อน (2545:72) พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้คาดได้ว่า อายุของครูมีผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยผู้วิจัยคาดว่าครูที่มีอายุมากมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากกว่าครูที่มีอายุน้อย

ประสบการณ์ในการสอนกับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

ประสบการณ์ในการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญทั้งนี้เพราะ ประสบการณ์ในการสอนจะช่วยเพิ่มความสุขุม รอบคอบในการสอนของครูได้ อีกทั้งครูที่มีประสบการณ์มากจะสามารถนำประสบการณ์มาช่วยดำเนินการสอนให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษามากขึ้น ดังผลงานวิจัยต่อไปนี้ ประดิษฐ จิระเดชประไพ (2530:68) พบว่า ครูในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์สอนโดยเฉลี่ยมากกว่าครูในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อรุโพร พานิชกุล (2539:59) พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากมีการเตรียมการสอนน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อย เดชานุกาพ จิวาลักษณ์ (2541:67) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทางการสอนน้อยไม่ให้ความสำคัญในการจัดระบบการเรียนการสอน สุรพงษ์ เศรษฐภักดี (2543:72) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยมีการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก ทวีศิลป์ สารแสน (2543:58) พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนจะมีความมั่นใจในการสอนมากกว่าครูที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอน สุวรรณา ปิ่นแก้ว (2543:74) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย มีพฤติกรรมการสอนด้านกระบวนการเรียนการสอนน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนมาก อภิญา เหมระ (2544:56) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการ ด้านการประเมินผล น้อยกว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากในปีเดียวกัน สุวิข แยม്മเื่อน (2545:72) พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สังกัดกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

อ้อมเดือน สดมณี และ นกเล็ก สุขถิ่นไทย (2529:53) ศึกษาบทบาทของครูประถมศึกษาในการถ่ายทอดค่านิยมทางศาสนา การศึกษาครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์บทบาทขัดแย้งระหว่างบทบาทที่ปฏิบัติอยู่และบทบาทที่ปรารถนาของครูสังกัดสำนักงานกรุงเทพมหานคร และครูสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครกับการถ่ายทอดค่านิยมทางศาสนาให้แก่เด็ก พบว่า ครูที่สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม) จะมีความขัดแย้ง

ในหน้าที่มากกว่าครูที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร(สป.กทม) และครูที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (สป. กทม) จะมีความขัดแย้งในสิทธิมากกว่าครูที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม) ฌรงค์ สงวนพงษ์ (2539:69) ศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชน พบว่า ครูโรงเรียนเอกชนมีความพึงพอใจในด้านเงินเดือน และความมั่นคง และสภาพแวดล้อมของงานอยู่ในระดับที่ไม่แน่ใจ เวณิกา บวรสิน (2541:73) พบว่าครูที่สอนในโรงเรียนเอกชนมีความพึงพอใจในงานสูงกว่าครูที่สอนในโรงเรียนรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สุพรหม ปัทม (2543:57) ศึกษาสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูวิทยาศาสตร์ที่สอนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มีสมรรถภาพที่สูงกว่าครูวิทยาศาสตร์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

จากผลการวิจัยสังกัดหรือสถานที่ทำงานน่าจะมีผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าครูที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาเอกชนจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากกว่าครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปจากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง กับพฤติกรรมการสอนของครูพบว่ามีความสัมพันธ์กันในหลายลักษณะซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องนำมาพิจารณาในการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูและผู้วิจัยคาดว่าลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังที่กล่าวมาจะสามารถใช้เป็นตัวแปรแบ่งกลุ่มเพื่ออธิบายและทำนายพฤติกรรมการสอนที่แตกต่างกันของครูได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

นิยามปฏิบัติการ

ตัวแปรทั้งหมดในการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ (1) พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา (2) ลักษณะทางสังคม (3) ลักษณะทางจิต (4) ลักษณะทางชีวสังคม ซึ่งมีความหมายและวิธีการวัดดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งได้แก่

1. ด้านการเตรียมการ หมายถึง ความสามารถของครูในการเตรียมตนเอง เตรียมแหล่งข้อมูล เตรียมสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เตรียมการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียน และเตรียมการวัดประเมินผล

2. ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูในการให้คำแนะนำช่วยเหลือสนับสนุนและเสริมแรง ร่วมทำกิจกรรมกับนักเรียน สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นมิตร พร้อมทั้งเป็นผู้ติดตามตรวจสอบผลการดำเนินกิจกรรมของนักเรียน

3. ด้านการประเมินผล หมายถึง ความสามารถของครูในการดำเนินการตรวจสอบว่า การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

การวัดพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่สร้างขึ้นเองโดยเนื้อหาครอบคลุมพฤติกรรมการสอน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู และด้านการประเมินผล วัดได้โดยให้ครูผู้ตามรายงานตนเอง แบบวัดจำนวน 15 ข้อ มีข้อความ เป็นประโยคประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ปฏิบัติมากที่สุด ถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด คะแนนของผู้ตอบแบบวัดแต่ละคน อยู่ในพิสัย 15 ถึง 90 คะแนนผู้ที่ตอบ ได้คะแนนรวมระดับต่ำแสดงว่าเป็นครูที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย ส่วนผู้ที่ตอบที่ได้คะแนนรวมสูง แสดงว่าเป็นครูที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปอยู่ในระดับ มาก

2. ลักษณะทางสังคม ในการวิจัยนี้ มี 2 ตัวแปรคือ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ ของครู และ การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งมีนิยามปฏิบัติการดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู หมายถึง การที่ครูรับรู้ ว่า ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีคุณลักษณะของผู้นำที่มีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ เป็นแบบอย่างที่ดีให้ครู มีการยอมรับ เชื่อมั่น ศรัทธาและภาคภูมิใจในตัวผู้บริหาร ผู้บริหารจะเห็นคุณค่าและศักยภาพ ของครูจึงมีการมอบหมายงาน มีการกระจายอำนาจ มีการพัฒนาความสามารถของครูเปิด โอกาสให้ครูใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถมีการจูงใจให้ครูมีแรงจูงใจภายในเห็นคุณค่าของการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ในการวัดภาวะผู้นำ ตามการรับรู้ของครู ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากเครื่องมือวัดของประเสริฐ สมพงษ์ธรรม (2538) ซึ่งเป็นการวัดการรับรู้ของครูที่มองเห็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 อันดับ ตั้งแต่บ่อย มาก ถึง ไม่เคย พิสัยของคะแนนจะอยู่ระหว่าง 15 - 75 คะแนน โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูง กว่า จะเป็นครูที่รับรู้ว่าคุณบริหารมีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมากกว่าครูที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

2.2 การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง ปริมาณการได้รับการ ถ่ายทอด เช่น การสอน การบอกเล่า แนะนำชี้แนะ และทำเป็นแบบอย่าง จากการมี ปฏิสัมพันธ์กับครูใหญ่หรือผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา เพื่อนครูอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการปลูกฝังวิธีการ กระบวนการในการทำงานการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตระหนัก ในความรับผิดชอบ และการยอมรับปฏิบัติในการทำงานสอนในโรงเรียน ตามพฤติกรรมการ สอน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู และด้านการประเมินผล ในการวัดการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานอย่างไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยปรับปรุงมาจาก เครื่องมือวัดของ วิรัตน์ ปานศิลา (2542) จำนวน 15 ข้อ มีข้อความ เป็นประโยคประกอบด้วย มาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ จากมากที่สุดถึง ไม่เคยเลย พิสัยอยู่ระหว่าง 15 - 90 คะแนน

ผู้ที่ตอบได้คะแนนรวมสูง แสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสอนอย่างไม่เป็นทางการอยู่ในระดับสูง ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมต่ำ แสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำงานสอนอย่างไม่เป็นทางการอยู่ในระดับต่ำ

3. ลักษณะทางจิต หมายถึง จิตลักษณะห้าประการของครูคือ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา อิทธิบาท 4 และความสุจริต ซึ่งมีนิยามปฏิบัติการดังต่อไปนี้

3.1 การยอมรับนวัตกรรมทางการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การที่ครูยอมรับว่า นวัตกรรมมีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการสอนของครู ซึ่งมีอยู่ 3 ลักษณะคือ

1. การตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการสอน ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การรายงานของครูผู้ตอบว่า ตนได้มองเห็นว่าความรู้ในด้านการสอนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและงานการสอนของตนให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นและถ้าขาดความรู้ในด้านการสอนแล้วการพัฒนาตนเองและงานของตนจะด้อยประสิทธิภาพลง

2. การแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ หมายถึง การรายงานของครูผู้ตอบว่า ตนมีความกระตือรือร้นในการเฝ้าหาความรู้ในด้านการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมาพัฒนาตนและการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นด้วยวิธีการอ่านหนังสือ การเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนา และการไปดูงาน

3. การนำความรู้หรือวิทยาการใหม่ ๆ ไปใช้ปฏิบัติ หมายถึงการรายงานของครูผู้ตอบว่า ตนได้นำความรู้ในด้านการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมาใช้ปฏิบัติในการพัฒนาตนและงานการสอนของตนให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การวัดการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัดการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของ วิชัย เอียดบัว (2534) วัดได้โดยให้ครูผู้ตอบรายงานตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อแต่ละข้อมีมาตรา 6 หน่วยประกอบด้วยข้อความ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย พิสัยอยู่ระหว่าง 15 ถึง 90 คะแนน ผู้ที่ตอบได้คะแนนรวมสูงสุดเป็นผู้ที่มีการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญมาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนรวมต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญน้อย

3.2 ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อที่บุคคลรับรู้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตน ขึ้นอยู่กับความพยายามและความสามารถของตน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับพลังภายนอก เช่น ความบังเอิญ โชคเคราะห์ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อาจอยู่นอกเหนือความควบคุมและความเข้าใจของตน ในการวัดความเชื่ออำนาจในตนผู้วิจัยดัดแปลงมาจากเครื่องมือวัดของศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) ซึ่งเป็นการวัดความเชื่อที่ว่าตนสามารถทำให้เกิดผลดี หรือผลเสีย แก่ตนเองและ

ผู้อื่นได้ตามที่ตนปรารถนาและมุ่งหวังประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ไม่จริงเลย ถึง จริงที่สุด คะแนนจะอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าจะมีความเชื่ออำนาจในตนมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

3.3 เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา หมายถึง ปริมาณความรู้สึกว่า การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา มีคุณค่า มีความพอใจในการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา และพร้อมที่จะสอนตามแนวทางนั้น ในการวัดเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากเครื่องมือวัดของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) ซึ่งเป็นการวัดความรู้สึก โดยทั่วไปของบุคคลที่แสดงถึงการมองเห็นคุณประโยชน์ หรือ โทษของการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถาม 12 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ไม่จริงเลย ถึงจริงที่สุด พิสัยอยู่ระหว่าง 12 - 72 คะแนน โดยผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าจะมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปศึกษามากกว่าผู้ที่ได้คะแนนรวมต่ำกว่า

3.4 อิทธิบาท 4 หมายถึง ปริมาณความรู้สึกรู้สึกของครูที่มีต่อหลักธรรม 4 ด้าน คือ

1. ฉันทะ หมายถึง ความรู้สึกรักและพึงพอใจการสอนหรือในเป้าหมายของการสอน มีความรักในการสอน อย่างแน่วแน่มั่นคง ต้องการทำการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จ และมีความพอใจในความสำเร็จของการสอนโดยไม่คำนึงถึงรางวัลจากการสอน มีจุดมุ่งหมายถึงผลการสอนที่แท้จริง

2. วิริยะ หมายถึง ปริมาณความรู้สึกรู้สึกของผู้ตอบในความขยันขันแข็งในการทำงาน มีใจสู้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการทำงานการสอนเห็นว่าการสอนเป็นสิ่งท้าทายความสามารถ

3. จิตตะ หมายถึง ปริมาณความรู้สึกรู้สึกของครูที่เห็นความสำคัญของการสอนมีความสนใจและมีจิตใจจดจ่ออยู่เฉพาะการสอนที่กำลังทำ แม้จะมีสิ่งรบกวนรบกวนก็ไม่ออกแวกไปจากการสอนที่กำลังทำอยู่

4. วิมังสา หมายถึง ปริมาณความรู้สึกรู้สึกของครูในการใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ หรือพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องในการสอนเพื่อให้การสอนนั้นสำเร็จบรรลุเป้าหมาย มีการทดลองแก้ไขปรับปรุงการสอน และหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการสอนที่ทำ ตลอดจนใช้ปัญญาใคร่ครวญหาองค์ประกอบหรือทางเลือกที่จะส่งเสริมให้การสอนดียิ่งขึ้น

การวัดอิทธิบาท 4 ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่สร้างขึ้นโดย จารุพร แสงเป่า ; ชมชื่น สมประเสริฐ และ สุรพงษ์ ชูเดช (2539) จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อของแบบวัดประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค เป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จาก จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย พิสัยมีค่าอยู่ระหว่าง 10 ถึง 50 คะแนน ครูที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดสูงคือ ครูผู้ที่มีอิทธิบาท 4 สูงกว่าครูที่ได้คะแนนรวมจากแบบวัดต่ำ

3.5 ความสุขใจ หมายถึง ปริมาณการรู้จัก และ หรือความรู้สึกของครูที่มีหรืออยู่ในสภาวะต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจในชีวิต หมายถึง สภาวะอารมณ์ทางบวกหรือความรู้สึกเมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการที่ตนเองคาดหวังไว้ในด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพและด้านสังคม

2. ความเป็นอิสระในตัวเอง หมายถึง ความสามารถที่จะบ่งชี้ถึงความชอบ การสร้างตัวเลือกบนพื้นฐานของความชอบนั้นและเริ่มต้นที่จะกระทำตามสิ่งที่ตัวได้เลือกแล้ว ความสามารถนี้จะรวมทั้งการกระทำบนพื้นฐานของความเชื่อและค่านิยมของบุคคล ความคิด อารมณ์และความชอบหรือไม่ชอบของตนเองมากกว่าการทำตามบรรทัดฐานของสังคมหรือตามความกดดันของบุคคลอื่น

3. การวางเป้าหมายในชีวิต หมายถึง การรับรู้ที่ตนเองมีการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายและ มีความหมายโดยให้ความสำคัญ กับความพยายามที่จะนำไปสู่เป้าหมาย และมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย ที่ตนเองตั้งไว้ในด้านการทำงาน ด้านครอบครัว และด้านทั่ว ๆ ไป

4. การพัฒนาตนเองหมายถึง ความต้องการความสนใจความตั้งใจที่จะปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยการแสวงหาความรู้ ความชำนาญในรูปแบบต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อให้สามารถนำความรู้ความชำนาญที่ได้รับไปใช้ประโยชน์แก่ตนเองและการพัฒนางาน

5. การจัดการสภาพแวดล้อม หมายถึง การใช้ความสามารถทางปัญญา ในการจัดการกับสิ่งที่คุกคาม หรือ สิ่งที่ทำหายเพื่อแก้ไขความรู้สึกที่ไม่เป็นสุขในสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านความสัมพันธ์ของบุคคลและด้านการปฏิบัติงาน

การวัดความสุขใจผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง วัดได้โดยครูผู้ตอบรายงานตนเองแบบวัดจำนวน 18 ข้อ มีข้อความเป็นประโยคประกอบด้วยมาตรฐานประเมินค่า 6 ระดับ จาก จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย คะแนนรวมของครูผู้ตอบมีพิสัยอยู่ระหว่าง 18 ถึง 108 คะแนนผู้ที่สอบได้คะแนนรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ย แสดงว่าเป็นผู้มีความสุขใจน้อย ส่วนผู้ที่ได้คะแนนรวมสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าเป็นผู้มีมีความสุขใจมาก

4. ลักษณะทางชีวสังคม ในการวิจัยนี้มีตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางชีวสังคมของครูผู้ตอบที่สำคัญ ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการสอน สังกัด ซึ่งมีนิยามปฏิบัติการดังนี้

4.1 อายุ หมายถึงจำนวนปีเกิดของครูผู้ตอบแบบสอบถาม วัดได้โดยการรายงานของครูผู้ตอบในกรณีที่แบ่งครูผู้ตอบออกเป็นสองประเภทตามอายุคือ อายุมากและอายุน้อยจะใช้ค่าเฉลี่ยของอายุครูของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง ครูที่มีอายุมากคือครูที่มีอายุสูงกว่าค่าเฉลี่ย ครูที่มีอายุน้อยคือครูที่มีอายุต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

4.2 ประสิทธิภาพในการสอนของครู หมายถึง การรายงานของครูผู้ตอบว่าได้เข้าเป็นครูประจำทำการสอนในขณะที่ตอบแบบสอบถามมาเป็นระยะเวลานานเท่าใด โดยคิดประสิทธิภาพในการสอนเป็นจำนวนปี วัดได้โดยการรายงานของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่แบ่งครูผู้ตอบออกเป็นสองประเภทคือ ประสิทธิภาพในการสอนมากและน้อยตามระยะเวลาทำการสอนนั้นใช้ค่าเฉลี่ยของประสิทธิภาพในการสอนของกลุ่มรวมเป็นเกณฑ์แบ่ง ครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนมาก คือครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนน้อยคือครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

4.3 สังกัด หมายถึง การรายงานของครูผู้ตอบว่าได้เข้าเป็นครูประจำทำการสอนในสังกัดใด วัดได้โดยให้ครูผู้ตอบเลือกสังกัดตามคำตอบที่กำหนดให้ซึ่งมีอยู่ 2 สังกัดคือ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยเรื่องปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เป็นการวิจัยภาคสนาม (field study research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการสร้างแบบสอบถาม สำหรับเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลในการวิจัย มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและเลือกตัวอย่างจากประชากรแล้วให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามภายใต้คำแนะนำของผู้วิจัยเอง หลังจากนั้นนำคะแนนไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อพิสูจน์สมมุติฐานที่ตั้งไว้ ในบทนี้จะได้กล่าวถึง ลักษณะของกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบสอบถามต่าง ๆ และการดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2546 ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพมหานครจำนวน 14 โรงเรียน เป็นครูจำนวนทั้งสิ้น 1278 คน ประกอบด้วยครูในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กทมมัธยมศึกษาจำนวน 860 คน และครูในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจำนวน 418 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2546 ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียน ประกอบด้วยครูในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กทมมัธยมศึกษา จำนวน 208 คน จาก 7 โรงเรียน และครูในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 102 คน จาก 7 โรงเรียน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 310 คน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จะคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์.2531 : 51 ; อ้างอิงจาก Yamane. 1973 : 725) โดยกำหนดให้ $e = .05$ ดังสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีเขตพื้นที่ของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีครูเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ดังตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เขต	โรงเรียน	จำนวนครูสังกัด รัฐบาล (คน)		จำนวนครูสังกัด เอกชน (คน)	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
คลองเตย	ปทุมคงคา	129	31	-	-
	สายน้ำผึ้ง	165	40	-	-
	พระฤทัยคอนแวนต์	-	-	75	18
	ศรีวิกรม์	-	-	41	10
วัฒนา	มัธยมวัดธาตุทอง	95	23	-	-
	เกษมพิทยา	-	-	44	11
	วัฒนาวิทยาลัย	-	-	135	32
	แอ๊ดเวนตีสเอกมัย	-	-	15	4
ราชเทวี	ศรีอยุธยา	149	36	-	-
	สันติราษฎร์วิทยาลัย	145	35	-	-
	มักกะสันพิทยา	70	17	-	-
	เซนต์ดอมมินิก	-	-	65	16
บางนา	สิริรัตนาร	107	26	-	-
	ลาซาล	-	-	43	11
	รวม	860	208	418	102

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามี่ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของครูมัธยมศึกษา ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ อายุ สังกัด ประสบการณ์ในการสอน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมคำตอบ

ตัวอย่าง

อายุ ..... ปี

โรงเรียนที่ท่านทำการสอนในปัจจุบัน

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

นับถึงปัจจุบันท่านมีประสบการณ์ในการสอน ..... ปี

2. แบบวัดการยอมรับนวัตกรรม เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัดพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของวิชัย เอียดบัว (2534) คำถามจะอยู่ในรูปมาตราวัดประเมินค่า 6 ระดับ คือ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ข้อคำถามแบ่งเป็น 3 ด้านคือ ด้านความตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของความรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ของครู และด้านการนำความรู้มาปฏิบัติใช้ จำนวนด้านละ 5 ข้อคำถาม ลักษณะของแบบวัดจะสอบถามการยอมรับนวัตกรรมการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาว่ามีผลจากการยอมรับนวัตกรรมหรือไม่

ตัวอย่างแบบวัดการยอมรับนวัตกรรม

(0) ความรู้เรื่องการปฏิรูปการศึกษาไม่มีประโยชน์ต่อการสอนของครู

....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

(00) ข้าพเจ้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการอบรมตามสถานที่ต่าง ๆ

....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อจะให้คะแนน 6 อันดับ โดยข้อความทางบวกจะให้คะแนนดังนี้คือ
จริงที่สุด = 6 คะแนน จนถึง ไม่จริงเลย = 1 คะแนน ตามลำดับ ถ้าข้อความทางลบจะให้
คะแนนกลับกัน พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 15-90 คะแนน ในแต่ละด้านแบบวัดการ
ยอมรับนวัตกรรม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อ
กับคะแนนรวม (Item – total correlation) ตั้งแต่ .2252 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบ
วัดด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .72

3. แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัด ความ
เชื่ออำนาจในตนของศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) ซึ่งวัดเหตุการณ์ในชีวิตการทำงานของข้าพเจ้า

คำถาม จะอยู่ในรูปมาตรวัดประเมินค่า 6 หน่วย คือ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย จำนวน 10 ข้อ ลักษณะของแบบวัดจะสอบถามความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครุมัธยมศึกษาว่ามีผลมาจากการกระทำของตนเองหรือเกิดจากบุคคลอื่น ตัวอย่างแบบวัดความเชื่ออำนาจในตน

(0) ระบบอุปถัมภ์ยังมีอยู่มากในโรงเรียนของข้าพเจ้า

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

(00) ข้าพเจ้าทำความผิดเพียงเล็กน้อยแต่ถูกตำหนิจากผู้ใหญ่อย่างรุนแรง

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อจะให้คะแนน 6 อันดับ โดยข้อความทางบวกจะให้คะแนนดังนี้ จริงที่สุด = 6 คะแนน จนถึง ไม่จริงที่สุด = 1 คะแนน ตามลำดับ ถ้าข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกัน พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) ตั้งแต่ .2007 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .92

4. แบบวัดเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัดเจตคติต่อสภาพการทำงานในโรงเรียนและแบบวัดมุ่งกระทำหน้าที่ครู ของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) มาปรับปรุงใช้เป็นฉบับเดียวกันจำนวน 12 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคและมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ลักษณะของแบบวัดจะสอบถามเจตคติต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูว่ามีเจตคติเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากน้อยเพียงใด

ตัวอย่างแบบวัดเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

(0) ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามีประโยชน์ต่อนักเรียน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

(00) การปฏิรูปการศึกษาทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกท้อถอยต่ออาชีพครู

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อจะให้คะแนน 6 อันดับ โดยข้อความทางบวกจะให้คะแนนดังนี้ จริงที่สุด = 6 คะแนน จนถึง ไม่จริงที่สุด = 1 คะแนน ตามลำดับ ถ้าข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกัน พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 12-72 คะแนน แบบวัดเจตคติต่อการสอนตามแนว

ปฏิรูปการศึกษามีค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน รายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) ตั้งแต่ .2537 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .84

5. แบบวัดอิทธิบาท 4 เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัดคุณลักษณะด้านอิทธิบาท 4 ของข้าราชการไทยของ จารุพร แสงเป่า และคณะ (2539) โดยแบบวัดแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะและวิมังสา แต่ละด้านเป็นลักษณะการทำงานที่ประสบในชีวิตประจำวัน คำถามจะอยู่ในรูปมาตรวัดประเมินค่า 6 หน่วย คือ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย จำนวน 10 ข้อคำถาม ลักษณะของแบบวัดจะสอบถามการนำอิทธิบาท 4 ไปเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใดกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

ตัวอย่างแบบวัดอิทธิบาท 4

(0) ถึงแม้ว่าจะได้รับตำแหน่งที่ไม่สำคัญในโรงเรียน ข้าพเจ้าก็ยังพอใจจะทำงานนี้ต่อไป

....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

(00) แม้จะพบอุปสรรคเพียงเล็กน้อย ข้าพเจ้าก็คิดว่าการสอนนั้นคงจะไม่ประสบผลสำเร็จ

....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อจะให้คะแนน 6 อันดับ ดังนี้ จริงที่สุด = 6 คะแนน จนถึง ไม่จริงเลย = 1 คะแนน ตามลำดับ พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน แบบวัดอิทธิบาท 4 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) ตั้งแต่ .5262 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .90

6. แบบวัดความสุขใจ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขใจโดยวัดปริมาณความสุขใจของครู 5 ด้าน คือ (1) ด้านความพึงพอใจในชีวิต (2) ด้านความเป็นอิสระในตัวเอง (3) ด้านการวางเป้าหมายในชีวิต (4) ด้านการพัฒนาตนเอง และ (5) ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม ลักษณะของแบบวัดประกอบด้วยข้อคำถาม 18 ข้อ เป็นข้อความประกอบมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย

ตัวอย่างด้านความพึงพอใจในชีวิต

(0) ฉันได้รับเงินเดือนไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพในปัจจุบัน

....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตัวอย่างด้านความเป็นอิสระในตัวเอง

(0) ฉันมีอิสระในการทำงาน

....

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตัวอย่างด้านการมีเป้าหมายในชีวิต

(0) เมื่อข้าพเจ้าลงมือทำสิ่งใดข้าพเจ้าจะทำด้วยความมานะและอดทน

....

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตัวอย่างด้านการพัฒนาตนเอง

(0) ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้เมื่อได้รับมอบหมายให้ไปอบรมดูงานที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา

....

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ตัวอย่างด้านการจัดการสภาพแวดล้อม

(0) เมื่อข้าพเจ้าพบกับงานที่ยุ่งยากข้าพเจ้าจะใช้ความพยายามแก้ปัญหา

....

จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อจะให้คะแนน 6 อันดับโดยข้อความในทางบวกให้ 6 คะแนน = จริงที่สุด ถึง 1 คะแนน = ไม่จริงเลย ตามลำดับ ในทางตรงข้ามข้อความทางลบจะให้คะแนนกลับกัน ดังนั้นพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 18-108 คะแนน แบบวัดความสุขใจ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - total correlation) ตั้งแต่ .2042 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .71

7. แบบวัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงฉบับครูเป็นผู้ประเมินของ ประเสริฐ สมพงษ์ ธรรม (2538) ซึ่งวัดเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน คำถามจะอยู่ในรูปมาตราวัดประเมินค่า 5 หน่วย คือ บ่อยมาก ถึง ไม่เคย จำนวน 15 ข้อคำถาม ลักษณะของแบบวัดจะสอบถามภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูเกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใดกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

ตัวอย่าง

(0) ผู้บริหารของข้าพเจ้ามองปัญหาที่เกิดจากการปฏิรูปการศึกษาในแง่ดี

....

บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นาน ๆ ครั้ง   ไม่เคย

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อจะให้คะแนน 5 อันดับ บ่อยมาก = 5 คะแนน จนถึง ไม่เคย = 1 คะแนน ตามลำดับ พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 15-75 คะแนน แบบวัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) ตั้งแต่ .6248 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .95

8. แบบวัดการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนอย่างไม่เป็นทางการ แบบวัดนี้ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการของ วิรติ ปานศิลา (2542) สร้างขึ้นวัดปริมาณการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนที่ผู้ตอบได้รับการสอน บอกล่า แนะนำ ชี้แนะหรือทำเป็นแบบอย่างจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหาร หัวหน้าหมวด หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าระดับ และเพื่อนครูอย่างไม่เป็นทางการ อันเป็นการปลูกฝังวัฒนธรรมการทำการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ตระหนักในความรับผิดชอบและการยอมรับปฏิบัติในการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยมีพฤติกรรม การสอน 3 ด้านคือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล ซึ่งสามารถวัดโดยผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นเป็นแบบวัดจำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะข้อความที่แสดงว่าผู้ตอบได้รับการถ่ายทอดทางสังคมในการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญอย่างไม่เป็นทางการในปริมาณที่มากและปริมาณที่น้อยในจำนวนใกล้เคียงกัน ลักษณะแบบวัดประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตรฐานประเมินค่า มากที่สุด ถึง ไม่เคยเลย 6 หน่วย ควบคู่กัน

ตัวอย่าง

(0) ข้าพเจ้าเรียนรู้วิธีเตรียมการสอนได้จากตัวอย่างที่เพื่อนร่วมงานทำให้อู

....

มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย

เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อจะให้คะแนน 6 อันดับดังนี้ มากที่สุด = 6 คะแนน จนถึง ไม่เคยเลย = 1 คะแนน ตามลำดับ พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 15-90 คะแนน แบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนอย่างไม่เป็นทางการ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) ตั้งแต่ .5213 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .93

9. แบบวัดพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยมีพฤติกรรมการสอน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ ด้านการประเมินผล ลักษณะของแบบวัด

ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อเป็นข้อความประกอบมาตรา 6 หน่วย ตั้งแต่ปฏิบัติมากที่สุดจนถึงปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่างด้านการเตรียมการ

(0) ข้าพเจ้าเตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอนไว้ล่วงหน้าเสมอ

.....

ปฏิบัติมากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ปานกลาง   ค่อนข้างน้อย   ปฏิบัติน้อย
ตัวอย่างด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(0) ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน

.....

ปฏิบัติมากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ปานกลาง   ค่อนข้างน้อย   ปฏิบัติน้อย
ตัวอย่างด้านการประเมินผล

(0) ในการสอนข้าพเจ้าจะมีการสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน

.....

ปฏิบัติมากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ปานกลาง   ค่อนข้างน้อย   ปฏิบัติน้อย
เกณฑ์การให้คะแนน

ในแต่ละข้อจะให้คะแนน 6 อันดับ โดยข้อความทางบวกจะให้คะแนนดังนี้ ปฏิบัติมากที่สุด = 6 คะแนน จนถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด = 1 คะแนน ตามลำดับ พิสัยของคะแนนจึงอยู่ระหว่าง 15-90 คะแนน แบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมในการทำการสอนอย่างไม่เป็นทางการ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) ตั้งแต่ .4346 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .88

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดที่สร้างขึ้นเองและมีการนำแบบวัดของผู้วิจัยคนอื่น ๆ มาใช้ โดยได้ทำการดัดแปลงข้อคำถามเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับเรื่องที่ได้ทำการวิจัย ดังนั้นจึงทำการหาคุณภาพของเครื่องมือใหม่ทั้งหมด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดทุกฉบับ ให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท 2 ท่าน และให้ผู้ทรงคุณวุฒิอีกหนึ่งท่านเป็นผู้พิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาตามนิยามปฏิบัติการ เพื่อให้สามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ศึกษา และพิจารณาความคิดเห็นตรงกันของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน เป็นเกณฑ์ แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้องก่อนนำไปใช้

2. การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) ผู้วิจัยนำแบบวัดทุกฉบับที่ทำค่าความเที่ยงตรงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้วิธีการหาค่าความสัมพันธ์

ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) เลือกข้อที่มีความสัมพันธ์สูงไว้เป็นแบบวัด (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 125)

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทุกฉบับโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ . 2527 :121)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ครูใหญ่ เพื่อขออนุญาตทำการวิจัย
2. นำหนังสืออนุมัติให้ทำการวิจัย จาก ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ ครูใหญ่ แต่ละโรงเรียนถึงหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เพื่อขอความร่วมมือให้ครูที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตอบแบบวัดและแบบสอบถาม
3. นำแบบวัดและแบบสอบถามไปให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการ พร้อมทั้งชี้แจงจุดประสงค์และวิธีการตอบแบบสอบถามแก่ครูหัวหน้าวิชาการ
4. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามตามวันเวลาที่ครูหัวหน้าวิชาการกำหนด
5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด ในการวิจัยครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 310 ฉบับ ในการเก็บข้อมูลและได้รับตอบกลับมาจำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
6. ตรวจสอบให้คะแนนแบบวัดตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC (Statistical package for the social science / Personal Computer) ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญมีดังนี้คือ

1. ศึกษาคุณสมบัติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1
3. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2-11 หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe ' s Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เป็นการศึกษากาคนนามโดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม ลักษณะทางจิตร่วมกันมีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 2) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับลักษณะทางจิต ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ โดยมีตัวแปรตามคือ พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการ ด้านดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลในบทนี้จะได้อเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็นสามส่วนคือ

ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ส่วนที่สามเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง จะมีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มที่แยกย่อยตามลักษณะชีวสังคมของผู้ตอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบสองทาง (2-way ANOVA) เมื่อพบปฏิสัมพันธ์ จะทำการเปรียบเทียบรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe ' Multiple Comparison) ในลำดับแรกจะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างก่อน เพื่อช่วยให้เข้าใจการแบ่งประเภทของผู้ตอบออกเป็นกลุ่มย่อย อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ในการตีความผลการวิจัย และกำหนดขอบเขตการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ด้วย ต่อด้วยการวิเคราะห์ตัวทำนายที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ และตามด้วยการวิเคราะห์ลักษณะทางสังคมต่างกัน ลักษณะทางจิตบางประการต่างกันจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาต่างกันหรือไม่

ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามลักษณะทางชีวสังคมทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
อายุน้อย (ต่ำกว่า 41 ปี)	124	40.00
อายุมาก (ตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป)	186	60.00
รวม	310	100.00
ประสบการณ์ในการสอน		
ประสบการณ์ในการสอนน้อย (ต่ำกว่า 17 ปี)	141	45.48
ประสบการณ์ในการสอนมาก (ตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป)	169	54.52
รวม	310	100.00
สังกัด		
สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รัฐบาล)	208	67.10
สำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (เอกชน)	102	32.90
รวม	310	100.00

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยพื้นฐาน จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและลักษณะทางจิตสังคมของครู

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	พิสัย
อายุ	41.44	9.65	21-60
ประสบการณ์ในการสอน	17.09	9.65	1-37
ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู	53.84	12.01	17-76
การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ	53.27	14.62	17-90
ความสุขใจ	75.83	9.55	41-108
อิทธิบาท 4	48.74	6.06	26-60
เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	45.45	8.63	12-72
ความเชื่ออำนาจในตน	37.06	3.98	28-51
การยอมรับนวัตกรรม	67.11	7.77	42-90
พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	72.55	7.63	42-90

จากตาราง 3 และตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นสามารถอธิบายได้ดังนี้คือ

1. อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 310 คน มีอายุอยู่ในช่วง 21-60 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 41.44 ปี มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.65 ซึ่งงานวิจัยนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มครูที่มีอายุน้อยได้แก่กลุ่มครูที่มีอายุต่ำกว่า 41 ปี มีจำนวน 124 คน และกลุ่มครูที่มีอายุมากได้แก่กลุ่มครูที่มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไปมีจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และ 60.00 ตามลำดับ

2. ประสบการณ์ในการสอนพิจารณาตามระดับอายุการทำงานพบว่าครูมีประสบการณ์ในการสอนอยู่ในช่วง 1-37 ปี ประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ยเท่ากับ 17.09 ปี มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.65 ซึ่งงานวิจัยนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย ได้แก่ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 17 ปี มีจำนวน 141 คน และกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากได้แก่กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไปมีจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 45.48 และ 54.52 ตามลำดับ

3. สังกัดในงานวิจัยนี้ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มครูที่สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน(รัฐบาล) จำนวน 208 คน และกลุ่มครูที่สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (เอกชน)จำนวน 102 คนคิดเป็นร้อยละ 67.10 และ 32.90 ตามลำดับ

4. ลักษณะทางสังคมได้แก่ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูและการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ มีค่าเฉลี่ย 53.84 , 53.27 ตามลำดับและมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.01 , 14.62 ตามลำดับ

5. ลักษณะทางจิตได้แก่ ความสุขใจ อิทธิบาท 4 เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ความเชื่ออำนาจในตน การยอมรับนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ย 75.84,53.27,75.83,48.74,45.45ตามลำดับ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.55,6.06,8.63,3.98,7.77 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการตอบจุดมุ่งหมายข้อ 1 และสมมติฐานข้อ 1 เป็นการวิเคราะห์โดยรวมตัวแปรอิสระหลายตัวไว้ในสมการถดถอยเพื่อทำนายตัวแปรตามตัวเดียว ซึ่งทำให้ทราบถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม สำหรับตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้มี 7 ตัวแปร ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา อิทธิบาท 4 และความสุขใจ โดยมีตัวแปรตามคือพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ การวิเคราะห์ดังกล่าวนี้จะทำในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มที่แบ่งตามลักษณะทางชีวสังคม 3 ตัวแปร ตัวแปรละ 2 ระดับได้แก่ ครูอายุน้อยและครูอายุมาก ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยและครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก ครูที่สังกัดโรงเรียน

รัฐบาลและครูที่สังกัดโรงเรียนเอกชน การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเสนอผลตามตัวแปรตามตั้งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

กลุ่ม	วิเคราะห์รวม (enter)		วิเคราะห์เพิ่มทีละตัว (stepwise)		
	R ²	F	R ²	F	ตัว
	%การทำนาย		%การทำนาย		ทำนาย
รวม	.514	43.773**	.512	102.686**	5,1,4
อายุน้อย	.509	16.896**	.487	37.367**	5,1,4
อายุมาก	.522	26.167**	.517	61.464**	4,5,1,2
ประสบการณ์ในการสอนน้อย	.545	22.407**	.531	50.905**	4,5,1
ประสบการณ์ในการสอนมาก	.503	21.863**	.493	50.297**	5,1,4
สังกัดรัฐบาล	.543	32.272**	.536	74.606**	5,1,4
สังกัดเอกชน	.469	11.597**	.439	37.912**	5,1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สัญลักษณ์ของตัวแปรในตาราง 5

1. การยอมรับนวัตกรรม	5. ความสุขใจ
2. ความเชื่ออำนาจในตน	6. ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู
3. เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา	
4. อิทธิบาท 4	7. การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

จากตาราง 5 พบว่า ตัวแปรรวม 7 ตัว คือ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา อิทธิบาท 4 ความสุขใจ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู และการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทุกกลุ่ม โดยมีอำนาจการทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 47 ถึง 55 การวิเคราะห์ในขั้นแรกนี้ใช้ตัวแปรทำนาย ทั้ง 7 ตัวแปร เข้าไปในสมการทำนายและเมื่อใช้การวิเคราะห์เพิ่มทีละตัว (stepwise) พบว่า ตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติคือ ความสุขใจ และอิทธิบาท 4 ซึ่งพบว่าในกลุ่มรวม ตัวทำนายที่สำคัญตัวแปรแรกคือ ความสุขใจ ตัวแปรที่สองคือ การยอมรับนวัตกรรม ตัวแปรที่สามคือ อิทธิบาท 4 ซึ่งทั้งสามตัวแปรสามารถทำนาย พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ได้ร้อยละ 51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในกลุ่มครูที่มีอายุน้อยพบว่า ตัวทำนายที่สำคัญตัวแปรแรกคือ ความสุขใจ ตัวแปรที่สองคือ การยอมรับนวัตกรรม ตัวแปรที่สามคือ อิทธิบาท 4 ซึ่งทั้งสามตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษา

แห่งชาติได้ร้อยละ 48 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในกลุ่มครูที่มีอายุมาก พบว่าตัวทำนายที่สำคัญตัวแปรแรกคือ อิทธิบาท 4 ตัวแปรที่สองคือ ความสุขใจ ตัวแปรที่สามคือ การยอมรับนวัตกรรมและตัวแปรที่ 4 คือ ความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งทั้งสี่ตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ร้อยละ 51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยพบว่าตัวทำนายที่สำคัญตัวแรกคือ อิทธิบาท 4 ตัวที่สองคือ ความสุขใจและตัวที่สามคือ การยอมรับนวัตกรรม ซึ่งทั้งสามตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ร้อยละ 53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก พบว่าตัวทำนายที่สำคัญตัวแปรแรก คือความสุขใจ ตัวแปรที่สองคือ การยอมรับนวัตกรรม ตัวแปรที่สามคืออิทธิบาท 4 ซึ่งทั้งสามตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ร้อยละ 49 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาลพบว่า ตัวทำนายที่สำคัญตัวแปรแรกคือ ความสุขใจ ตัวแปรที่สองคือ การยอมรับนวัตกรรม ตัวแปรตัวที่สามคืออิทธิบาท 4 ซึ่งทั้งสามตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ร้อยละ 53 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชนพบว่า ตัวทำนายที่สำคัญตัวแปรแรกคือ ความสุขใจ ตัวแปรที่สองคือ การยอมรับนวัตกรรมซึ่งทั้งสองตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ร้อยละ 43 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังนี้คือ ตัวแปรทางจิตถูกคัดเลือกเข้าสมการทำนายถึง 4 ตัวแปรจาก 5 ตัวแปร โดยมีความสุขใจถูกคัดเลือกเข้าสู่สมการทำนายเป็นอันดับแรก ทั้งในกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการตอบจุดมุ่งหมายข้อ 2 และสมมติฐานข้อ 2-11เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ตัวแปรอิสระพร้อมกันที่ละสองตัวมีการวิเคราะห์ทั้ง 10 รูปแบบ ใช้ตัวแปรตามตัวเดียวคือ พฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้การวิจัยสมบูรณ์และสามารถตอบปัญหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้นการวิเคราะห์ดังกล่าวนี้จะทำในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มที่แบ่งตามลักษณะทางชีวสังคม 3 ตัวแปร โดยมีตัวแปรละสองระดับ การเสนอผลการวิเคราะห์จะเรียงตามรูปแบบทั้ง 10 รูปแบบตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูตามแนว
ปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ
และความสุขใจ

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	การถ่ายทอด ทางสังคม	ความสุขใจ	ปฏิสัมพันธ์ สองทาง
กลุ่มรวม	306	58.198	.701	49.917 *	1.992
อายุน้อย	123	49.983	1.241	15.135*	3.241
อายุมาก	183	60.797	.010	33.208*	<1
ประสบการณ์น้อย	141	52.307	2.468	27.340*	4.166*
ประสบการณ์มาก	165	60.023	.185	22.420*	<1
รัฐบาล	205	68.083	.403	40.215*	2.434
เอกชน	101	37.112	.021	6.288*	<1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและ
ความสุขใจในกลุ่มรวม

เพื่อจะได้พิจารณาผลการวิจัยส่วนนี้ในกลุ่มครูที่แยกย่อยตามลักษณะชีวิตสังคม เป็นกลุ่ม
ครู 6 ประเภทพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและ
ความสุขใจในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สำหรับ
การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในกลุ่ม
ย่อยที่แบ่งตามตัวแปรที่ศึกษาได้เสนอในตารางที่ 7

ต่อมาพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไป
ตามความสุขใจเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีความสุขใจต่างกันพบว่า ครูที่มีความสุขใจ
มากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความสุขใจน้อย พบ
ผลในกลุ่มรวม(ค่าเฉลี่ย 74.93 และ 69.13) และในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มคือ กลุ่มครูอายุน้อย
(ค่าเฉลี่ย 72.91 และ 68.35) กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 76.14 และ 69.75) กลุ่มครูที่มี
ประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 73.49 และ 67.90) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอน
มาก (ค่าเฉลี่ย 76.87และ 70.30) กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 75.03 และ 68.34)
และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน (ค่าเฉลี่ย 74.77 และ 71.17)

สรุปได้ว่า 1) ในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย กลุ่มครูที่ได้รับการถ่ายทอด
ทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากด้วยกัน ถ้ามีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนว
ปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มครูที่มีความสุขใจน้อย 2) ครูที่มีความสุขใจมากจะมี

พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความสุขใจน้อยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทุกกลุ่ม

ตาราง 7 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและความสุขใจในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย

กลุ่ม					(12)	(11)	(21)
การถ่ายทอดทางสังคม อย่างไม่เป็นทางการ	Xความสุขใจ	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	73.12	69.33	65.05
สูง	สูง	(22)	52	73.67	0.55	4.3*	8.62*
ต่ำ	สูง	(12)	26	73.12	-	3.79	8.07*
ต่ำ	ต่ำ	(11)	42	69.33	-	-	4.28
สูง	ต่ำ	(21)	21	65.05	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่ากลุ่มครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากถ้ามีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อยและมีความสุขใจน้อย

ตาราง 8 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติเมื่อพิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและการยอมรับนวัตกรรม

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	การถ่ายทอดทางสังคมฯ	การยอมรับนวัตกรรม	ปฏิสัมพันธ์สองทาง
กลุ่มรวม	306	58.198	3.066	16.158*	<1
อายุน้อย	123	49.983	1.118	15.970*	<1
อายุมาก	183	60.797	2.133	43.318*	<1
ประสบการณ์น้อย	141	52.307	.851	22.008*	<1
ประสบการณ์มาก	165	60.023	2.566	36.326*	<1
รัฐบาล	205	68.083	.627	43.135*	<1
เอกชน	101	37.112	5.088*	17.765*	2.361

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการกับการยอมรับนวัตกรรม ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแต่ประการใด

ต่อมาพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามการยอมรับนวัตกรรมเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมต่างกันพบว่า ครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 73.22 และ 68.49) และในกลุ่มย่อยอีก 6กลุ่ม คือ กลุ่มครูอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย 74.77 และ 71.17) กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 72.91และ68.35) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 73.64และ68.38) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย76.69และ69.99) กลุ่มครูที่สังกัดรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย75.54 และ68.62) และกลุ่มครูที่สังกัดเอกชน (ค่าเฉลี่ย75.13และ70.76)

นอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการต่างกันพบว่าในกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อย (เฉลี่ย 74.15และ72.75)

สรุปได้ว่า 1) ครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมน้อยพบผลในกลุ่มรวมและในกลุ่มแยกย่อย 6 กลุ่ม 2) ครูสังกัดโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมน้อย

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและความเชื่ออำนาจในตน

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	การถ่ายทอดทางสังคม	ความเชื่ออำนาจในตน	ปฏิสัมพันธ์สองทาง
กลุ่มรวม	305	58.025	2.211	14.529*	1.531
อายุน้อย	123	49.983	.388	1.386	<1
อายุมาก	182	60.644	2.548	12.768*	1.649
ประสบการณ์น้อย	141	52.307	.225	4.508*	<1
ประสบการณ์มาก	164	59.865	3.608	6.859*	3.673
รัฐบาล	204	67.819	1.304	8.114*	1.962
เอกชน	101	37.112	.760	6.220*	<1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและความเชื่ออำนาจในตน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแต่ประการใด

ต่อมาพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามความเชื่ออำนาจในตนเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่างกัน พบว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 71.53 และ 70.05) และในกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่มคือ กลุ่มครูที่มีอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 75.15 และ 71.10) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 72.27 และ 69.73) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย 74.93 และ 71.64) กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 73.37 และ 70.24) และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน (ค่าเฉลี่ย 74.73 และ 71.51)

สรุปได้ว่า ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูตามแนว
ปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและ
เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	การถ่ายทอด ทางสังคมฯ	เจตคติต่อ การสอน ฯ	ปฏิสัมพันธ์ สองทาง
กลุ่มรวม	301	58.437	.676	17.147*	<1
อายุน้อย	123	49.983	.189	9.315*	<1
อายุมาก	178	61.219	.813	7.972*	<1
ประสบการณ์น้อย	140	51.960	.077	10.035*	<1
ประสบการณ์มาก	161	61.097	.978	7.255*	<1
รัฐบาล	201	68.370	.139	9.633*	<1
เอกชน	100	37.484	.595	7.728*	2.446

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่
เป็นทางการและเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแต่
ประการใด

พบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตาม
เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีเจตคติต่อการ
สอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาต่างกันพบว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา
มาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอน
ตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย76.14และ69.75)และในกลุ่มย่อยอีก 6
กลุ่มคือ กลุ่มครูอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย72.55และ68.70) กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 75.31และ71.69)
กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย72.78และ68.97) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ใน
การสอนมาก (ค่าเฉลี่ย75.43และ71.74) กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย73.80และ70.07)
และกลุ่มครูที่สังกัดโรงเรียนเอกชน (ค่าเฉลี่ย74.85และ71.43)

สรุปได้ว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากจะมีพฤติกรรมการสอน
ตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย
พบผลในกลุ่มรวมและในทุกกลุ่มจากกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูตาม
แนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็น
ทางการ และอิทธิบาท 4

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	การถ่ายทอด ทางสังคม	อิทธิบาท 4	ปฏิสัมพันธ์ สองทาง
กลุ่มรวม	306	58.198	2.748	65.179*	<1
อายุน้อย	123	49.983	1.071	21.708*	<1
อายุมาก	183	60.797	2.011	41.212*	<1
ประสบการณ์น้อย	141	52.307	.787	30.808*	<1
ประสบการณ์มาก	165	60.023	2.573	33.036*	<1
รัฐบาล	205	68.083	1.266	49.801*	<1
เอกชน	101	37.112	2.137	11.022*	<1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็น
ทางการและอิทธิบาท 4 ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแต่ประการใด

ต่อมาพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไป
ตามอิทธิบาท 4 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีอิทธิบาท 4 แตกต่างกันพบว่าครูที่มีอิทธิบาท
4 มาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 น้อย พบผลใน
กลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 74.96 และ 68.34) และในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มคือ กลุ่มครูที่มีอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย
73.05 และ 67.50) กลุ่มครูที่มีอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 76.05 และ 69.00) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการ
สอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 73.44 และ 67.16) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย 76.10
และ 69.45) กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 75.18 และ 67.84) และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียน
เอกชน (ค่าเฉลี่ย 74.52 และ 70.17)

สรุปได้ว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 มาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูง
กว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 น้อย พบผลในกลุ่มรวมและในทุกกลุ่มจากกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม

ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูตาม
แนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง
และเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ภาวะผู้นำ แบบ เปลี่ยนแปลง	เจตคติต่อ การสอนฯ	ปฏิสัมพันธ์ สองทาง
กลุ่มรวม	302	58.417	10.621*	10.304*	<1
อายุน้อย	123	50.066	2.167	5.807*	<1
อายุมาก	179	60.713	7.752*	5.216*	<1
ประสบการณ์น้อย	139	52.336	4.420*	6.315*	<1
ประสบการณ์มาก	163	60.132	5.631*	4.703*	<1
รัฐบาล	201	68.498	6.956*	5.237*	<1
เอกชน	101	37.530	2.148	5.161*	<1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้
ของครูและเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแต่ประการใด

ต่อมาพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไป
ตามเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีเจตคติต่อ
การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาต่างกันพบว่า ครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูป
การศึกษามาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีเจตคติต่อ
การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 75.36 และ 72.02) และในกลุ่ม
ย่อยอีก 6 กลุ่ม คือ กลุ่มครูอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย 72.57 และ 68.65) กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 75.36
และ 72.02) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 72.78 และ 68.94) กลุ่มครูที่มี
ประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย 75.46 และ 72.11) กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย
73.80 และ 70.34) และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน (ค่าเฉลี่ย 74.93 และ 71.43)

นอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปร
ปรวนไปตามภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มี
การรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันพบว่า ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบ
เปลี่ยนแปลงมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะ
ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 75.34 และ 71.58) และกลุ่มย่อยอีก 4 กลุ่ม
คือ กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 75.34 และ 71.58) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์น้อย (ค่าเฉลี่ย 72.58 และ
69.07) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย 75.37 และ 71.78) และกลุ่มครูสังกัด
โรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 73.99 และ 70.25)

สรุปได้ว่า 1) ครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามาก จะมีพฤติกรรมการสอนสูงกว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย พบผลในกลุ่มรวมและในทุกกลุ่มจากกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม 2) ครูที่รับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารน้อยพบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม

ตาราง 13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและการยอมรับนวัตกรรม

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	การยอมรับนวัตกรรม	ปฏิสัมพันธ์สองทาง
กลุ่มรวม	307	58.180	7.719*	49.253*	1.227
อายุน้อย	123	50.066	2.167	11.938*	<1
อายุมาก	184	60.322	5.583*	36.684*	<1
ประสบการณ์น้อย	140	52.683	3.587	16.730*	1.391
ประสบการณ์มาก	167	59.083	3.787	30.719*	<1
รัฐบาล	205	68.210	4.462*	35.159*	<1
เอกชน	102	37.161	2.759	13.014*	1.197

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูและการยอมรับนวัตกรรมในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแต่ประการใด

ต่อมาพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามการยอมรับนวัตกรรมเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมต่างกันพบว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 76.76 และ 69.87) และในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่ม คือกลุ่มครูอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย 73.23 และ 68.45) กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 75.34 และ 71.47) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 73.64 และ 68.34) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย 76.79 และ 70.14) กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 75.63 และ 68.69) และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน (ค่าเฉลี่ย 75.28 และ 70.76)

นอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงต่างกันพบว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมาก

จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 72.22 และ 69.04) และในกลุ่มย่อยอีก 2 กลุ่มคือ กลุ่มครูที่มีอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 75.34 และ 71.47) และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 74.03 และ 70.16)

สรุปได้ว่า 1) ครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมน้อยพบผลในทุกกลุ่มย่อย ทั้ง 6 กลุ่ม 2) ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 2 กลุ่มจาก 6 กลุ่ม

ตาราง 14 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและความเชื่ออำนาจในตน

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	ความเชื่ออำนาจในตน	ปฏิสัมพันธ์สองทาง
กลุ่มรวม	306	58.016	16.699*	11.273*	<1
อายุน้อย	123	50.066	6.364*	1.358	<1
อายุมาก	183	60.186	10.017*	9.397*	<1
ประสบการณ์น้อย	140	52.683	9.633*	4.334*	<1
ประสบการณ์มาก	166	58.943	7.819*	4.898*	<1
รัฐบาล	204	67.963	11.486*	6.836*	<1
เอกชน	102	37.161	3.132	5.955*	<1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 พบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูและความเชื่ออำนาจในตนในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแต่ประการใด

ต่อมาพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามความเชื่ออำนาจในตน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่างกันพบว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 75.28 และ 71.48) และในกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่ม คือ กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 75.20 และ 71.48) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 72.27 และ 69.71) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอน

มาก (ค่าเฉลี่ย 74.97 และ 72.08) กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 73.38 และ 70.52) และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน (ค่าเฉลี่ย 74.81 และ 71.51)

นอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงต่างกันพบว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำน้อย พบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 73.07 และ 67.43) และในกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่มคือ กลุ่มครูอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย 72.22 และ 69.04) กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 75.27 และ 71.47) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 72.58 และ 68.93) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย 75.29 และ 71.82) และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 73.94 และ 70.16)

สรุปได้ว่า 1) ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย พบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่ม 2) ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อย พบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่ม

ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและอิทธิบาท 4

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	อิทธิบาท 4	ปฏิสัมพันธ์สองทาง
กลุ่มรวม	307	58.180	10.452*	53.857*	2.436
อายุน้อย	123	50.066	3.879	18.693*	2.533
อายุมาก	184	60.322	6.074*	33.858*	<1
ประสบการณ์น้อย	140	52.683	5.683*	25.992*	2.615
ประสบการณ์มาก	167	59.083	4.437*	27.342*	<1
รัฐบาล	205	68.210	7.511*	42.652*	1.035
เอกชน	102	37.161	2.671	8.539*	<1

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูและอิทธิบาท 4 ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแต่ประการใด

ต่อมาพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามอิทธิบาท 4 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีอิทธิบาท 4 ต่างกันพบว่าครูที่มีอิทธิบาท 4

มาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 น้อย พบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 72.22 และ 69.04) และกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มคือ กลุ่มครูอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย 73.07 และ 67.43) กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 76.16 และ 69.16) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 73.44 และ 67.09) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย 76.21 และ 69.63) กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 75.26 และ 67.91) และกลุ่มครูที่สังกัดโรงเรียนเอกชน (ค่าเฉลี่ย 74.59 และ 70.17)

นอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงต่างกันพบว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย 73.07 และ 67.43) และในกลุ่มย่อยอีก 4 กลุ่มคือ กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย 75.34 และ 71.47) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย 72.58 และ 68.93) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย 75.37 และ 71.82) และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย 74.03 และ 70.16)

สรุปได้ว่า 1) ครูที่มีอิทธิบาท 4 มาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 น้อย พบผลในกลุ่มรวมและในทุกกลุ่มที่แยกย่อย 6 กลุ่ม 2) ครูที่รับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อย พบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 4 กลุ่ม

ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เมื่อพิจารณาตามการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและความสุขใจ

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	ความสุขใจ	ปฏิสัมพันธ์สองทาง
กลุ่มรวม	307	58.180	8.189*	33.843*	1.269
อายุน้อย	123	50.066	3.019	10.649*	<1
อายุมาก	184	60.322	5.054*	22.596*	2.589
ประสบการณ์น้อย	140	52.683	3.940*	18.197*	<1
ประสบการณ์มาก	167	59.083	4.089*	16.025*	2.272
รัฐบาล	205	68.210	3.551	25.865*	<1
เอกชน	102	37.161	3.434	6.435*	<1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่าไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูและความสุขใจในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยแต่ประการใด

ต่อมาพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตาม ความสุขใจเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีความสุขใจต่างกันพบว่าครูที่มีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีความสุขใจน้อยพบในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย72.22และ69.04) และในกลุ่มย่อย 6 กลุ่มคือ กลุ่มครูอายุน้อย (ค่าเฉลี่ย72.93และ68.38) กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย76.14และ70.26) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย73.49และ67.85) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย76.85และ70.85) กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาล (ค่าเฉลี่ย75.82และ68.61) และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน (ค่าเฉลี่ย74.77และ71.41)

นอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติแปรปรวนไปตามภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในกลุ่มครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงต่างกันพบว่า ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำน้อยพบผลในกลุ่มรวม (ค่าเฉลี่ย72.93และ68.30) และในกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่มคือ กลุ่มครูอายุมาก (ค่าเฉลี่ย75.34และ71.47) กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย (ค่าเฉลี่ย72.58และ68.93) และกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก (ค่าเฉลี่ย75.37และ71.82)

สรุปได้ว่า 1) ครูที่มีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความสุขใจน้อย พบผลในกลุ่มรวมและในทุกกลุ่มจากกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม 2) ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อย พบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่ม

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางทั้ง 10 รูปแบบ สามารถสรุปได้ว่า 1) ในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย ครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากด้วยกันถ้ามีความสุขใจมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มครูที่มีความสุขใจน้อย 2) ครูที่มีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีความสุขใจน้อยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่ม 3) ครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมน้อยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 6 กลุ่ม 4) ครูสังกัดโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อย 5)ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่ม 6) ครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

สูงกว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย พบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย
อีก 6 กลุ่ม 7) ครูที่มีอิทธิบาท 4 มากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ
สูงกว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 น้อย พบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่ม 8) ครูที่มีการรับรู้ภาวะ
ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่า
ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารน้อย พบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 4
กลุ่ม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อครูให้ความร่วมมือในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ครูมีบทบาทสำคัญในระบบการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาจะบรรลุผลหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการศึกษาภาคบังคับ การหาแนวทางเพื่อสนับสนุนให้ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ จึงเป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงศึกษา ลักษณะทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลการวิจัยจะนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้น

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครู สามารถนำมาตั้งจุดมุ่งหมายของการวิจัยได้ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม ลักษณะทางจิตร่วมกันมีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย
2. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับลักษณะทางจิตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นครูมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 310 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากครูมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กองมัธยมศึกษา และครูในสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 310 คน

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดจำนวน 8 ฉบับด้วยกัน คือ แบบวัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู แบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ แบบวัดการยอมรับนวัตกรรม แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน แบบวัดเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา แบบวัดอิทธิบาท 4 แบบวัดความสุขใจ และแบบวัดพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (2-way ANOVA) การเปรียบเทียบรายคู่ของเซฟเฟ (Scheffe' Multiple Comparison)

การสรุปผลและอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

จุดมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม ลักษณะทางจิตร่วมกันมีอำนาจในการทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “ ลักษณะทางจิตได้แก่ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา อิทธิบาท 4 ความสุขใจ และลักษณะทางสังคมได้แก่ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย” สมมติฐานนี้เป็นการคาดหมายถึงตัวแปร 7 ตัว จะทำนายพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้หรือไม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสมการการทำนายแบบรวม (enter) พบผลดังนี้

ตัวแปรรวม 7 ตัว ได้แก่ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครู การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ การยอมรับนวัตกรรม ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา อิทธิบาท 4 และความสุขใจ ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ โดยพบในกลุ่มครูรวมสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ร้อยละ 51 ในกลุ่มครูอายุน้อยและอายุมากสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ร้อยละ 51 และ 52 ตามลำดับ ในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอน น้อยและมาก สามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ร้อยละ 55 และ 50 ตามลำดับ ในกลุ่มครูสังกัดรัฐบาลและเอกชนสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ร้อยละ 54 และ 47 ตามลำดับ กล่าวได้ว่า ตัวแปรรวม 7 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 บางส่วนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษา ของปริญญา ณ วันจันทร์ (2536) พบว่าเจตคติต่อวิชาชีพครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพในการทำงาน และการรับรู้การสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพในการทำงานของครู

จากการวิเคราะห์เพิ่มเติม โดยวิเคราะห์เพิ่มทีละตัว (Stepwise) เพื่อศึกษาถึงตัวทำนายที่สำคัญพบว่า ความสุขใจ เป็นตัวทำนายที่น่าสนใจมากที่สุด เพราะสามารถทำนายพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ ทุกกลุ่มคือ กลุ่มรวม กลุ่มครูอายุน้อย กลุ่มครูอายุมาก กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยและมาก กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน ซึ่งยังไม่มีผลงานวิจัยโดยตรงที่ศึกษาในเรื่องความสุขใจแต่มีงานวิจัยของอุบล ภัศระ (2535) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานของครูตามทฤษฎีความพึงพอใจในงานของเฮอริชเบิร์ก พบว่าปัจจัยจูงใจซึ่งได้แก่ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในงาน ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และปัจจัยสุข

ศาสตร์ซึ่งประกอบด้วย รายได้ ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน นโยบายและการบริหาร ความมั่นคงในการทำงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงานสามารถทำนายพฤติกรรมการทำงานได้ร้อยละ 17.41 และ 21.30 กล่าวได้ว่าครูที่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการที่ตนเองคาดหวังของตน มีความเป็นอิสระในตนเอง มีการรับรู้ที่ตนเองมีการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมาย มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการสภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อครูมีความพึงพอใจแล้วย่อมเกิดความสุขใจขึ้นแก่ตัวครูและจะส่งผลถึงพฤติกรรมการสอนของครูก็จะสอดคล้องกับแนวปฏิรูปการศึกษา

นอกจากนี้ยังพบความเชื่ออำนาจในตนเองเป็นตัวทำนายที่ทำนายพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในกลุ่มครูอายุน้อย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญา ณ วันจันทร์ (2536) พบว่า ความเชื่ออำนาจภายในตนเองเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่สามารถทำนายประสิทธิภาพในการทำงานของครูในกลุ่มครูที่มีอายุราชการปานกลางได้ร้อยละ 3.18 กล่าวได้ว่า ครูที่มีอายุน้อยเชื่อว่าพฤติกรรมการสอนของตนขึ้นอยู่กับกระทำการกระทำของตนเอง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปได้ว่าสมมติฐาน 1 ได้รับการสนับสนุนเป็นบางส่วนคือลักษณะทางจิตเข้าทำนายพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ 4 ตัว จาก 5 ตัว ความสุขใจ การยอมรับนวัตกรรม และอิทธิบาท 4 สามารถทำนายได้ในทุกกลุ่ม

จุดมุ่งหมายการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคมกับลักษณะทางจิตที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า “ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีความสุขใจมากมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อยและมีความสุขใจน้อย” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและมีความสุขส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในปริมาณที่แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ 3 กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมน้อยและมีความสุขใจน้อยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 6

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่าพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่ม พบผลสนับสนุนสมมติฐาน 2 บางส่วน คือในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยพบว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากด้วยกันถ้ามีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าในกลุ่มครูที่มีความสุขใจน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย เป็นครูที่

เริ่มต้นการทำงานการสอนจึงมีการสนใจใฝ่รู้อย่างมากและวิธีการสอน และยังไม่ค่อยได้ผ่านการอบรมอย่างเป็นทางการเมื่อได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากรุ่นพี่หรือเพื่อนร่วมงาน จึงมีความสุขในการทำงานเมื่อครูทำงานอย่างมีความสุขแล้วย่อมจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติได้ดีกว่าครูที่ไม่มีความสุขในการทำงานซึ่งพบผลการวิจัยของอุไรพรพานิชกุล (2539) ซึ่งพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยมีการเตรียมการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรพงษ์ เศรษฐภูมิศักดิ์ (2543) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยมีพฤติกรรมการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่ละด้านพบว่าครูที่มีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงซึ่งพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทั้ง 5 กลุ่ม เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษาโดยเน้นหลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองสามารถร่วมทำงานกับผู้อื่นได้และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรจริงได้ การดำเนินงานภายในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของครูที่ครูจะมีประสิทธิภาพได้ต้องได้รับการยอมรับซึ่งถือว่าเป็นครูที่ประสบความสำเร็จในอาชีพจะทำให้ครูมีความสุขในการสอน การส่งเสริมให้ครูมีความสุขในการสอนจะส่งผลถึงการสร้างเสริมความสุขในการเรียนของนักเรียน อาจกล่าวได้ว่าครูที่มีความสุขใจสูง จะเป็นผู้มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงซึ่งในเมืองไทยยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุขกับพฤติกรรมการสอนของครูมีแต่งงานวิจัยทางอ้อมที่ศึกษาครูที่ประสบผลสำเร็จในอาชีพของพจนารถ แดงพลอย (2532) พบว่าจำเป็นต้องเป็นผู้มีมนุษยธรรมมีการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเป็นอิสระ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาภรณ์ บุญนุช (2540) ศึกษาความพึงพอใจในงานของพยาบาลพบว่า พพอใจต่อความเป็นอิสระในงาน พพอใจในความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อาจกล่าวได้ว่าความพึงพอใจ ความเป็นอิสระ การพัฒนาตนเอง การมีเป้าหมายในชีวิตเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ครูมีความสุขซึ่งจะสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สนับสนุนสมมติฐาน 2 เป็นบางส่วน

สรุปได้ว่าครูที่มีได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีความสุขใจมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงพบผลในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยต่อมาพบว่าครูที่มีความสุขใจมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความสุขใจน้อยพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทั้ง 5 กลุ่ม ดังนั้นจากผลการวิจัยดังกล่าวจึงควรมีการส่งเสริมให้ครูมีความสุขในการทำงานเพื่อจะได้พัฒนาครูให้มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า “ ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีการยอมรับนวัตกรรมมากมี

พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการต่ำและมีการยอมรับนวัตกรรมน้อย “ สมมติฐานนี้คาดหวังถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและการยอมรับนวัตกรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในปริมาณที่แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีการยอมรับนวัตกรรมมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อยและมีการยอมรับนวัตกรรมน้อย ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 8

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่า พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มก็พบผลเช่นเดียวกัน

สมมติฐาน 3 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านพบว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาซึ่งพบผลในกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อยทั้ง 6 กลุ่มเนื่องจากนวัตกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายไม่ว่ารูปแบบเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ซึ่งล้วนเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ครูจำเป็นต้องนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพราะว่าไม่มีเทคนิคและวิธีการสอนใดที่ดีที่สุดสมบูรณ์แบบที่สุดครูผู้สอนจะต้องศึกษาเทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายและใช้การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในการเลือกนวัตกรรมต่างๆที่มีประสิทธิภาพตามความจำเป็นและเหมาะสมกับเนื้อหาในสาขาเฉพาะของตนในโอกาสต่างๆกัน (วิชาดา สินประจักษ์ผล, 2542:52) ในการปฏิรูปการศึกษาครูจะต้องปรับเปลี่ยนและยอมรับนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อจะได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ในการเรียนดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการยอมรับนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านต่อมาพบว่า ครูสังกัดโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูง เนื่องจากการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการคือการที่ครูรู้สึกตัวเองได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆจากเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน ซึ่งทำหน้าที่ในการถ่ายทอดทางสังคมในการสอนอย่างไม่เป็นทางการเป็นการช่วยเสริมสร้างและพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมการสอน อีกทั้งในโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนที่ครูจะให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีกว่ากลุ่มครูในสังกัดอื่นดังนั้นการ

ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการเนื่องจากว่าการอบรมและสัมมนาในแต่ละครั้งจะต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงดังนั้นในโรงเรียนเอกชนจึงใช้วิธีการถ่ายทอดต่อกันโดยการส่งหัวหน้างานหรือผู้มีความชำนาญในเรื่องนั้น ๆ มาถ่ายทอดอีกต่อหนึ่งอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้เหมาะสมกับการปฏิรูปการศึกษา

สรุปได้ว่า ครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมน้อย และครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อย ดังนั้นจากผลการวิจัยนี้จึงควรส่งเสริมปลูกฝังและพัฒนาให้ครูมีการยอมรับนวัตกรรมและการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการเพื่อจะได้พัฒนาครูให้มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่สูงต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 4 ที่กล่าวว่า “ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีความเชื่ออำนาจในตนเองสูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการต่ำและมีความเชื่ออำนาจในตนเองน้อย” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและความเชื่ออำนาจในตนเอง ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในปริมาณที่แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีความเชื่ออำนาจในตนเองสูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอีก 3 กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการน้อยและมีความเชื่ออำนาจในตนเองน้อยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 9

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่าพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มก็พบผลเช่นเดียวกัน

สมมติฐาน 4 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

ต่อมาได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านพบว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยอีก 5 กลุ่มใน 6 กลุ่ม เนื่องจากความเชื่ออำนาจในตนเองเป็นความคาดหวังของครูว่าสิ่งต่างๆ ที่ได้รับนั้นเกิดจากการกระทำที่เกิดจากตัวครูเอง ความเชื่ออำนาจในตนเองเป็นปัจจัยที่กำหนดความพยายามในการทำงานของบุคคลดังนั้นบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองสูงมักจะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน (งามตา วณิชานนท์. 2534) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) พบว่า ครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนเองสูงมีพฤติกรรมการทำงานสูง

สำหรับผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการกับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาตินั้นเป็นผลที่ไม่สนับสนุนสมมติฐาน 4 อาจจะเป็นเนื่องมาจากเป็นช่วงของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งครูจะเข้ารับการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการมากอยู่แล้วดังนั้นการถ่ายทอดจากเพื่อนร่วมงานหรือจากหัวหน้างานจึงไม่ค่อยเกิดผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู

สรุปได้ว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ สำหรับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ที่กล่าวว่า “ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการต่ำและมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในปริมาณที่แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมน้อยและมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาต่ำในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 10

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่าพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มก็พบผลเช่นเดียวกัน

สมมติฐาน 5 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

ต่อมาได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านพบว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาคือสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูง ซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทั้ง 6 กลุ่ม เนื่องจากการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามีวิธีการและขั้นตอนที่หลากหลายดังนั้นครูผู้สอนเมื่อมีความโน้มเอียงในลักษณะที่ชอบในรูปแบบหรือวิธีการของการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ซึ่งพบในงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) พบว่า ครูที่มีเจตคติต่อสภาพการทำงานมากจะมีพฤติกรรมการสอนมากและยังพบว่า เจตคติเป็นตัวทำนายพฤติกรรมการสอนที่สำคัญโดยมีปริมาณการทำนายถึงร้อยละ 53 ซึ่งสอดคล้องกับ อุบล ภัศระ (2535) พบว่า เจตคติต่องานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการทำงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปริญญา ณ วันจันทร์

(2536) พบว่า ครูที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมากจะมีประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าครูที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูน้อย

สรุปได้ว่า ครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย สำหรับ การถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูป การศึกษาแห่งชาติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน 6 ที่กล่าวว่า “ ครูมัธยมศึกษาที่ได้รับการ ถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมากและมีอิทธิบาท 4 สูงมีพฤติกรรมการสอนตาม แนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่ ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการต่ำและมีอิทธิบาท 4 ต่ำ “ สมมติฐานนี้ได้ คาดหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการและ อิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในปริมาณที่ แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมาก และมีอิทธิบาท 4 มากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่ม เปรียบเทียบอีก 3 กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครูที่ได้รับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็น ทางการน้อยและมีอิทธิบาท 4 น้อยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมา วิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 11

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่า พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม

สมมติฐาน 6 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

ต่อมาได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านพบว่า ครูที่มีอิทธิบาท 4 สูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูง ซึ่งพบผล ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทั้ง 6 กลุ่ม เนื่องจากอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบ ความสำเร็จ ครูที่มีอิทธิบาท 4 จะมีความรู้สึกพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองต้องการ มีความรักความ พื่อใจในรูปแบบการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา อยากรับการสอนนั้นประสบผลสำเร็จเมื่อครู เกิดความรักความพอใจในรูปแบบการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาครูจะเกิดความมานะบาก บั่นไม่ทอดย้อต่ออุปสรรคใดๆในการสอนแต่กลับเห็นว่าอุปสรรคนั้นเป็นสิ่งท้าทายความสามารถ และเมื่อมีจิตใจจดจ่ออยู่กับงานที่ทำมองเห็นความสำคัญของงานนั้นมีสมาธิแน่วแน่นอยู่ เฉพาะงานที่ทำ มีการใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญข้อบกพร่องคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงการ สอนที่ทำอยู่ให้สำเร็จลุล่วงหรือมีคุณภาพดียิ่งขึ้น อิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่เกื้อหนุนกันและ มักมาด้วยกัน

สรุปได้ว่า ครูที่มีอิทธิบาท 4 สูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา แห่งชาติสูงสำหรับการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอน

ตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น ในการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติจึงควรพัฒนาหรือปลูกเร้าหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อในอิทธิบาท 4 ให้เกิดขึ้นหรือเด่นชัดตามลักษณะของครู เมื่อหลักธรรมข้อหนึ่งๆในอิทธิบาท 4 เกิดขึ้นหรือเด่นชัดในตัวครูแล้วหลักธรรมนั้นจะเป็นสิ่งชักจูงหรือโน้มนำให้เกิดหลักธรรมด้านอื่นๆในตัวครูส่งผลให้การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติประสบความสำเร็จที่สูงต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 7 ที่กล่าวว่า “ ครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่นๆโดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในปริมาณที่แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสูงและมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อยและมีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนใน ตาราง 12

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่าพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มก็พบผลเช่นเดียวกัน

สมมติฐาน 7 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

ต่อมาได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านพบว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาสูงกว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติน้อยซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทั้ง 6 กลุ่ม เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาเป็นการปรับกระบวนการในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ครูที่มีความรู้ในเรื่องการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่ถูกต้อง มีความรู้สึกพอใจต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาและรู้ว่าการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นการพัฒนาให้นักเรียนมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามาก ซึ่งพบผลในงานวิจัยของศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) พบว่าครูที่มีเจตคติต่อสภาพการทำงานมากจะมีพฤติกรรมการสอนมากและยังพบว่าเจตคติเป็นตัวทำนายพฤติกรรมการสอนโดยมีปริมาณการทำนายถึงร้อยละ 53

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านต่อมาพบว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอน

ตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 4 ใน 6กลุ่ม เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปรัชญา หลักการ เป้าหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ผู้บริหารจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดคุณค่าสูงที่สุดให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาในระดับโรงเรียนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536) พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนขึ้นอยู่กับพฤติกรรมกรรมการบริหาร การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารฉะนั้นผู้นำจึงควรมีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงซึ่งจะทำให้ครูมีความรู้สึกไว้วางใจยินดีจงรักภักดีและนับถือในตัวผู้บริหารแล้วทำให้ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่สูงขึ้น

สรุปได้ว่า ครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย และครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของครูน้อย ดังนั้นจากผลการวิจัยนี้จึงควรส่งเสริมปลูกฝังและพัฒนาให้ครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติและผู้บริหารโรงเรียนควรนำภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนให้มากขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ครูปรับเปลี่ยนมาใช้รูปแบบการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาให้มากขึ้นเพื่อความก้าวหน้าของการศึกษาไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 8 ที่กล่าวว่า “ ครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีการยอมรับนวัตกรรมสูงจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีลักษณะตรงกันข้าม” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและการยอมรับนวัตกรรม ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีการยอมรับนวัตกรรมมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอีก 3 กลุ่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยและมีการยอมรับนวัตกรรมน้อยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 13

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่าพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มก็พบผลเช่นเดียวกัน

สมมติฐาน 8 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

ต่อมาได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านพบว่า ครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ สูงกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมน้อย ซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทั้ง 6 กลุ่ม นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษาเป็นความพยายามของครูที่จะแก้ไขปัญหาจากการ เรียนการสอน เมื่อครูมีความรู้ว่ามีนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเกิดขึ้น ซึ่งมีประโยชน์ ต่อครูในการเรียนการสอน ครูรับเอาความคิดและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อมาพัฒนาตนเองให้เกิด ประสิทธิภาพในการสอนโดยการที่ครูจะหาความรู้เพิ่มเติมได้จากการฝึกอบรมและเนื่องจากเป็น ช่วงของการปฏิรูปการศึกษาจึงมีการอบรมอย่างเป็นทางการอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสาเหตุที่ครู มองเห็นประโยชน์จากนวัตกรรมที่ครูได้รับรู้มา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีรพงษ์ ลาภ บุญเรือง (2534) และนิตยา อุ่นท้าว (2544) พบว่า ครูมีการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนอยู่ใน ระดับมากและระดับปานกลาง

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านต่อมาพบว่า ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอน ตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนน้อย ซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม คือกลุ่มครูที่มีอายุมากและกลุ่มครู สังกัดโรงเรียนรัฐบาล เนื่องจากครูที่มีอายุมากเป็นครูที่พบกับลักษณะของการบริหารโรงเรียน ของผู้นำที่แตกต่างกันจึงทำให้ครูเห็นรูปแบบของการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนและยอมรับ รูปแบบของผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง เพราะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ กล้าในการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงโดยถือว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นการพัฒนา โรงเรียนและใช้วิธีการต่าง ๆ ในการยกระดับความต้องการ ความตระหนักและความสำนึกของ ครูให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้เหมาะสมกับการปฏิรูปการศึกษา กลุ่มครูที่สังกัด โรงเรียนรัฐบาลเป็นกลุ่มครูที่จะเห็นการปรับเปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียนได้มากกว่ากลุ่มครูใน โรงเรียนเอกชนดังนั้นย่อมเห็นลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่หลากหลาย และยอมรับผู้นำที่มี ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมากกว่าลักษณะของผู้นำแบบอื่น ๆ

สรุปได้ว่า ครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูป การศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการยอมรับนวัตกรรมน้อย และกลุ่มครูที่มีอายุมาก กลุ่มครูสังกัด โรงเรียนรัฐบาล ที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากจะมีพฤติกรรมการ สอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารโรงเรียนน้อย ดังนั้นจากผลการวิจัยนี้จึงควรส่งเสริมปลูกฝังและพัฒนาให้ครูมีการ ยอมรับนวัตกรรมและผู้บริหารโรงเรียนควรใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงเพื่อครูจะได้มี พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่สูงขึ้นต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 9 ที่กล่าวว่า “ ครูมัธยมศึกษาที่มี การรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีความเชื่ออำนาจในตนมากจะมี พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ

โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยและมีความเชื่ออำนาจในตนน้อย” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและความเชื่ออำนาจในตน ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติในปริมาณที่แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีความเชื่ออำนาจในตนมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบกับอีก 3 กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยและมีความเชื่ออำนาจในตนน้อยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 14

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่าพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มก็พบผลเช่นเดียวกัน

สมมติฐาน 9 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

ต่อมาได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านพบว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย ซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม ยกเว้นในกลุ่มครูที่มีอายุน้อย ทั้งนี้ครูที่มีอายุน้อยเป็นครูที่จบการศึกษาใหม่ย่อมมีความตั้งใจและมีวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ ที่เรียนมาจึงนำมาใช้ในการสอน เมื่อนำมาใช้ก็ไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับของครูบางกลุ่ม จึงทำให้ครูที่มีอายุน้อยได้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่ครูทำนั้นไม่เกิดผลตอบแทนต่อตัวครูเลย ก็จะทำให้ครูรู้สึกหมดกำลังใจที่จะพยายามทำสิ่งใด ๆ จึงเกิดการรับรู้ว่ามีผลตอบแทนเป็นผลที่มาจากผู้อื่นไม่ได้เกิดขึ้นจากตนเอง

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านต่อมาพบว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อย ซึ่งพบผลในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน เนื่องจากโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารโรงเรียน ครูจึงรับรู้ลักษณะของผู้นำแบบเดียว ไม่มีการรับรู้ลักษณะของผู้นำแบบอื่น ๆ เมื่อผู้นำให้มีพฤติกรรมการสอนเช่นไร ครูก็จะทำตามคำสั่งของผู้นำ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มครูโรงเรียนเอกชนที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยย่อมมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติน้อย

สรุปได้ว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความเชื่ออำนาจในตนน้อย และครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

แห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงน้อย ดังนั้นจากผลการวิจัยส่วนนี้จึงควรส่งเสริมปลูกฝังให้ครูมีการสอนด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งสิ่งที่อยู่ภายนอกตนและในกลุ่มครูโรงเรียนเอกชนควรใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 10 ที่กล่าวว่า “ ครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีอิทธิบาท 4 มากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยและมีอิทธิบาท 4 น้อย” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีอิทธิบาท 4 มาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอีก 3 กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยและมีอิทธิบาท 4 น้อยในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนใน ตาราง 15

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่าพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มก็พบผลเช่นเดียวกัน

สมมติฐาน 10 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

ต่อมาได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านพบว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 สูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 น้อย ซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทั้ง 6 กลุ่ม ทั้งนี้เพราะอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่นำครูไปสู่ความสำเร็จในการสอน โดยครูมีความพอใจต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา มีความเพียรพยายามที่จะให้การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาได้ประสบผลสำเร็จครูจึงมีความคิดจืดจางและไตร่ตรองต่อการสอนนั้นเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริญาณ วันจันทร์ (2536)พบว่า อิทธิบาท 4 มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของครู

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านต่อมาพบว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อย ซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มครูที่มีอายุน้อย และกลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน ครูที่มีอายุน้อยเป็นครูที่พบกับผู้บริหารโรงเรียนที่ยังไม่หลากหลายจึงเห็นรูปแบบภาวะผู้นำแบบอย่างเดียวซึ่งอาจจะไม่ใช่ผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงจึงมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อลักษณะภาวะผู้นำที่พบเห็นซึ่งจะทำให้มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย

กลุ่มครูสังกัดโรงเรียนเอกชน เนื่องจากโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารโรงเรียน ครูจึงรับรู้ลักษณะของผู้นำแบบเดียว ไม่มีการรับรู้ลักษณะของผู้นำแบบอื่น ๆ เมื่อผู้นำให้มีพฤติกรรมการสอนเช่นไร ครูก็จะทำตามคำสั่งของผู้นำ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มครูโรงเรียนเอกชนที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยย่อมมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติน้อย

สรุปได้ว่า ครูที่มีอิทธิบาท 4 มาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีอิทธิบาท 4 น้อย และครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อย ดังนั้นจากผลการวิจัยนี้จึงควรส่งเสริมปลูกฝังและพัฒนาให้ครูมีอิทธิบาท 4 และ ในกลุ่มครูอายุน้อย ครูสังกัดโรงเรียนเอกชนผู้บริหารโรงเรียนควรใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงเพื่อครูจะได้มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 11 ที่กล่าวว่า “ ครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากและมีความสุขมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูมัธยมศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะครูมัธยมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยและมีความสุขน้อย” สมมติฐานนี้ได้คาดหมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและมีความสุข ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่แตกต่างไปอย่างเด่นชัด โดยคาดว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมาก และมีความสุขมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอีก 3 กลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยและมีความสุขน้อย ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานนี้ได้นำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนในตาราง 16

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละสองด้านพบว่า พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติไม่ได้แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสองตัวพร้อมกันในระดับที่ยอมรับได้ในกลุ่มรวม ต่อมาได้ทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมในกลุ่มย่อยอีก 6 กลุ่มก็พบผลเช่นเดียวกัน

สมมติฐาน 11 จึงไม่ได้รับการสนับสนุน

ต่อมาได้วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านพบว่า ครูที่มีความสุขใจมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความสุขใจน้อย ซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยทั้ง 6 กลุ่ม กลุ่มครูที่มีความสุขใจมาก อาจกล่าวได้ว่า เป็นกลุ่มครูที่มีความพึงพอใจชีวิตของตนโดยมีความรู้สึกว่าการที่ครูได้คาดหวังนั้นประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาหรือสภาวะทางด้านสังคมที่ครูประสบในโรงเรียนได้รับการตอบสนองมาในทางที่ดี ครูมีความเป็น

อิสระในความคิดที่จะใช้รูปแบบการสอนอย่างไรก็ได้ไม่อยู่ในวงจำกัด มีการวางเป้าหมายในการสอน เมื่อเป้าหมายนั้นประสบความสำเร็จครูก็จะเกิดความสุขใจ มีการพัฒนาตนเองให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ มีสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถ้าครูพบก็ย่อมมีความสุขใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล ภัศระ (2535) พบว่าปัจจัยจูงใจซึ่งได้แก่ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในงาน ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และปัจจัยสุขศาสตร์ซึ่งประกอบด้วย รายได้ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การบริหารงาน ความมั่นคงในงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทำนายพฤติกรรมการสอนของครูได้

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติที่ละด้านต่อมาพบว่า ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่า ครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อย ซึ่งพบผลทั้งในกลุ่มรวมและ กลุ่มครูอายุมาก กลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากและน้อย เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาต้องการผู้นำที่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการเรียนการสอนใหม่เพื่อนำโรงเรียนให้เปลี่ยนไปตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นกลุ่มครูที่มีอายุมากย่อมพบกับลักษณะของผู้นำที่หลากหลายจึงเลือกลักษณะของผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำพาโรงเรียนให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาได้

สรุปได้ว่า ครูที่มีความสุขใจมาก จะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีความสุขใจน้อย และครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมากจะมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติสูงกว่าครูที่มีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อย ดังนั้นจากผลการวิจัยนี้จึงควรส่งเสริมปลูกฝังและพัฒนาให้ครูมีความสุขใจเพื่อที่ครูจะได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์ในเรื่องปฏิรูปการศึกษาเป็นบุคคลที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาได้

ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาลักษณะทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติเพื่อให้ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษานี้จะเกี่ยวข้องกับผู้บริหารและหน่วยงานที่พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ได้นำไปพิจารณาพัฒนาบุคลากร ดังนี้

1. ผู้บริหารและ หน่วยงานนิเทศก์ ควรมีการพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครู โดยเฉพาะในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย ที่มีการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการมาก ให้มีความสุขใจในการสอน โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้ครูรู้สึกเป็นสุขในการปฏิบัติงาน จัดให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ครูรู้เป้าหมายในการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ให้ครูมีความเป็นอิสระในการสอน และควรให้ครูมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิต

เพราะจากการวิจัยนี้พบว่า ความสุขใจ ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา แห่งชาติ

2. พฤติกรรมการสอนของครู เป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปกระบวนการ การเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา ครูจึงควรมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูป การศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ผู้บริหารและหน่วยศึกษานิเทศจึงควรส่งเสริมให้ครูมีการยอมรับ นวัตกรรม มีเจตคติที่ดีต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา และมีอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรม ในการทำงานมาเป็นแนวยึดถือ ปฏิบัติในการสอน เพราะจากงานวิจัยนี้พบว่า การยอมรับ นวัตกรรม เจตคติต่อการปฏิรูปการศึกษาและอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนว ปฏิรูปการศึกษา

3. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ควรจะมีวิธีการให้ครูรับรู้ว่าตนเองเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่ มีวิสัยทัศน์ มีอุดมการณ์ในการปฏิรูปการศึกษา มีการกระจาย อำนาจโดยเปิดโอกาสให้ครูใช้ ความสามารถอย่างเต็มที่ มีการจูงใจให้ครูเห็นคุณค่าของการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและ เป็นแบบอย่างที่ดีให้ครูเชื่อมั่น ศรัทธาและภาคภูมิใจในตัวผู้บริหาร เพราะจากงานวิจัยนี้พบว่า ในกลุ่มครูโรงเรียนเอกชนมีการรับรู้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนน้อยจึงทำ ให้ครูมีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาน้อย

ข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้

1. การวิจัยนี้ศึกษาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ จากข้อมูลที่ได้รับ การตอบจากครูเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งควรมีการวัดพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูป การศึกษาแห่งชาติจากฝ่ายอื่นๆเช่นจากการรายงานของนักเรียน จากการรายงานของผู้ร่วมงาน หรือประเมินพฤติกรรมการสอนโดยผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้น

2. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาครูเป็นกลุ่มย่อยๆหลายกลุ่ม แต่กลุ่มตัวอย่างที่ตอบ แบบสอบถามและแบบวัดกลับมามีจำนวน 310 คน ทำให้กลุ่มย่อยบางกลุ่มมีจำนวนน้อยอาจทำ ให้ขาดประสิทธิภาพไปบ้างดังนั้นควรใช้กลุ่มตัวอย่างที่มากกว่านี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไปนี้ได้มาจากผลการวิจัย และเพื่อให้ได้ความรู้ที่เพิ่มขึ้น สำหรับส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติให้สูงต่อไปดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่ปรากฏเด่นชัดว่า ความสุขใจส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนตามแนว ปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติของครูแทบทุกกลุ่ม จึงเป็นแนวทางที่จะให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ ตระหนักว่า การบริหารโรงเรียนนั้นผู้บริหารควรให้ครูมีความสุขใจ โดยใช้ภาวะผู้นำที่ดีและ เหมาะสมในการบริหารงานโรงเรียน เช่นให้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

2. จากการวิจัยทำให้ทราบว่า ในกลุ่มครูที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูป การศึกษาสูงจะมีลักษณะทางจิตที่สำคัญ ได้แก่ ความสุขใจ การยอมรับนวัตกรรม อิทธิบาท 4

และความเชื่ออำนาจในตน สูงกว่าในกลุ่มครูที่มีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา แห่งชาติต่ำ ดังนั้นจึงควรมีการทำวิจัยเชิงทดลอง เพื่อสร้างแบบฝึกอบรมลักษณะต่างๆเหล่านี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินต้นแบบการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาเป็นคู่มือการฝึกอบรมแก่ครูให้มี ประสิทธิภาพในการสอนให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ.(2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน เอกชน.ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กนิษฐา ตันตพันธ์.(2541).ลักษณะทางจิตสังคมและลักษณะทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการให้การพยาบาลตามบทบาทเชิงวิชาชีพ.ปริญญาโท วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา ตระกูลบางคล้า. (2538). ภาวะผู้นำด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มุ่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปกร. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติ แสงเทียนฉาย.(2531).การศึกษาระดับความท้อถอยของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 7.ปริญญาโท กศ.ม.พิษณุโลก :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ขวัญจิตร ยิ่งยวด. (2544). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา.วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2530).รายงานการวิจัยประสิทธิภาพการมัธยมศึกษา กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักนายกรัฐมนตรี , พันนี้พับลิชชิ่ง
- _____. (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสแควร์
- _____. (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสแควร์.
- งามตา วนินทานนท์. (2534). เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาสังคม (สค 331). กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2536). ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร.รายงานการวิจัยฉบับที่ 50 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- งามพิศ สัตย์สงวน . (2538). *สังคมและวัฒนธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬา ชินวงศ์. (2541). *การปฏิบัติงานตามแนวปฏิรูปการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ สงวนพงษ์. (2539). *ความพึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนอำเภอเมือง เพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐสุดา สุจินันท์กุล.(2541).*ปัจจัยด้านครอบครัวการทำงานและลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ*.ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรม ศาสตร์ประยุกต์).กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน.(2523). *การวัดทัศนคติเพื่อทำนายพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ : สถาบัน พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร.
- _____. (2524). *คำบรรยายเรื่องผลงานวิจัยจริยธรรมของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร.
- _____. (2526). *คู่มือการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน : จุลสารฉบับที่ 4* . กรุงเทพฯ : สถาบัน พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร.
- _____. (2531).*ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย การวิจัยและประยุกต์* : หนังสือครบรอบ 33ปี ของสถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร. กรุงเทพฯ
- ดุษฐ์ โยเหลา อภิญา โพรศิริทองและ ปรินญา ณ วันจันทร์.(2539). *ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ระหว่างลักษณะทางพุทธศาสนา ลักษณะทางจิตและผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครู และพยาบาล*.รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ โรฒ. ประสานมิตร.
- เดชาณุภาพ จิวารักษ์ณ. (2541). *องค์ประกอบที่ส่งผลต่อระบบการสอนของครูวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ถมรัตน์ บุญญานิตย์. (2541). *การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรม สามัญศึกษาเขตการศึกษา 6 สำนักพัฒนาการศึกษาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6*.
- ถาวร งานยางหวาน. (2544). *ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาจังหวัด อุตรธานี*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ทวีศิลป์ สารแสน. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิศนา แคมมณี. (2542). การจัดการเรียนการสอนยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ. โอเดียนสโตร์.
- ชนากานต์ บุญสุข. (2540). คุณภาพชีวิตของผู้ช่วยพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์ ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). แคนส์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิตา ฉิมวงษ์. (2539). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหารพยาบาล). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรพงษ์ ลาภบุญเรือง. (2534). ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- นงนุช รวมธนอนุเคราะห์. (2542). เจตคติต่อคอมพิวเตอร์ของครูโรงเรียนปฏิรูปการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(เทคโนโลยีการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยา อุ้นท้าว. (2544). การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นุชนารถ ธาตุทอง. (2539). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งในบทบาทความคลุ้มเครือในบทบาทลักษณะทางจิตบางประการกับพฤติกรรมการทำงานของนักวิชาการศึกษาในส่วนภูมิภาค. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บั่งอร อนุเมธางกูร. (2541). สอนอย่างไรจึงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้. วารสารวิชาการ ราชภัฏ จะเข็งเทรา (34-35) มกราคม.
- บั่งอร โสฬส. (2537). “บทบาทของการถ่ายทอดบรมสังคัมขององค์การในการพัฒนาลักษณะความเป็นผู้นำทัศนคติและประสิทธิผลในการทำงาน” วารสารจิตวิทยา. สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย. 1(1) : 99 –114
- บั่งอร โสฬส. (2538). การพัฒนากรมนุษย์ : “ความเป็นมาและกระบวนการที่ควรจะเป็น” พัฒนบริหารศาสตร์. 35(1) : 67-86 ; มกราคม - มีนาคม

- บั้งอร โสฬส และอัจฉรา วงศ์วัฒนามงคล. (2539). การศึกษาความเครียดในการทำงานของผู้บริหารในวงราชการไทย. รายงานการวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บัณฑิต แทนพิทักษ์. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ อำนาจ ความศรัทธา และความพึงพอใจในงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเกื้อ คอระหาเวช. (2542). นวัตกรรมการศึกษา. นนทบุรี : เอส อาร์ ปริ้นติ้ง.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2531). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช.
- บุญรับ ตักดีมณี. (2532). การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- ประดิษฐ์ จิตรเดชประไพ. (2530). การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประธาน วสวนนท์. (2541). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการวางแผนการสอนของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2543). แนวคิดปฏิรูปการศึกษายกเครื่องทางปัญญา ทางรอดจากความหายนะ กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม. (2538). การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของศึกษานิเทศก์จังหวัดที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์การ สำนักงานศึกษานิเทศก์จังหวัด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิต บัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญา ณ วันจันทร์. (2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พจนารถ แดงพลอย. (2532). การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูแนะแนวที่ประสบความสำเร็จในอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- พนาลัย อยู่สำราญ. (2535). *ตัวแปรทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมทางการสอนของครูผู้สอนสังคมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2535). *วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- _____. (2538). *ธรรมเนียมชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรี ศรีทองนาก. (2518). *ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 ชั้นดี – ไสรัจจะเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาบุคลิกภาพธรรมชาติปไตย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- พัทยา สายหู. (2524). *การขัดเกลาทางสังคมและวัฒนธรรม.วิชาสังคมและวัฒนธรรมภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา*. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2545). *ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พยุงค์ศักดิ์ สนเทศ.(2531). “การประเมินพฤติกรรมการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา” สารพัฒนาหลักสูตร. ปีที่7, ฉบับที่78 (กันยายน).
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543). *ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : มติชน
- รุ่งทิพย์ สมารักษ์. (2536). *ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวิตสังคมและจิตวิทยากับความพึงพอใจในการทำงานของครูประถมศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันในจังหวัดสุรินทร์*. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2527). *หลักการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์.
- วัฒนาพร ระเบียบทุกข์.(2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ :บริษัทแอลทีเพรสวันเพ็ญ พิตาลพงศ์. (2536). *การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ประสานมิตร.

- วาสนา รบกล้า. (2541). ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดนครนายก. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2530). การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิชัย เอียดบัว. (2534). ลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการของครูประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชาการ , กรม. (2535). รายงานการวิเคราะห์รูปแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2541). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วิชาดา สินประจักษ์ผล. (2542). “ การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ “ วารสารวิชาการ. 2 (5) : 51-61 ; พฤษภาคม.
- วิเชียร พากเพียร. (2531). การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วินัย ฉิมวงษ์. (2542). ภาวะผู้นำเชิงจัดการและภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดระยอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิรัตน์ ปานศิลา. (2542). การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะและการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบล ภาคเหนือในประเทศไทย. ปรินญาณิพนธ์. วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เวณิกา บวรสิน. (2541). ปัจจัยคัตสรรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอน ด้านการจูงใจและด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2532). ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัดกรุงเทพมหานครปรินญาณิพนธ์. กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศึกษาธิการ,กระทรวง.(2540). การปฏิรูปการศึกษาสู่ความเป็นเลิศปี2550. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์คุรุสภา.

- สนั่น ราชทิพย์. (2542). แนวทางการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญา.(2543). “ ปฏิรูปการเรียนรู้อย่างไรจึงจะได้ผล “ วารสารวิชาการ. 3(5) : 8 ; พฤษภาคม
- สมาน แก้วคำไสย์. (2545). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลีปนพนท์ เกตุทัต. (2539). “ ปฏิรูปการศึกษา :ครูผู้บริหารการศึกษาและโลกาภิวัตน์ “ วารสารข้าราชการครู. 16(3) :2 – 10 : กุมภาพันธ์ – มีนาคม
- สุรินันท์ เชื้อแก้ว. (2545). ทศนคติและพฤติกรรมการใช้บริการธนาคารอัตโนมัติธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) ในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุธี บุญถือ. (2541). การปฏิบัติงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเขว้าไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัยจังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุบิน ฅ อัมพร. (2545). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจน์ พันธุ์ยา. (2542). อิทธิพลของความขัดแย้งในงานและครอบครัวที่มีต่อความพึงพอใจชีวิตของสำนักงานประถมศึกษากรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพรหม บัททุม. (2543). การศึกษาสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (การศึกษาวิทยาศาสตร์).บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2540). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพงษ์ เศรษฐภักดี.(2543). การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นปีการศึกษา2542. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.

- สุวรรณา ปิ่นแก้ว. (2543). พฤติกรรมการสอนของครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปกร. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิซ แยมเผื่อน. (2545). การสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบริหารธุรกิจในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตบพิตรพิมุขจักรวรรดิ. สารนิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์.(2539). ภาวะผู้นำและความขัดแย้ง. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิญา เหมระ. (2544). การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิวรรณ แก้วเล็ก. (2542). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปกร. ถ่ายเอกสาร.
- อ้อมเดือน สดมณี และ นกเล็ก สุขถิ่นไทย. (2529). บทบาทครูประถมศึกษาในการถ่ายทอดค่านิยมทางศาสนา. รายงานการวิจัยฉบับที่ 42. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อ้อมเดือน สดมณี. (2536). ผลของการฝึกอบรมทางพุทธพฤติกรรมศาสตร์ต่อจิตลักษณะและประสิทธิผลของครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- อังคณา เทศทิศ.(2543). การศึกษาความภาคภูมิใจในอาชีพของครูแนะแนวสังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร.ปรินญาณิพนธ์กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำนาจ คงสมมาศ. (2542). การศึกษาการดำเนินงานในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนบ้านสีแยกสมเด็จ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อุบล ภัศระ. (2535). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของครูมัธยมศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุไรพร พานิชกุล. (2539). พฤติกรรมการสอนและความต้องการพัฒนาตนเองของผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- Diemer, E.d. (2000). Subjective Well-Being. *American Psychologist*, Vol. 55 No. 1 January.2000, 34-43.
- Fishbien , Martin. (1961). Belief , Attitude, Intention and Behavior : *An Introduction to Theory and Research. Massachusett* : Addison – Wesley Publishing Company.
- Good,Cater V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : Mc Graw – Hill Book Co.
- Hodge, Richard M. (1993). Modern Human Relation at Work. 5th ed. *Philadelphia : the Dryden*.
- James M. Bums. (1987). *Leadership* (New York : Harper & Row)
- Levenson , H. and Miller J. (1976). “ Multidimensional locus of control in sociopolitical activistsOf consevative and liberal ideologies” *Journal of Personality and Social Psychology*. 33:199 –208
- Rotter, Julian B. (1966). “ Generalized Expectancies for International Versus External of Reinforcement, “ *Psychological Monographs : General and Applied*. 80(1) : 609
- Ryff , C.D.and Keyes, C.L.M. (1995). “ The Structure of Psychological Well-Being Revisited”,*Journal of Personality and Social Psychology*. 69(4) : 719-727
- Shaver , Relley G. (1977). *Principle of School Psychology*. Massachusetts : Cemlridge , Wintrop Publisher Inc.
- Veenhoven , R. (1991). “ Questions on Happiness : Classical Topics. Modem Answers , Blind Spots, “ In F. Strack, M. Argyle , and N. Schearz (Eds.) *Subjective Well-Being : An Interdisciplinary Perspective*. New York : Pergamon Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของคุณ
ตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ และ ปัจจัยทางจิตสังคม
ที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของคุณตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

เรียน อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม

เนื่องด้วยข้าพเจ้านางสาวสุวดี แยมเกษร นักศึกษาปริญญาโท สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความประสงค์จะทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่
สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของคุณตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ
วิจัย ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการปฏิรูปการศึกษาให้คุณมีพฤติกรรมการ
สอนนักเรียนอย่างเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยไม่ต้อง
ระบุชื่อ คำตอบจากท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านใด ๆ ต่อหน้าที่การงานของท่าน และจะไม่นำไปเปิดเผย
ในที่ใด ๆ เป็นรายบุคคลนอกจากจะแสดงเป็นส่วนรวมเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

ข้าพเจ้าขอความกรุณาจากท่านให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม หวังในความร่วมมือของ
ท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสุวดี แยมเกษร)

แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบเติมค่าและให้กาเครื่องหมาย $\checkmark$ ขอความกรุณาให้ท่านเติมข้อความหรือทำเครื่องหมายในตัวเลือกที่ตรงกับความจริงสำหรับตัวท่าน

1. ปัจจุบันท่านอายุ ..... ปี
2. นับถึงปัจจุบันท่านมีประสบการณ์ในการสอน ..... ปี
3. โรงเรียนของท่านอยู่ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ชุดที่ 1 แบบวัดพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

คำแนะนำในการตอบ

เมื่อท่านอ่านข้อความแล้ว โปรด $\checkmark$ ในช่องว่างที่ตรงต่อความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงแห่งเดียวในแต่ละประโยค กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ข้าพเจ้าจะค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าสำรวจความพร้อมของการจัดกิจกรรมก่อนทำการสอนจริง

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าเตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอนไว้ล่วงหน้าเสมอ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

4. ข้าพเจ้าคิดค้นหาแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. ข้าพเจ้าค้นหาวิธีการวัดและประเมินผลเพื่อให้ตรงกับสภาพที่เป็นจริง

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. เมื่อนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับบทเรียนตอนใด ข้าพเจ้าจะให้ความช่วยเหลือทันที

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้าสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เต็มไปด้วยความรักและความเป็นมิตร

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้าฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ในชีวิตจริง
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
10. ข้าพเจ้าเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเรียน
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
11. ข้าพเจ้าใช้การประเมินผลก่อนเรียนเพื่อดูความรู้พื้นฐานของนักเรียน
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
12. ข้าพเจ้านำผลการประเมินไปปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
13. ข้าพเจ้าใช้เครื่องมือในการวัดผลอย่างหลากหลาย
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
14. ข้าพเจ้าประเมินผลตามสภาพแท้จริงจากแฟ้มสะสมผลงานนักเรียน
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
15. ในการสอนข้าพเจ้าจะมีการสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ชุดที่ 2 แบบวัดความสุขใจ

1. ฉันได้รับเงินเดือนไม่เพียงพอกับค่าครองชีพในปัจจุบัน
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
2. ฉันสามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับหัวหน้าของฉันได้
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
3. เมื่อฉันมีปัญหาเพื่อนๆ ของฉันจะให้ความช่วยเหลือ
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
4. ฉันมีอิสระในการทำงาน
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
5. ในที่ทำงานฉันต้องฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว
- .....
- จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. ที่ทำงานของฉันมีข้อบังคับมากมาย
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
7. ฉันรู้สึกว่าการครอบครัวยังมีส่วนช่วยทำให้ฉันประสบความสำเร็จ
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
8. เพื่อให้ให้นักเรียนเรียนด้วยความเข้าใจ ฉันจึงใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
9. ฉันสามารถที่จะเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานสอนได้
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
10. ฉันจะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
11. ฉันมักจะนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาใช้ในการสอนเสมอ
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
12. ฉันติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาโดยตลอด
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
13. ฉันสามารถแสดงความคิดเห็นกับผู้บังคับบัญชาเรื่องงานได้เสมอ
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
14. เมื่อฉันพบปัญหาในการทำงานผู้บังคับบัญชาจะช่วยเหลือฉันเสมอ
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
15. เมื่อผู้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับฉัน ฉันสามารถที่จะรับฟังได้
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
16. ฉันสามารถทำให้เพื่อนของฉันยอมรับจุดอ่อนของเขาโดยไม่เสียสัมพันธภาพ
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
17. ฉันปรึกษาเพื่อนร่วมงานเมื่อฉันมีปัญหาก็ไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเอง
- .....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

18. เมื่อเพื่อนร่วมงานของฉันมีปัญหากับครอบครัวเขามักจะมาปรึกษากับฉัน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ชุดที่ 3 แบบวัดการถ่ายทอดทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

1. เพราะการชี้แนะของเพื่อนร่วมงานจึงทำให้ข้าพเจ้าสามารถติดต่อกับแหล่งการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
2. ข้าพเจ้าเรียนรู้วิธีการเตรียมการสอนได้จากตัวอย่างที่เพื่อนร่วมงานทำให้ดู
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
3. ข้าพเจ้าสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมการสอนได้ดีเพราะคำแนะนำจากรุ่นพี่
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
4. ข้าพเจ้าสามารถเขียนแผนการสอนได้จากการปรึกษากับหัวหน้า
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
5. ข้าพเจ้าสามารถวางแผนการประเมินนักเรียนได้อย่างเหมาะสมเพราะดูจากเพื่อนร่วมงาน
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
6. หัวหน้างานเป็นแบบอย่างของข้าพเจ้าในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกวันนี้
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
7. ข้าพเจ้าเรียนรู้ที่จะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนจากเพื่อนร่วมงาน
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
8. เพื่อนครู แนะนำวิธีการสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรในการเรียนให้แก่ข้าพเจ้า
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
9. เพื่อเป็นการรู้จักนักเรียนให้ดีขึ้นเพื่อนครูแนะนำว่าควรจะให้ความใกล้ชิดแก่นักเรียน
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
10. ข้าพเจ้าออกแบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียนได้ดีเพราะหัวหน้าให้คำแนะนำ
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
11. เพื่อร่วมงานทำตัวอย่างให้ดูอยู่เสมอทำให้สามารถสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมนักเรียนได้
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย

12. หัวหน้าแนะนำให้ข้าพเจ้าชี้แจงเกณฑ์ในการประเมินผลในแต่ละครั้ง
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
13. เพื่อร่วมงานแนะนำให้รู้จักการสังเกตความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นรายบุคคล
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
14. ข้าพเจ้าใช้วิธีการประเมินผลโดยให้นักเรียนประเมินตนเองตามแบบอย่างจากครูรุ่นพี่
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย
15. รุ่นพี่แนะนำให้ข้าพเจ้าใช้แบบประเมิน ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน
 .....
 มากที่สุด   มาก   ค่อนข้างมาก   ค่อนข้างน้อย   น้อย   ไม่เคยเลย

ชุดที่ 4 แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน

1. บ่อยครั้งเมื่อข้าพเจ้าส่งผลงานที่ข้าพเจ้าใช้ความพยายามอย่างมากในการจัดทำแก่ผู้บริหารแต่ผู้บริหารท่านเพียงรับไว้เท่านั้น
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
2. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามีวิธีการที่ไม่เหมาะสม
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
3. ข้าพเจ้าคิดว่าครูที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะมักได้รับพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
4. ระบบอุปถัมภ์ ยังมีอยู่มากในโรงเรียนของข้าพเจ้า
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
5. ผู้ได้รับความดีความชอบเป็นพิเศษในโรงเรียน ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นคนที่ทำงานไม่ได้เรื่อง
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
6. ข้าพเจ้าทำความผิดเพียงเล็กน้อย แต่ถูกตำหนิจากผู้ใหญ่อย่างรุนแรง
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
7. ข้อเสนอแนะของบางคนเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้ามองไม่เห็น ความเหมาะสม
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย
8. คนโปรดของเจ้านาย มักไม่ถูกลงโทษ ถึงแม้จะทำความผิด ร้ายแรง
 .....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. ในการพิจารณาความดีความชอบของโรงเรียนจะใช้เกณฑ์การสอนหรือไม่ ข้าพเจ้าก็ยังตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการสอนเป็นอย่างดี

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10. ถ้าผู้บริหารไม่ชอบข้าพเจ้า ก็เป็นที่ยากมากที่จะทำให้กลับมาชอบข้าพเจ้าได้

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ชุดที่ 5 แบบวัดอิทธิบาท 4

1. ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้ทำงานสอน

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. ถึงแม้ว่าจะได้รับตำแหน่งที่ไม่สำคัญในโรงเรียน ข้าพเจ้าก็ยังพอใจจะทำงานนี้ต่อไป

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าไม่ชอบงานที่ทำอยู่

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

4. เมื่อข้าพเจ้าพบอุปสรรคในการสอนข้าพเจ้าพยายามหาหนทางที่จะทำการสอนต่อให้สำเร็จจนได้

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. แม้จะมีอุปสรรคเพียงเล็กน้อย ข้าพเจ้าก็คิดว่าการสอนนั้นคงจะไม่ประสบผลสำเร็จ

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. ข้าพเจ้าไม่เคยปล่อยเวลาให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. ข้าพเจ้ารู้และตระหนักถึงความสำคัญของการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8. ข้าพเจ้าแน่วแน่มั่นคงเพื่อบรรลุเป้าหมายของการสอนในแต่ละคาบ

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. เมื่อพบข้อบกพร่องในการสอน ข้าพเจ้าจะพยายามหาทางแก้ไข ไม่ปล่อยปละละเลย

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้าชอบที่จะคิดปรับปรุงให้การสอนที่ทำอยู่มีคุณภาพดียิ่ง ๆ ขึ้น

.....

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

ชุดที่ 6 แบบวัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของคุณ

1. ผู้บริหารของข้าพเจ้าเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
2. ผู้บริหารให้ความมั่นใจกับข้าพเจ้าและเพื่อนครูว่าจะชนะอุปสรรคต่างๆได้
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
3. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาดและความสามารถในการบริหารโรงเรียน
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
4. วิธีการทำงานของผู้บริหารทำให้ข้าพเจ้าและเพื่อนครูเชื่อถือ
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
5. ผู้บริหารพูดให้ข้าพเจ้าและเพื่อนครูเห็นว่าความไว้วางใจซึ่งกันและกันสามารถช่วยให้เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
6. ผู้บริหารเน้นถึงความสำคัญของการทุ่มเทต่อ การทำงานร่วมกัน
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
7. ผู้บริหารของข้าพเจ้ามองปัญหาในแง่ดี
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
8. ผู้บริหารให้กำลังใจข้าพเจ้าและเพื่อนครูในการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
9. ผู้บริหารกระตุ้นข้าพเจ้าและเพื่อนครูให้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
10. ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะนำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จ
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
11. ผู้บริหารของข้าพเจ้าเสนอรูปแบบการสอนใหม่ ๆ ในการปฏิบัติการสอนให้แก่ครูในโรงเรียน
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย
12. ผู้บริหารช่วยให้ข้าพเจ้าและเพื่อนครูมองปัญหาการสอนในหลายแง่มุม
 .....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย

13. ผู้บริหารส่งเสริมให้ข้าพเจ้าระบุปัญหาการสอนโดยใช้เหตุผลและหลักฐานมากกว่าการคิดเองว่าเป็นปัญหา

.....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย

14. ผู้บริหารทำให้ข้าพเจ้าและเพื่อนครูสนใจในการพัฒนาจุดที่ดีเด่นของตนเอง

.....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย

15. ผู้บริหารของข้าพเจ้าส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

.....
 บ่อยมาก   บ่อย   บางครั้ง   นานๆครั้ง   ไม่เคย

ชุดที่ 7 แบบวัดเจตคติต่อการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

1. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามีประโยชน์ต่อนักเรียน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นการสอนที่ยุ่งยาก

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นการสอนที่ช่วยให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

4. การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นการสอนที่ประหยัดเวลาในการเรียน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาจะช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียนได้มาก

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาไม่เหมาะกับข้าพเจ้า

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. การปฏิรูปการศึกษาทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกท้อถอยต่ออาชีพครู

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8. การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. ข้าพเจ้าชอบวิธีการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

.....
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้ามุ่งมั่นที่จะทำการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย
11. ถ้ามีโอกาสเลือก ข้าพเจ้าต้องการเปลี่ยนไปทำการสอนตามแบบเดิมที่ไม่ใช่รูปแบบการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย
12. การได้เรียนรู้การปฏิรูปการศึกษาจะช่วยให้ข้าพเจ้ามีพฤติกรรมการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาได้อย่างเหมาะสม
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย

ชุดที่ 8 แบบวัดการยอมรับนวัตกรรม

1. ความรู้เรื่องการปฏิรูปการศึกษาไม่มีประโยชน์ต่อการสอนของครู
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย
2. ข้าพเจ้าคิดว่าความรู้เรื่องการให้รางวัลและการลงโทษนักเรียนมีประโยชน์มากต่อครูในยุคปฏิรูปการศึกษา
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย
3. ถ้าครูขาดความรู้ความเข้าใจที่จะสอนนักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้แล้วจะมีผลเสียต่อนักเรียนมาก
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย
4. ข้าพเจ้าคิดว่าถ้าครูขาดความรู้ในเรื่องของกระบวนการวัดและประเมินผลการศึกษาแล้วจะทำให้ศักยภาพของนักเรียนไม่เป็นที่เชื่อมั่นของบุคคล
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย
5. ถ้าครูขาดความรู้เรื่องหลักการเรียนเพื่อรอบรู้แล้วข้าพเจ้าคิดว่าจะทำให้การเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย
6. ในขณะที่ประกอบอาชีพครูข้าพเจ้าไม่เคยได้รับการอบรมทางด้านการปฏิรูปการศึกษา
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย
7. ข้าพเจ้าชอบไปชมนิทรรศการทางการศึกษาที่สถาบันต่าง ๆ จัดขึ้น
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย
8. ข้าพเจ้าจะศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากการอบรมตามสถานที่ต่าง ๆ
 .....
 จจริงที่สุด   จจริง   ค่อนข้างจจริง   ค่อนข้างไม่จจริง   ไม่จจริง   ไม่จจริงเลย

9. ข้าพเจ้าสนใจอ่านบทความเรื่องการปฏิรูปการศึกษาอยู่เสมอ
.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
10. ข้าพเจ้านำเนื้อหาความรู้จากการไปฟังการบรรยายหรืออภิปรายเรื่องการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษามาใช้ในการเขียนแผนการสอน
.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
11. ข้าพเจ้าไม่เคยใช้เรื่องราวหรือข่าวสารการปฏิรูปการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการสอน
.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
12. ข้าพเจ้านำความรู้เรื่องการทำเสริมแรงแก่นักเรียนในขณะที่เรียนมาใช้กับนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาในการเรียนการสอน
.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
13. ข้าพเจ้าให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน จากอินเทอร์เน็ต
.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
14. ข้าพเจ้าให้นักเรียนทำโครงการจากความสนใจของนักเรียนแล้วนำมาเสนอให้เพื่อน ๆ ฟัง
.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
15. ข้าพเจ้านำความรู้เรื่องการสอนแบบบูรณาการมาใช้ในโรงเรียน
.....	.....	.....	.....	.....	.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ภาคผนวก ข
ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก

ตาราง 17 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดภาวะผู้นำแบบ
เปลี่ยนแปลงตามการรับรู้ของคุณ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.6335
2	.7116
3	.7308
4	.7804
5	.8143
6	.6248
7	.6905
8	.8457
9	.7021
10	.6766
11	.7327
12	.8060
13	.8067
14	.7464
15	.7011
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	.9516

ตาราง 18 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ของแบบวัดการถ่ายทอด
ทางสังคมอย่างไม่เป็นทางการ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.5213
2	.6673
3	.7265
4	.6670
5	.7376
6	.6758
7	.6031
8	.7355
9	.7053
10	.7275
11	.7666
12	.7239
13	.7462
14	.7166
15	.6792
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	.9398

ตาราง 19 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ของแบบวัดการยอมรับ
นวัตกรรม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.2252
2	.4308
3	.3676
4	.3492
5	.779
6	.6140
7	.3567
8	.5867
9	.4736
10	.2677
11	.2749
12	.4100
13	.3163
14	.2837
15	.3965
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	.7247

ตาราง 20 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ของแบบวัดความเชื่อ
อำนาจในตนเอง

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.2307
2	.2823
3	.2363
4	.2347
5	.2194
6	.2007
7	.4629
8	.5175
9	.4887
10	.5701
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	.9241

ตาราง 21 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดอิทธิบาท 4

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.6791
2	.5347
3	.7386
4	.7042
5	.7792
6	.5262
7	.7444
8	.7290
9	.7202
10	.6033
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	.9071

ตาราง 22 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดความสุขใจ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.2042
2	.2336
3	.2151
4	.4829
5	.2493
6	.3309
7	.5530
8	.2612
9	.4836
10	.4530
11	.4107
12	.4041
13	.2588
14	.4572
15	.3724
16	.2681
17	.2253
18	.3518
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	.7152

ตาราง 23 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดเจตคติต่อการ
สอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.6609
2	.7228
3	.4982
4	.7524
5	.7438
6	.4090
7	.5394
8	.3704
9	.4459
10	.4342
11	.2537
12	.4150
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	.8489

ตาราง 24 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบวัดพฤติกรรมการ
สอนของครูตามแนวปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.6126
2	.5627
3	.4346
4	.4922
5	.6311
6	.4639
7	.5315
8	.5460
9	.6160
10	.5410
11	.4917
12	.6456
13	.6847
14	.5054
15	.6154
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	.8897

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสุวดี ชื่อสกุล แยมเกษร

เกิดวันที่ 1 กันยายน

สถานที่เกิด

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

พุทธศักราช 2501

เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

11/7 หมู่ 6 ถนนบางนา-ตราด ต.บางโฉบ

อ. บางพลี จ. สมุทรปราการ 10540 02-312-5473

หัวหน้างานวัดผล

โรงเรียนเซนต์โยเซฟ บางนา อ.เมืองสมุทรปราการ

จ.สมุทรปราการ 10270 สังกัดสำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2520 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จากวิทยาลัยครูจันทร์เกษม
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2527 การศึกษาระดับบัณฑิต (วัดผลการศึกษา) จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2547 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ประยุกต์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ